

ETICĂ, MENTALITĂȚI, MORAVURI- V -

1931-1932

ETICĂ, MENTALITĂȚI, MORAVURI- V -.....	1
1931-1932.....	1
-----	4
Guvern Iorga-Argetoianu Legislatura I , Sesiunea ordinară, nov.'31-apr.'32.....	4
-----	4
▣ Comemorarea unirii Transilvaniei cu România, 1 dec.'31 (LD:nefișat).....	4
1.) Costin Sturdza (Liga "Vlad Țepeș") , discurs la mesaj, 3 dec.'31.....	4
▣ Moravuri politice.....	5
2.) Samuel Singer(P.Evreesc) , discurs la mesaj , 3 dec.'31.....	5
▣ Rostul Partidului evreesc.....	5
▣ Cămătarul și țăranul.....	6
▣ "Speculantul "evreu.....	6
▣ Partidul Evreesc.....	6
▣ Minoritatea evreească.....	6
3.) Corneliu Zelea -Codreanu(Gruparea "C.Z.C") , discurs la Mesaj, 3 dec.'31.....	7
▣ Mișcare tinerească.....	7
▣ Antisemitism ? -Nu, naționalism românesc !.....	7
▣ Chestiunea evreească.....	8
▣ Fraudele.....	9
▣ Democrația	9
▣ Listă " compromițătoare ".....	9
▣ PROGRAMUL.....	10
4.) DR Ioanițescu (PNT) - replică imperativă la "dezvăluirile " lui ACCuza, 3 dec.'31.....	11
5.) C.Ifrim * (raportor la Mesaj) , discurs -concluzie , 3 dec.'31.....	11
[* Autoprofil moral-politic / Ifrim.....	12
▣ Partidul Naționalist Democrat.....	12
▣ Discordia dintre partide	13
▣ Dacă ... dacă	14
▣ Scăderile partidelor politice.....	14
▣ Posteritatea.....	14
6.) N. Iorga ,(prim ministru, ministru Instrucțiune, Culte, Artă) discurs - final.....	14
▣ Partidele.....	15
▣ Moravuri politice.....	15
▣ Mitică ; miticisme.....	15
▣ "Specialiști " versus "agenți electorali".....	16
7.) C.Leancă (PȚD-Stere) , protest, dezbateri - mesaj, 3 dec.'31.....	16
▣ Basarabia nedreptățită ! "Provincialism ".....	17
8.) I.Florea (majoritar,iorghist ?) , "Cazul Romulus Boilă" , 12 mart.'32.....	17
▣ Raportul procurorului.....	17
▣ Raportul procurorului.....	21
9.)"Cazul Romulus Boilă " , 14 martie '32.....	23
▣ Voicu Nițescu (p. 2433- 2439).....	23
▣ Casa pensiilor.....	23
▣ Favorizarea minoritarilor ?!.....	23
▣ Controlul averii lui Boilă.....	24
▣ Minele de la Baia de Arieș.....	25
▣ Depozitele bancare ale lui Boilă.....	26
▣ Acuze și apărare.....	27

/Memoriul lui Boilă.....	27
▣ Eduard Mirto (p. 2439- 2449).....	27
▣ Frauda și Calomnia.....	27
▣ Acuzele contra lui Boilă.....	28
▣ Mina de la Baia de Arieș.....	28
▣ Raportul procurorului de Cluj.....	28
▣ Aserțiunile lui Florea.....	28
▣ Mărturisirile lui Boilă.....	29
Florea / mart '32.....	29
▣ Apărătorii lui Boilă.....	29
Declarațiile partidelor în finalul dezbaterilor la "cazul Boilă".....	30
▣ PNȚ (Ed.Mirto).....	30
▣ PNL (I.G.Duca).....	31
▣ P.P (Al Otetelișanu).....	31
▣ PȚ-dr.Lupu. (Al-Ștefănescu-Goiceanu).....	32
▣ PNȚ (Ion Mihalache).....	32
▣ PNL-2 (Gh,Brătianu).....	32
▣ Liga "Vlad Țepeș " (C.Spulber).....	32
▣ Valeriu Pop (ministrul Justiției).....	32
10.) G.Ștefănescu-Goiceanu (PȚ-Lupu) , la conversiune , 5 , 6 martie '32.....	33
▣ Conversiunea Argetoianu.....	33
▣ Miturile istorice "țărănești".....	33
11.) S.Mehedinți ,(independent, "neînregimentat") "Frațiuni politice" , febr.'32.....	34
▣ Rotativa !.....	34
▣ Moralitatea politică.....	34
▣ Suveranul să ia "crucea" (autoritatea).....	35
▣ Imoralitatea politică.....	35
12.) O.Goga (PP) , Circulară către președinții organizațiilor județene și.....	35
13.) Petru Groza către mareșal Averescu , Deva , 15 mart.'32.....	36
14.) Comemorarea unirii Basarabiei cu România, 9 apr.'32.....	36
15.) Proiectul de lege pentru controlul averilor nejustificate ,.....	37
*Notă .În 1920 (guvern Averescu) ,.....	37
16.) Congresul V al P.C.din România , lângă Moscova, 3-24 dec.'31.....	37
17.) Proces de presă : flagrant delict de șantaj // Al.Drăgulescu-Dralex// aprilie'32.....	38
18.) Congresul liberal din Ardeal, Declarații IGDuca și Gh.Tătărescu, 22mai'32.....	39
Gh.Tătărescu	39
▣ PNL în Ardeal.....	39
▣ "Autonomie" și "separatism" ardelenesc.....	39
IG Duca / 22 apr.'32.....	40
▣ Ardealul, ardelenii	40
▣ Mișcările centrifugale	40
19.) " Congresul noului partid național-agrar ".....	40
-----.....	41
Căderea guvernului Iorga.....	41
Eșec Titulescu.....	41
Guvern de "alegeri" Vaida.....	41
-----.....	41
20.) Interviu cu d.Octavian Goga , 8 iul.'32.....	41
▣ Curentele de zăpăcire : demagogie, superstiții , calomnii.....	41
21.) " Interviewul dr.Nicolae Lupu " , 27 iul.'32.....	41
▣ Curentele extremiste.....	42
▣ Ardealul - Ardelenii - guvernul Vaida.....	42
22.)Congresul Partidului Liberal Democrat , 20 iun.'32.....	42
? I.Th Florescu.....	42
▣ Liberalii.....	42
▣ Cît mai multe partide.....	42

▫ Democrație reală.....	43
23.) Iuliu Maniu * , declarație : Misiunea guvernului Vaida** Cluj, 7 iun.'32.....	43
▫ MSRegele - Titulescu.....	43
▫ Regele - PNTJ- provinciile.....	44
▫ Maniu -PNTJ.....	44
Notă *.....	44
Notă **.....	45
24.)"Partidul Național-Țărănesc, față de celelalte partide.....	45
▫ Căderea guvernului Iorga.....	45
Propagandă retro' / 1932.....	45
▫ Trecutul Partidului Național.....	45
▫ Consiliul Dirigent.....	46
▫ Pacostea guvernărilor liberale și averescane.....	46
▫ Unirea cu țărăniștii din Vechiul Regat.....	47
▫ Guvernarea PNTJ.....	47
Propagandă / 1932.....	47
▫ Relele făcute de partidul liberal.....	47
▫ Partidul Averescan zis al poporului.....	48
▫ Un om fără astîmpăr :dr.N.Lupu.....	48
▫ Socialiștii.....	48
▫ Comuniștii.....	48
▫ Un om mort: O.Goga.....	48
25.) PNL : reacții la formarea guvernului Vaida , 7- iun.'32.....	49
▫ Comunicatul PNL.....	49
PNL: deschiderea campaniei electorale , 13 iun.'32.....	49
▫ Întrunirea PNL , sala Eforia.....	49
26.) Poziția LANC , față de alte partide , primăvara -vara 1932.....	51
▫ ACCuza (LANC), Intervenție : în așteptarea victoriei lui Hitler în Germania ,.....	51
▫ Eugen Goga ,(PNA) , "Hitler la noi" , "Țara Noastră" , ? apr.'32.....	52
▫ "Pact hitlerist ".....	52
▫ Afize electorale, Manifeste, LANC-ACCuza , iul.'32.....	53
Imn național-creștin (dedicat lui ACCuza).....	53
Imnul național-studențesc (de Justin Iliescu).....	53
Manifest electoral.....	53
27.a)Garda de Fier în alegeri , iul.'32.....	54
Dimineața / iul.'32.....	55
▫ Cochetăria guvernului cu Garda.....	55
27.b) Michel Landau (P.Evr.) , Declarație la validări , 2 aug.'32.....	55
28) Al.Vaida Voevod, discurs concludiv privind alegerile , 2 , 3 aug. 1932.....	55
a) Cameră.....	55
▫ Frățietatea românilor ?.....	56
▫ Mentalități provincialiste.....	56
▫ Mentalitatea liberală.....	57
▫ Polemică despre guvernul Iorga.....	58
▫ Răsturnarea guvernului Iorga.Rotativa.....	58
▫ Polemică despre ardeleni.....	59
▫ Răfuiala cu Lupu.....	60
▫ Regele Carol.....	61
▫ Elogiul electorului țăran.....	61
b) Senat.....	61
▫ Naționalism "băștinaș ".....	63
29.) dr.N.Lupu , replică la discursul lui Vaida, 2 august'32.....	63
30).Gh.Tătărescu , replică în discursul lui Vaida , 2 aug.'32.....	63
▫ Primirea ardelenilor la Bucuresti.....	64
▫ Generația 1907-'12.....	64

▣ Eșecul fuziunii PNL-PNR , 1922.....	65
▣ Tratatul pentru rotativă.....	65
31.)Leonte Moldovan (PNL) , "Chestiune personală " - replică lui Vaida , 3 aug.'32.....	66
32.) Adonis Popov (PT) , contestație, dovezi // alegerile din Alba Iulia // , 3 aug.'32 Intervenții :	
Virg. Solomon, Augustin Popa, ș.a.....	67
▣ Antiregătenismul ardelenesc	67
▣ Separatismul ardelenesc.....	67
▣ Nepotismul ardelenesc.....	68
▣ Regionalism politicianist.....	68
▣ Etichetarea de bolșevism.....	68
▣ Coruperea electoratului.....	69
Bătăușii electorali.....	69
▣ Manipularea semită.....	69
▣ Lupu -Maniu.....	69
33.) Augustin Popa (PNȚ, ardelean) , replică lupiștilor , 3 aug.'32.....	70
34.) O ședință penibilă la Cameră , 3 august '32.....	71

Guvern Iorga-Argetoianu Legislatura I , Sesiunea ordinară, nov.'31-apr.'32

▣▣ Comemorarea unirii Transilvaniei cu România, 1 dec.'31 (LD:nefișat)

În Cameră, vorbesc : Valeriu Pop (ministr.ptr.Ardeal), Ovidiu Hulea (majoritar), Șt.Cicio-Pop, Fr.Krauter, Samuel Singer, Gr.Trancu-Iași, Dr.Lupu, Al.Lapedatu, I.Petrovici .

ACCuza nu a participat deoarece nu aproba politica "ardelenilor" de a se răfui cu "regătenii" .

În Senat : M.Sadoveanu ș.a.

Sadoveanu : " Unirea din 1918 este rezultatul "a două fapte capitale."

Întâiul rezida "în **conștiința de unitate a întregului popor românesc** , prezentă în tot neamul **care vorbește aceeași limbă**, din cele mai vechi timpuri , **de la Nistru pînă la Tisa."**

Încă înainte de a se decreta ca un mare principiu european, principiul naționalității, **cronicarii moldoveni din sec. XVII-XVIII**, au vorbit "despre unitatea neamului românesc, cu aceeași obîrșie de la Maica Roma."Sadoveanu îl evoca pe **Miron Costin care** ,

în poezia sa (în l.polonă) vorbea "**despre acelaș popor românesc** ,

așezat în cele două Dacii și despărțit de vitregia împrejurărilor "

Explicînd că explicațiile cărturarilor nu erau ceva artificial, el reafirma izvorul acestei credințe

pe " sentimentul poporului celui mare care cînta din plai în plai și în toate văile apelor ,

acelaș cîntec al **Mioriței** și al lui **Toma Alimoș"**

(DS, MO 9, șed. din 1 dec.'31, p. 77-76)

1.) **Costin Sturdza (Liga "Vlad Țepeș") , discurs la mesaj, 3 dec.'31**

(DAD, MO 14, șed. Din 3 dec.'31, p. 301-302)

[**LD : Debut parlamentar .Vorbește imediat după IG Duca (care cere revenirea la sistem constituțional) și Iorga (care nu se intimidă, promițînd să răspundă la final)**

Discurs sub formă de **replică punctuală lui Duca**, în **apărarea guvernului Iorga**.

Denotă :cultură parlamentară ; artă oratorică ; orgoliu "domnesc" ; șarm "boieresc" ;

Dar (pentru a intra în jocul lui speculativ) ... nu-l cunosc suficient pentru a putea presupune

ce fel de bilet ,semnat " ton Jo",ar fi trimis în acea seară...]

Sturdza / dec.'31

▫ Moravuri politice.

Îmi mai aduc aminte , fără să vreau, de **cuvîntarea** onoratului **d.Duca** ,
în cealaltă sesiune , cînd spunea :

< Noi am fost sinceri și la 8 iunie și sinceri suntem și astăzi.>

Desigur că avea dreptate. La 8 iunie fuseseră **sinceri** pentru că **le era frică** ;
și **astăzi sunt sinceri** , fiindcă **iubesc prea mult**. (**ilaritate, aplauze la majorități**)

...Își amintește că în preajma războiului, la 1914, de **drama politică** ce s-a petrecut la **Paris**, cînd
soția lui Joseph Caillaux a împușcat pe **directorul ziarului "Figaro"** , pentru **un bilețel**
adresat unei prietene , în care **Caillaux** (ministru de finanțe), în seara cînd susținuse proiectul
impozitului pe venit , scria acelei prietene :

**<Am susținut cu toată vigoarea impozitul pe venit;
sper că va fi înmormîntat pentru totdeauna.>**

(**ilaritate, aplauze la majorități**)

"Mi-am adus aminte atunci cînd am ascultat **elocventa cuvîntare** a onoratului domn **Tătărescu** ,
violentul atac împotriva guvernului și mi-am zis :

nu am desigur dreptul să-mi închipui că onoratul d.**Tătărescu** ,
scrie astfel de bilete , dar , **dacă ar scrie**,sunt convins că în seara aceea
ar fi scris un bilețel : **< am atăcat cu toată violența guvernul.**

Sper că aceasta nu-l va face să cadă>

(**ilaritate, aplauze la majorități**)

"În aceeași zi, **onoratul d.Lupu** a ținut o foarte frumoasă cuvîntare , prin care
a apărât guvernul împotriva atacurilor d-lui Tătărescu , și m-a îndrituit să gîndesc că,
dacă după aceea , d. dr.Lupu ar fi scris un bilețel, ar fi spus :

< am apărât cu toată puterea guvernul.

Nădăjduesc că totuși se va remania . >

(**ilaritate, aplauze la majorități**) [.....]

[...]“ Dlor deputați, **primul nostru motiv**- celelate le vom discuta la buget și la legile speciale

-pentru care votăm Adresa de răspuns la Mesaj,

este **convingerea absolută** pe care o avem că , **pe această bancă ministerială** ,

nu este nici un om care să vorbească ziua într-un fel ,

pentru a scrie **seara bilete semnate < ton Jo >** “ (**apaluze la majorități**)

-dr.Lupu: ” **Dle Sturdza**, finalul d-tale a fost **meschin și nedemn**

de tonul discursului pe care l-ai ținut ; **meschin** în sensul spaniol, al d-lui Iorga ,

adică **<sărac cu duhul >** [**LD: mai degrabă iezuit !**]

-Voce : “Arab, nu spaniol “

-N.Miclescu : “ **Meschin** este un **cuvînt parlamentar** , prin urmare ,dle dr.Lupu,

nu vă cer să-l retrageți .“ (p. 302)

Sturdza / dec.'31

2.) **Samuel Singer (P.Evreesc) , discurs la mesaj , 3 dec.'31**

(DAD, MO 14, șed. din 3 dec.'31, p. 302- 304)

[**LD: vrea să spună cîteva cuvinte la Mesaj**, în numele partidului său .

Ca de obicei, **cuziștii îl hărțuie** cu glumele lor stereotipe ;

deputații ceilalți, în general, **se amuză !**]

Singer / dec.'31

▫ Rostul Partidului evreesc

-Nichifor Robu (LANC) “ **Dle președinte ,de ce mai dați cuvîntul acestui jidan ?**

-Singer : “D-le președinte, vă rog să-l chemați la ordine.”

-Miclescu : Dle Robu, vă rog.

[.....]

-Singer : “ Onorată Cameră, noi am venit aici ca să **apărăm**
drepturile specifice ale populației evrești.

-ACCuza : "N-aveți nici un drept specific în România"
-Singer : "Noi avem și drepturi specifice culturale..."
-Nichifor Robu : " Aveți numai drepturi la pașapoarte."
[.....]
Singer / dec.'31

▣ Cămătarul și țăranul.

Singer : Și noi suferim , așa cum suferă țăranul român
Și noi suntem de părere că **s-a făcut o politică greșită** atunci când **țăranului i s-a dat numai pământul și nu i s-a dat posibilitatea** de a cultiva acest pământ cu toate mijloacele ...
-ACCuza : " Și au fost lăsați **jidanii să-i exploateze** "
-Singer : "Voi veni și la această problemă pe care mi-o impuneți prea devreme .
D-lor, această **gogoriță** , această **legendă a cămătarului evreu**, trebuie să înceteze odată pentru totdeauna.Și iată de ce : **populația orășenească** , populație de **intermediari** , **negustori** sau cum vreți să-i ziceți, **trăește numai din credit** și acest credit i s-a dat sau i se dă **cu dobânzile** pe care le știți. "(p. 303)
Singer / dec.'31

▣ "Speculantul "evreu

"**Dar ce se face pentru orășeni ?**"
-Voce : " Era vorba să faci o declarație"
[LD: **dacă deputatul era evreu, automat i se adresau "per tu"**]
-ACCuza : "N-avem noi nevoie de luminile tale"
-Singer : "Nici nu încerc să ți le dau ! "....."
"S-a vorbit de la această tribună, în afară de **cămătarul evreu** și de **speculantul evreu**.S-a adus aici **chestiunea trustului zahărului** [...] **aceste trusturi aparțin** pur și simplu unor **societăți olandeze și italiene.**"
-Robu : " **Cu perciuni** "
-Singer : Chiar d.Cuza , când a citit acele **liste cu consiliile de administrație**, erau doar **nume românești...**"**De ce se vorbește atîta de specula evreească , dacă acestea sunt exemple ?** Însemnează pur și simplu **dorința de a învrăjbi** două populațiuni sau, mai bine zis, **toată populația țării** cu una singură , cu un fragment din ea, **cu populația evreească.**"(p. 303)
Singer / dec.'31

▣ Partidul Evreesc

▣ Minoritatea evreească.

[**Atenție LD la nuanță ! f.important**]
"Dar, ca să revin la partide, interesant și curios este că întotdeauna **am avut de suferit din pricina și din partea partidelor politice;** am avut de suferit deși întotdeauna **am fost leali cu ele;** **Din partea oamenilor politici** , însă, **conducători** ai acestor partide , **am avut întotdeauna** , sau aproape întotdeauna , **atitudini civilizate , de toleranță** și care ne mulțumeau , mai mult sau mai puțin."
Ar putea să citeze cuvintele lui **ICBrătianu** ; ar putea cita cuvintele de solidaritate , toleranță și mîngîiere ale lui **lorga** .
"Noi **i-am fost recunoscători** și îi suntem și astăzi recunoscători pentru această atitudine. Este **o mare mîngîiere** pentru noi aceasta pentrucă , **dacă partidele politice** din pricini care nu sunt și scuze, cum ar fi **conjuncturile politice** momentane, din pricini care depind de **structura lor**, din cauza **situației lor electorale**, **n-au putut și n-au vrut să facă dreptate cauzei evreești**, **în schimb părerea personalităților politice**

care se găsesc în fruntea vieții publice românești, **reprezintă** totuși pentru noi **o nădejde** că se va face, în sfârșit , o dată dreptate acestei populațiuni.”
Singer / dec.'31

3.) **Corneliu Zelea -Codreanu(Gruparea “C.Z.C”) , discurs la Mesaj, 3 dec.'31**

(DAD, MO 14, șed. Din 3 dec.'31, p. 304-306)

[LD: **cel mai tânăr deputat ;prima oară în Parlament ; ultima zi de dezbateri la Mesaj ; vorbește după deputatul evreu , Samuel Singer. Ridică , punctual , câteva probleme :jidanii // mizeria-sărăcia - conversiunea// partidele politice//democrația // corupția// .Prezintă apoi **Programul mișcării** .]**

CZC / dec.'31

▣ **Mișcare tinerească**

“ Dle președinte, d-lor deputați , eu **sunt cel mai tânăr** dintre dvs și reprezint **o mișcare tinerească**.

M-am ridicat aici prin **propriile mele puteri**, fără ajutorul și fără sprijinul nimănu.

“ **Cred** că actualii **conducători** ai României Mari **se vor obosi să mă asculte și pe mine**, ca unul care sunt **exponent al generației tinere** , generație **zbuciumată** , generație despre care s-a vorbit atîtea, generație **martirizată** , aș putea spune : **răstignită**.

“ **Cred** că este bine ca onorata **Cameră** să aibă puțină **bunavoință** pentru a ne asculta și pe noi, deoarece socotesc că , este bine ca **conducătorii de astăzi să știe** care este **zbuciumul**, cari sunt **părerile**, care este **orientarea politică** a generației care, cu voia sau fără voia dvs., **trebuie să vă urmeze mîine pe aceste bănci.**”

“ În orice caz, țin să **afirm de la început** , că **noi nu suntem o generație așa cum ne cunoașteți dvs** dintr-o **anumită presă** .

Noi nu urmărim decît să **ne apărăm Patria săracă, Patria amenințată** de viscolul furtunei, **Patria părinților** noștri și **cuibul cald** al acelora care vin după noi.

Și ca să fixez **punctele cardinale** , în scurt, voi spune :

nu este nici o generație **imorală**,

nu este nici una **fără Dumnezeu**,

nici una **republicană** sau **antiregalistă**.

Fixez acest punct în : **Dumnezeu, Patrie, Rege, Familie proprietară și Armată** care să garanteze existența statului român.”

CZCodreanu / 3dec. '31

▣ **Antisemitism ? -Nu, naționalism românesc !**

“Dlor deputați, **generația** aceasta a noastră **trece ca o generație antisemită**.

Ași dori să știți că **eu nu am venit aici ca să strig : jos jidanii** , după cum cred că n-a făcut-o nimeni .

Am observat,însă , un singur lucru , că, **de cîte ori s-a pus aici**

problema naționalismului românesc,

dvs ați privit-o și ați primit-o cu ilaritate și ați transformat-o ,

dintr-o problemă care este de un tragic fără pereche,într-o **chestiune comică**”

C.Z.Codreanu / dec.'31

▣ **Chestiunea evreească**

“ **Am fost în Maramureș**, în Maramureșul care este leagănul descălecătorilor noștri, al Moldovenilor- Maramureșenii sunt străbunii lui Ștefan -cel-Mare -și-Sfînt , domnul Moldovei-

și acolo , cu ocaziunea unui **proces** pe care l-am avut la **Satu Mare**

și la care a venit și d. profesor Cătuneanu [LD:cuzist, antisemit] și a venit un om bătrîn , cu plete albe , și a făcut mărturie , în fața instanțelor judecătorești, de cele ce vă spun acum :

< **Noi, maramureșenii**, suntem de viță boierească și **am avut moșiile noastre și munții noștri**. La **1848**, cînd eu eram copil, **au venit cei dintîi jidani** la noi în comună .>

Și aici fac o mică paranteză .Eu nu întrebuițez **cuvîntul de jidan** , **pentru ca să insult pe cineva** .

Eu le spun jidani pentru că **așa cred eu că se numesc ei**, și, dealt fel -mi se pare curios -**este singura nație care fuge de numele ei propriu** , de numele pe care îl are “(d.Singer **întrerupe**)

“ **Pentru mine** , **această populație** , **pe pămîntul țării mele-** și rog să mă creadă toată lumea -atunci cînd **eu am conștiința fermă că atacă existența nației mele**, și **ei au conștiința fermă că o atacă** și își caută să-și facă loc pe propriul nostru teritoriu, pentru mine, vă rog să credeți, **s-a deschis o luptă pe viață și pe moarte** și nu-mi arde să fac glume sau să insult pe cineva.

Pentru mine este clar și precis :

Inteligentă sau neinteligentă, parazită sau neparazită, morală sau imorală, această populație este o populație dușmană aci pe pămîntul țării, și **eu înțeleg să lupt împotriva ei prin toate mijloacele** pe care mi le va pune la dispoziție **mintea, legea și dreptul meu românesc.**”

Ei bine dlor,și-mi spunea **bătrînul** acela:

< La noi, **la 1848**, au venit cei dintîi **5 jidani**, pe cari părinții noștri , văzîndu-i ruși și flămînzi, **de milă i-au lăsat să stea la marginea moșiilor noastre**.**Astăzi, la 1930, am pierdut 60 din cei 62 de munți.**

Noi , românii,mai avem 2 munți, iar restul de 60 de munți sunt în stăpînirea jidamnilor. Astăzi , **noi ne-am retras și stăm sărmani și fără pîine, la marginea moșiilor lor.**>

“Ei bine , această situație din **Maramureș** se întinde și în **Bucovina** ; această situație se întinde și în **Moldova** noastră, unde **bisericile se închid**, unde **altarele se dărîmă**.

Și eu vă întreb pe dvs.pe toți : **ce se alege de o nație** căreia i se dărîmă altarele ?

Comerțul nostru a îngenuchiat .

La noi, în străvechiul **Bîrlad**, în Bîrladul care exporta mărfuri în Polonia, sub Ștefan cel Mare ,și exporta prin Cetatea Albă pînă la Constantinopol și Alexandria, **la noi a rămas un singur comerciant român**, de manufactură.

“Ei bine, d-lor, **nu se poate neglija această problemă** și nu se poate spune de nimeni că ea nu este **problema dominantă a politicii României moderne**.

Cu noi se săvîrșește **același lucru** care s-a săvîrșit cu **Pielele Roșii din America** de nord : ne găsim în fața unei **invazii străine** și **avem tot dreptul și avem și datoria , să ne apărăm Patria .**”

“**Pe mine nu mă interesează cine vine și cine iese**, și mi se pare curios ca atunci cînd veneau dușmanii , cu arma, să ne fure pămîntul nostru, noi îi întîmpinam cu toții în tranșee, cu arma în mînă, iar **astăzi** , **cînd arma s-a schimbat în bani**,

și cînd **aceștia sînt în stare** cu banii lor să vină **să ne cumpere țara**, atunci **nu mai este nimeni la noi care să protesteze ?**

Iată d-lor cum se pune această problemă.

“Dvs știți foarte bine că **Pielele Roșii din America** de nord au dispărut, încetul cu încetul , în fața **năvălirii anglo-saxone**.

Astăzi toată **Europa îi deplînge și îi regretă** , pentru că au fost oameni de treabă , dar se zice :<**ce să facem, au fost alții mai tari !**>

“D-lor , mă gîndesc cu groază că, la un moment dat,

Europa va avea să ne plîngă și pe noi, și pe urmașii noștri.”(p. 304-305)

“ Iar în ce privește **tinerimea noastră zbuciumată** , care după cum v-am spus

este **răstignită pentru această idee**, ei bine, vă spun d-lor eu vin aici după 2 ani de închisoare nedreaptă -ei bine, vă spun d-lor, **ce doriți dvs să facă acești tineri** care au fost **loviți de toți conducătorii** de pînă acum ? **Doriți** să ne luăm într-o bună zi traista în băț și să **plecăm în altă țară**, pe alte meleaguri, ca să ne cîștigăm pîinea, și să găsim un refugiu de viață națională liberă ? **“Noi nu vă cerem prea mult** Nu vă cerem decît un singur lucru : **să ne lăsați aici pe acest pămînt, sub binecuvîntarea ciolanelor părinților noștri .”**(p. 405)

Codreanu / dec.'31

“În fapt , d-lor, asupra partidelor , **generația noastră** - privind din afară - **constată** :

1. Că un **partid politic** este **o societate anonimă de exploatare a votului universal** ;
2. Că **toate partidele sunt democratice** ,deoarece **utilizează votul universal în acelaș mod**; numai **interesele particulare ale partizanilor** ;
3. Că **democrația este iresponsabilă** , îi lipsește puterea sancțiunii ;
4. Că **toate partidele fac fărădelegi** , se dau pe față unele pe altele,nimeni nu aplică sancțiuni în contra alor săi , fiindcă îi pierde , nici contra adversarilor,fiindcă ei dețin la rîndul lor , fărădelegile lor.(p. 305-306)

C.ZCodreanu / dec'31

▣ **Fraudele**

[Și în această chestiune dați-mi voie să vă atrag atenția numai asupra **fraudei** cari s-au făcut de la război încoace, și care **toate au rămas fără sancțiuni** ; fraudele cu **spiritul negru** de 12 miliarde ; fraudele de **alămuri** de la căile ferate de 900 milioane; **peștele sovietic** ; **galoșii sovietici** ; **pădurile** din județul Neamț; pădurile din Bucovina etc .și după o socoteală sumară , **suma fraudelor** care s-au săvîrșit pe teritoriul acestei țări, de la război încoace, atinge cifra de **50 miliarde lei”**](p. 306)

CZCodreanu / dec.'31

▣ **Democrația .**

“**Democrația** văzută de afară ne dă impresiunea unei **vaste complicități în fărădelege**. Concluzia :**democrația este incapabilă de autoritate**.

Și încă ceva - am să vă servesc **o chestiune** care poate **multora n-are să vă placă** - vă rog, d-lor **să ne tolerați ca să fim severi** , intransogenți în tot ce interesează fie Națiunea românească , fie cinstea.

“ Declar aici că **democrația e pusă în slujba marelui finanțe naționale sau internaționale jidovești .”** (**întreruperi, zgomot...**)

CZCodreanu / dec.'31

▣ **Listă “ compromițătoare “**

[LD: listă cu persoane care aveau împrumuturi la banca respectivă ! Le face procese de intenție,numai pentru că aveau împrumuturile la o bancă evreească Aceste insinuări, sub diverse formule,

ajungeau în opinia publică etichetate drept “fraude”, șperțuri, “trădări ”]

“ D-lor, **dovada** .Am venit aici cu **o listă** care are să vă supere, însă vă spun să nu-mi luați în nume de rău , fiindcă **nu pot să tac** în această chestiune , este vorba de ceea ce se numește **portofoliul de la Banca Blank** Dați-mi voie să vă citesc-fiindcă fiecare vă regăsiți aici .Lista am căpătat-o, poate nu-i întreagă:

D.Brandsch (subsecretar de stat) 111.000. [P.German , **persoană marcantă a comunității germane** ; **semnatarul declarației de unire cu România** , în 1918 ; **poziție de loialitate și solidaritate cu poporul român** ; **democrat** , **antinazist** .]

D.Carol Davila , 4.677.000 [**savant** , **medic,familie respectabilă**]

-N.Lahovari : Nu datorează dl Davila, datorează “Banca Țărănească “

-Codreanu : Bine, nu zic că este putred, dar **sunt bani împrumutați...**

S-or plăti sau nu s-or plăti, dar vă spun un singur lucru : **există obligații** când se împrumută cineva de la **o asemenea finanță de a o satisface** când este la guvern, **de a o sprijini** în opoziție, și, în orice caz, **de a nu lovi în ea când trebuie lovită** “ (**apaluze pe diverse bănci**)

D.Eugen Goga , creanță ipotecară agricolă , 6.200.000 [ziarist, fratele lui O.Goga]

- **Otetelișanu** :Dar asta este o creanță pe moșia dnei Eug,Goga !

- **Codreanu** : Mai departe :

D.Iunian, 407.000 [**avocat, fost ministru PNT, șeful PRȚ, renumit pentru radicalismul lui intransigent și corectitudine**]

D.Madgearu , 401.000 , [familie (tată, frați) de negustori bogați, prof.univ.,ex ministru, atăcat deseori de adversari pentru favoritisme și mașinațiuni economice]

D.Filipescu, 1.265.000 [**boier , foarte bogat, familie integră , șeful Ligii “Vlad Țepeș” care avea în program, explicit, lupta contra corupției**]

D.Mihai Popovici , 1.519.999 [**medic, jurist, ardelean, lider PNT, ex-ministru , printre cei mai bogați ardeleni**]

D. I.Răducanu , 3.450.000 [**prof. univ., PNT, ex ministru muncii**]

D.Titulescu, 19.000.000. [**jurist, finanțist,moșier ,diplomat**]

D.Argetoianu , 19.000.000 [**moșier,medic, lider politic în diverse partide, despre care se spunea, în epocă, că a făcut multe afaceri dubioase ; în acel moment , ministru de finanțe și de Interne , în gov.lorga**] [.....]

-**Codreanu** : “ D- lor, **eu nu acuz** că banii aceștia **au fost bacșișuri date , nu !**

Sub o formă sau alta **s-au luat de acolo acești bani** și acuma, când este vorba să se vadă ce s-a făcut acolo, și se cer măsuri absolute în această chestiune, acum desigur că **oamenii aceștia** , care se simt **legați de acolo, n-au libertate deplină** ca să vină **să ia măsuri energice împotriva** acestei bănci “

“Dlor deputați, **dacă se cer sacrificii** pentru ca să asanăm această țară , **nu putem noi să consimțim la sacrificiul** care ar fi să se facă

pentru asanarea băncii Blank , pentru nunta pe care a făcut-o d-sa la Paris, unde s-a cheltuit, cum se aude, 50.000.000 , ca și pentru alte lucruri! “

(**Exclamațiuni, întreruperi**) (p. 306)

Codreanu / dec.'31

▣ PROGRAMUL

“ D-lor, în consecință , noi venim cu cîteva **soluțiuni practice** , care poartă nota tinereții : / **Cerem introducerea pedepsei cu moartea** , exclusiv pentru manipulatorii frauduloși ai banului public. “ (**apaluze pe mai multe bănci**)

-**V.G.Ispir** : “ Dle Codreanu, d-ta **te intitulezi creștin** și apărător al ideii creștine .

Îți aduc aminte - eu sunt profesor de teologie - că

susținerea acestei idei este anti-creștină.”(apaluze)

-**Codreanu** : “ Dle profesor, dați-mi voie să vă spun : când este chestiune să aleg

între moartea , dispariția țării mele și aceea a țîlharului, **eu prefer moartea țîlharului**

și **sunt mai bun creștin** , dacă nu permit ca țîlharul să nenorocească țara,

și să mi-o ducă la peire “ (**apaluze pe multe bănci**)

/ **Cerem revizuirea și confiscarea averilor** celor care și-au furat țara săracă “

(**apaluze, strigăte de bravo**)

/**Cerem tragerea la răspundere penală** a tuturor **oamenilor politici** care se vor dovedi

că au lucrat în contra țării , sprijinind afaceri necorecte particulare “(**apaluze pe multe bănci**)

/**Cerem împiedicarea** pe viitor a **oamenilor politici** de a mai face parte din

consilii de administrație ale diferitelor bănci sau întreprinderi “ (**apaluze pe multe bănci**)

/**Cerem protecțiunea muncii naționale**.Să se declare **dreptul de prioritate** în toate domeniile de muncă fizică și intelectuală , **pentru elementul românesc.** “(apaluze)

/**Cerem alungarea cetelor de exploataatori** nemiloși, care au venit pe pămîntul acesta

să exploateze bogățiile solului și munca brațelor noastre.

/**Cerem declararea teritoriului României ca proprietate inalienabilă** a neamului românesc.

/**Cerem trimiterea la muncă** a tuturor **agenților electorali**

și stabilirea unui comandament unic,
cărui să i se supună într-un singur gând, toată suflarea românească. "
Dacă conducătorii țării sunt în momentul de față împiedicați ca să ia măsuri întregi
din cauza Constituției sau a legilor în vigoare, atunci noi suntem de părere
/să se dizolve Corpurile legiuitoare , să se facă apel și să se concheme
Adunarea constituantă , pentru ca **poporul să desemneze pe acel**
care va fi chemat să ia toate măsurile necesare pentru **salvarea României.**"
(aplauze pe mai multe bănci)
C.Z.Codreanu / 3 dec.'31

4.) DR Ioanițescu (PNȚ) - replică imperativă la "dezvăluirile " lui ACCuza, 3 dec'31

(DAD, MO 14, 3 dec.'31, p. 298)

"Dl or nu este o decădere pentru nimeni de a fi membru într-un consiliu de administrație.
Și dacă eu am cerut să fac această dovadă [că nu este membru la f-ca de zahăr din Ripiceni
este că nu numai că am scris , dar am și interpelat în această Cameră
în ce privește chestiunea zahărului.

Prin urmare , dacă numele meu s-ar fi aflat acolo aș fi fost pus într-o situație de duplicitate
în fața dvs. și în fața tuturor acelor care urmăresc dezbateri parlamentare.

De aceea am cerut și rog pe d.Cuza să rectifice informația care a dat-o.

Probabil că informația dată d-lui Cuza era falsă.

Aceasta cu atât mai mult cu cât-d-sa a citit numele lui Moritz Blank, care este mort de 3 ani ;
numele lui Alar , care a fost la zahăr , dar este mort de 4 ani ;[.....]

Dle Cuza, acest mod de a vorbi tendențios,este deplorabil și dacă nu rectificați ,
să credeți că eu îl dezaproab și socot că el **descalifică pe toți aceia**
care uzează de asemenea procedee." (aplauze la PNȚ)

-ACCuza : Dl Cătuneanu va aduce cartea ...

- Ioanițescu : D.Cătuneanu trebuie să aibă cavalierismul să recunoască
că eu nu fac parte și că a venit cu insinuațiuni , inducând în eroare pe d.Cuza ,

-IC Cătuneanu : "Am să vă aduc izvoare .Aveți răbdare"

(Întreruperi, protestări la PNȚ)

DRIoanițescu / dec.'31

5.) C.Ifrim * (raportor la Mesaj) , discurs -concluzie , 3 dec.'31

(DAD, MO 14, șed. din 3 dec.'31, p. 311- 317)

[LD: este clar că face parte din discipolii lui Iorga și ACCuza, ca "sămănătorist" și
ex- PND-ist; ca raportor la mesaj , își construiește toată pledoaria mai puțin
pe contrareplici doctrinare , cât pe patetice argumente morale și afective.
Pare a fi foarte sincer,apără din toate puterile guvernul Iorga -Argetoianu și
ideea guvernului în afară de partide , atribuind partidelor toate relele .]

[* Autoprofil moral-politic / Ifrim

Generația "Sămănătorului"

"... sunt unul dintre aceia care , în marginele modestelor mele puteri ,
mi-am făcut datoria față de neamul meu, de pe când eram student,

ucenicul profesorilor Iorga și Cuza,

și pînă astăzi. Prietenii mei de la Iași, știu că , sacrificînd toate interesele mele,
de familie și personale, am căutat , ca în spiritul marilor mei îndrumători,

să duc ,de la război pînă astăzi, o acțiune de luminare și înfrățire , în fruntea acelu
modest așezămînt de cultură populară din Iași, **Ateneul Tătărași.** (apaluze la majorități)

"...Era student, la 1910 , cînd s-a întemeiat **Partidul Naționalist-Democrat**

de sub șefia d-lor **Iorga și Cuza**. Atunci **s-a declarat** , pentru întâia dată ,
luptă deschisă împotriva partidelor vechi, așa zise istorice. ” (p. 313)
“ **Nu mai sunt astăzi nici în partidul profesorului Iorga , nici în Liga profesorului Cuza**.
Dar nu pot să nu **recunosc că ceea ce este mai bun în sufletul meu , lor le-o datorez**.
Și nu pot iarăși să nu **recunosc că, ceea ce am înfăptuit** , în acea acțiune de înfrățire ,
desfășurată , atât cât s-a putut , în **Basarabia** în deosebi , în **Bucovina** ca și în **Ardeal**,
am făcut-o , în spiritul lor “(p. 314)
“**Eu fac parte din acea generație** care , ca și alte generații , a crescut la
școala de înalt patriotism a profesorilor Iorga și Cuza.
(**aplauze la majorități**) .**Generația** aceea care , de pe băncile liceului , citea cu sete ,
Semănătorul , ce o chema către izvorul de viață veșnică , care este **țărâtimea** .
Generația aceea ce a urmărit cu entuziasm **lupta ce s-a dus la 1906**,
pentru afirmarea **drepturilor limbii românești** ;
generație care a organizat la **1909 primul Congres Studentesc** ,
când pentru întâia dată s-au strâns laolaltă , într-o frățească îmbrățișare ,
studenți de pe întreg pământul stăpînit de români : din **Ardeal** ca și din **Bucovina** ;
din **Basarabia** ca și din **Macedonia** .
Pentru aceasta , d-lor , eu mă trudesesc , prin slabele mele puteri , să **dau glas**
acestei generații din care fac parte . Am impresia că nu mă aflu la o tribună ,
ci pe un amvon , unde **conștiința îți poruncește să vorbești**
așa cum gîndești și cum simțești.”(p. 315)]

Ifrim / dec.'31, retro'1910

▣ **Partidul Naționalist Democrat**

“ Se impune de precizat un lucru : **lupta împotriva partidelor politice** nu se duce de acum ,
de la venirea la cîrmă a guvernului Iorga . **Ea este cu mult mai veche.**”

“...Era student , la **1910** , cînd s-a întemeiat **Partidul Naționalist-Democrat**
de sub șefia d-lor **Iorga și Cuza**. Atunci **s-a declarat** , pentru întâia dată ,
luptă deschisă împotriva partidelor vechi, așa zise istorice.”

-**VGIspir** : ” În contra sistemelor acestor partide”

-**Ifrim** : “ Negreșit , **contra sistemelor politicianiste** , ale acestor partide ,
sisteme pe care le cunoașteți cu toții și le condamnați cu toții “[...]”

Însăși **Tătărașcu** recunoaște < excese , erorile și scoborîrile > partidelor ;
Oțetelișanu de < ambițiunile personale dintre conducători > , de < supralicităția și
demagogia politică > .” **Atunci iată-ne de acord.**

Cum a spus și **Iorga** < partide de doctrină și de unire pentru scopurile țării ; **da** ;
Partide exploatarea bugetului , **nu** .>”

În sprijinul celor susținute s-ar putea aduce și comentele unele
definițiuni asupra partidelor politice .

ACCuza , la **1910** , la crearea PND , rostea o **admirabilă definiție** :

< **grupare de individualități conducătoare, în slujba binelui obștesc.** >

Sociologul Gusti , în introducerea la doctrinele politice , arăta diferența
dintre partidele de program și partidele oportuniste :

< **partidul de program** urmărește guvernarea ca mijloc ,

pentru a realiza programul său ; **partidul politic oportunist**,

urmărește guvernul cu singurul scop , de a guverna > (**citează masiv**)

Printre **metodele** folosite de **partidul oportunist** , **Gusti** menționează :

arta de a insinua , a seduce , a place ;

arta de a calomnia , a minți , a mistifica ;

arta de a intriga ;

“**Cele mai mari rele** , în țara noastră , să recunoaștem , **ne-au venit din**

oportunitizarea partidelor politice. Acest oportunism se strecurase și în vechile partide ,

așa zise istorice . De la război încoace , **în urma acordării votului obștesc**,

partidele politice , și vechi și noi, au fost **invadate de acest oportunism**.

Șefii de partide , cu **statele lor majore** , au fost **terrorizați neconținut de clicile electorale** , care i-au împiedicat de a face tot binele care ar fi putut să-l facă “(**aplauze la majorități**)
Faptul că în rândul unor partide se produc **curenți de regenerare**, acțiuni de **transformare**, dovedește că **partidele se îndepărtează de la caracterul lor doctrinar și programatic**, **pornind pe pantele oportunistului...** (p. 313-314)
Ifrim / dec.'31

▣ **Discordia dintre partide .**

“ Au trecut 13 ani de la războiul de întregire a neamului. Multe s-au schimbat în timpul acesta!
O singură stare de lucruri **a rămas neschimbată : lupta partidelor noastre politice.**
Lupte înverșunate , care de multe ori **au întrecut orice măsură.**

Atita energie vrednică de o cauză mai bună, **s-a mistuit și se mistuie în lupte dintre frați.**
Spăre răul acestei țări! Spre amărăciunea și descurajarea celor mulți.

“**Mă întreb cum a fost cu puțință această luptă fără răgaz**, după marea minune a întregirii neamului ? **Doară epoca aceasta** pe care am trăit-o noi, cu toate amărăciunile și necazurile ei, **va rămîne cea mai strălucită a istoriei noastre , iar noi**, cu voia sau fără voia noastră, **vom fi socotiți**

marea generație a înfăptuirii idealului național ! “ (aplauze la majorități)

“Și atunci, d-lor deputați, stau eu cu mintea și conștiința mea și **mă întreb** :în fața acestei minuni , căci a fost , să o recunoaștem cu toții,

minune ceea ce Dumnezeu a făcut cu neamul nostru .Cîți dintre noi cu 15-20 de ani în urmă și-ar fi închipuit că vom ajunge să întrunim , la olaltă deputații Vechiului regat cu deputații provinciilor cotropite ? [.....]

Și atunci , dați-mi voie d-lor deputați, să **mă întreb** :

cum se face că după marea minune pe care Dumnezeu a făcut-o cu neamul nostru , **nu a fost chip** ca de la război încoace , în curgerea a **13 ani de suferinți obștești** , **partidele noastre politice să ajungă la un armistițiu ;**

la o curmare temporară măcar a acestor **lupte frățești** , spre binele întregului neam ? “

(**aplauze la majorități**)

M-am întrebat deseori **cum s-a putut ca** , încă de **a doua zi după războiul** nostru mare și sfînt **să nu se fi încheiat o înțelegere între partide ?** Cum de **nu a fost cu puțință** ca

în **timp de 13 ani** , **partidele să ajungă la o înțelegere temporară** , căci atunci, de sigur,

nu ne-am găsi astăzi în situațiunea în care ne frămîntăm ? (apaluze la majorități)

Era o datorie sacră pentru partidele politice , acest **popas de reculegere** , de pietate, încă de a doua zi după încheierea războiului , **față de cele 800.000 de morminte**

ce au închise pe vecie floarea eroică a armatei române .

Nici nu se uscaser bine pămîntul de pe mormintele lor ,

noi am reînceput , cu înverșunare , luptele frățești !

La frontul de iubire și de jertfă al războiului , noi am răspuns , de a doua zi, cu **frontul de ură și de luptă al partidelor noastre politice ! “** (p. 315)

Ifrim / dec.'31

▣ **Dacă ... dacă ...**

▣ **Scăderile partidelor politice**

▣ **Posteritatea**

“ Doamne ! Ce s-ar fi întîmplat **dacă** , în bună înțelegere , partidele ar fi pornit acțiunea de **lecuire a rănilor războiului ? ;**

dacă , în bună înțelegere , ar fi căutat **să topească granițele vitrege** ,

în focul iubirii de neam ? (apaluze strigăte de bravo la majorități)

și al unei conștiințe , mereu sporită, prin **cultură și prin frăție ?**

Ce s-ar fi întîmplat **dacă**, în bună înțelegere ,partidele s-ar fi ocupat **de problema minorităților ?**

Avem aproape [LD:text ilizibil ! 2sau 4 ,sau 9 milioane] de minoritari, și sunt **mulți dintre dînșii care puteau fi apropiați și pe care i-am îndepărtat** , prin luptele dintre partide

și printr-o supralicităție , împotriva intereselor superioare a statului .(aplauze)
Ce s-ar fi întâmplat **dacă** , în înțelegere frățească , partidele politice ar fi mers
în lumea satelor , ca de acord **să facă reforma agrară** ?Să o facă **complectă** ,
cum trebuia , din primul moment ? [...] **dacă** am fi făcut această mare reformă
 , **pe deplin, din primul ceas**, dînd **plugărimii creditul necesar**, și puțința unei
munci raționale a pămîntului ? Și **dacă**, în aceeași frățească înțelegere între
partide, s-ar fi dus **în lumea cumințe și înțeleaptă a satului**, ca prin muncă
comună, **să o pregătească** pentru exercițiul **votului obștesc**, silindu-se să-i facă
pe **săteni mai buni, mai luminați** ?

Noi am dus , însă, în lumea aceasta prea înțelegătoare a satelor ,
patimile și înverșunările politice ! Ne-am dus **să-i facem mai răi**,
să-i otrăvim cu vrajbele și luptele dintre noi ! (**apaluze la majorități**)

Să-i facem **arbitrii greșelilor și păcatelor noastre** , de multe ori exagerate.

“Să ne întrebăm cu toții, d-lor deputați, în ceasul acesta al reculegerii ,**ce s-ar fi întâmplat**
dacă toate acestea partidele politice le-ar fi săvîrșit,de acord și în cea mai frățească înțelegere ?
O, desigur multe, foarte multe din relele și viciile de care suferim , nu și-ar fi aflat loc !

Patimile luptelor politice au făcut mult rău țării noastre, abia reîntregită.

“ **Istoria de mîine** , cînd se va scrie , și **se va scrie la ceasul convenit**,
va arăta viitorimei că **în epoca aceasta de strălucire și de înălțare** ,
pe care noi cu toții am trăit-o,

a fost o parte de umbră și de coborîre : luptele noastre politice.”

El se întreba , de multe ori, dacă nu visează, că s-a împlinit România
întregită ! “**Căci cine ar fi crezut**, la începutul războiului,
că vom putea realipi și **Basarabia și Ardealul** ? (aplauze prelungite)

“ Cîți din noi n-au avut momente de zdruncinare sufletească ,
atunci cînd se credea primejduită însăși ființa statului nostru ?

“Și cu toate acestea, **cît de îndurător a fost Dumnezeu cu noi** !

Și cît de lipsite de înțelegere și de îndurare au fost
partidele politice față de această țară !” (p. 314-315)

C.lfrim / raportor / dec.'31

6.) **N. Iorga** ,(prim ministru, ministru Instrucțiune, Culte, Artă) discurs - final dezbateri Mesaj, 3 dec. '31

(DAD, M O 14, șed. din 3 dec.'31, p 317- 319)

[LD: Iorga mîhnit, furios, jignit, ofensat, supărat , contra-atacînd ! Discurs patetic,
prin excelență moral-politic , apărîndu-și mai mult statutul intelectual-cultural decît guvernarea .
Primit cu aplauze prelungite, ovații , de majorități .Deși declară că nu intenționează
să jignească pe nimeni, vorbește foarte “de sus”, ironic,disprețuitor,caustic,
la adresa celor care , în vreun fel, au contestat legitimitatea
și competența echipei sale de guvernare .]

Iorga / 3 dec.'31

▣ **Partidele**

“Die președinte, d-lor deputați, am făgăduit la sfîrșit cîteva cuvinte simple și oneste.
Le rostesc după **7 ceasuri** de discuții , în care , și astăzi ,
nu a fost nici o **nedreptate** care să nu mi se fi făcut ,
nu a fost nici o **ofensă** de care să fiu cruțat. [.....]
Iorga / dec.'31

▣ **Moravuri politice**

Dealtfel, **violența cu care am fost atăcat și eu personal și această formație de**
oameni de merit și de oameni de treabă, care-mi fac onoarea de a sta lîngă mine,
se explică: **Este un vechi obicei al țării.**”

“Cum am deprinderea să răsfoiesc uneori în cărțile vechi , am găsit un **discurs de bătrînețe** făcut la Ateneul Român de **Ion Eliade Rădulescu** și înăuntru **o formulă** pe care am copiat-o , pentru a v-o servi d-voastre , fiindcă se potrivește .Iată ce zicea bătrînul : **< Venim noi la putere , de , nu ai ce zice : vedem și noi că este cu frica lui Dumnezeu . Vin alții la putere**, atunci , vai de lume , **a lipsit dreptatea de pe pămînt.>** Să-mi fie permis ca aceste frumoase cuvinte , pline de atîta **înțelepciune patriarhală**, și de atîta **humor în adevăr românesc**, să le **servesc personelor foarte iritate** , **căci s-au legat de mine și de prietenii mei** , fără să fi putut înțelege pînă la capăt, de ce.

Un defect de temperament. Nu-l pot îndrepta .Văd că oameni odată tineri, îl păstrează pînă la bătrînețe.**Este rău și pentru sănătate , pentru sănătatea individuală** , pe care o doresc fiecăruia, dar este rău **și pentru liniștea** decare această **țară are nevoie** . Dar să mi se permită , **înlăturînd tot ce amintește un teatru**, în care **eu n-am jucat niciodată**, și nu la vîrsta mea mă voi înscrie în trupă (**ilaritate**)

să înlătur cîteva acuzațiuni pe care, într-adevăr, **nu le pot primi** Sunt un om care caută să facă plăcere oricui, **dar toate au o margine** . Prin urmare sunt **unele lucruri** pe care **nu le pot primi**, **pentru că nu sunt adevărate**.

Și lucrurile acestea nu sunt așa de multe , așa încît, pînă va bate ceasornicul ora 10 , eu voi fi și terminat. Încă odată, **îmi pare foarte rău că eu nu pot distra Adunarea** . Nu am mijloace pentru aceasta, și **nu am nici dispoziția**. Sunt persoane care își ziceau : președintele Consiliului s-a amînat , dar la sfîrșit are să fie ceva.

Ei bine, **îmi pare foarte rău că v-ați pierdut timpul; la sfîrșit nu mai este nimic.**” (**ilaritate**) (p. 317)
Iorga / dec.'31

▣ **Mitică ; miticisme**

“ S-a făcut foarte mult haz - fiindcă **nația românească este spirituală** . Grecii au creat o mulțime de eroi, cari rămîn pentru toate literaturile; **Nu au creat însă pe nemuritorul Mitică** , omul spiritual care este atît de bogat reprezentat la aceeaș nație. Fără **Mitică** nu-ți poți închipui **presa românească** , fără **Mitică** nu-ți poți închipui anumite **discursuri parlamentare** , fără **Mitică** nu-ți poți închipui **întrunirile publice** . **Mitică și viața publică românească** sunt două lucruri cari nu se pot despărți. Prin urmare, **eu sunt deprins cu obiceiul unei nații serioase** , **care nu ia nimic în serios**, și nu mă supăr deloc , fiindcă **eu țin la cîteva lucruri serioase** , chiar atunci cînd toată lumea ar rîde de dînsese. Căci **am apucat vremea** - aveam vreo 20 de ani - cînd **se rîdea de orice, de țară, de nație, de moralitate[.....]** **Nu cu zeflemismul** pe care l-am apucat eu , ci **cu convingerile de care a rîs toată lumea** o bucată de vreme și pe care **generația mea a izbutit să le impuie** opiniei publice , **s-a făcut jertfa cea mare a războiului pentru unirea neamului** “ (**apaluze la majorități**) (p. 317)
Iorga / dec.'31

▣ **“Specialiști “ versus “agenți electorali”**

[Iorga plătește aici toate polițele adversarilor și-și apără, unul cîte unul, colaboratorii]
“ **Se crede că este foarte spiritual** să spui într-una : **<ritmul nou >** , **<specialiști >** . Eu cunosc această **boală** : uneori ajunge pînă la **patologie**. Știți că **sunt unele persoane , care iau un cuvînt înainte**

și nu pot să spună alte cuvinte decât pe acela.

Și știu și mijlocul care se întrebuițează : li se face muzică .

Dacă au simț pentru piano, sau dacă au simț pentru vioară ,
li se servește o bucată muzicală pe unul din aceste instrumente

și atunci nu mai repetă cuvântul acela . (ilaritate)

"Îmi pare foarte rău că eu nu am nimic din marile însușiri ale aceluia
pe care îl sărbătoream dăunăzi, ale lui George Enescu, pentru a încerca
să curarisc pe oamenii care rîd de anumite cuvinte.

Dacă i-aș întreba de ce rîd, n-ar fi în stare să spună. " [.....]

"S-a manifestat aci o credință curioasă : **da, specialiștii sunt foarte buni ,**
dar să li pui **un agent electoral, ca șef.**

Da, foarte mulți **specialiști** s-au pretat la așa ceva.

Acum, cu părere de rău, nu mai sunt dispuși. (aplauze la majorități)

Nici eu nu sunt dispus să devin secretarul general al unui învățător [LD: aluzie Mihalache]
care ar face demagogie , nici unul din dumnealor nu ar consimți să-și închine
tot capitalul de cunoștințe **unei improvizații politice de ultima oră ."**

" Dar nu numai că **s-a făcut haz pe socoteala specialiștilor,**
dar **s-a mai enunțat încă o teorie** foarte interesantă.

Omul de cultură nu are dreptul să se amestece în politică. [!!!]

Dar asta **am auzit-o eu ,** doar : cîte **șiruri de ignoranți nu mi-a servit-o**
timp de treizeci de ani de zile ? (**aplauze la majorități)**

" **Eu nu am înțeles niciodată de ce a ști înseamnă a nu putea,**
și a nu ști însemnează a avea o valoare activă.

Eu nu am înțeles niciodată , și eu, care sunt istoric, am apucat **Anglia**
guvernată de **Gladstone** , care știa grecește mai mult decât mine și care
își permitea [cum **mi-am permis** eu, ca **să păstrez locul României la Paris,**
la Sorbona, făcînd **trei conferințe** în trei zile despre Veneția ,
să-și urmeze ocupațiile ca să mă scuz de acest păcat de care , desigur,
"Mitică" **rîde de 6 săptămîni]** invoc exemplul lui Gladstone
care era **președinte de Consiliu** și se întorcea acasă și
citea pe **Eschile** și **Euripide** , cum se știe , **niște autori de nimic,**
cu care un bărbat politic serios nu-și bate capul niciodată ."

(**aplauze la majorități)**

lorga / dec.'31 **LD: Piatra Neamț, iul.2001**

7.) **C.Leancă (PTD-Stere) , protest, dezbateri - mesaj, 3 dec.'31**

(DAD, MO. 14, șed. din 3 dec'31, p. 319)

[LD: I se dă cuvîntul după închiderea dezbaterilor la mesaj !]

Leanca / dec.'31

▣ **Basarabia nedreptățită ! "Provincialism "**

A cerut cuvîntul contra închiderii dezbaterilor la mesaj .

"D.raportor, în discursul său , în partea finală a discursului său înflăcărat
-d. Cuza l-a categorisit în categoria oamenilor cu temperament tragic -

a spus că în anumite momente se gîndește **dacă într-adevăr**
această realitate nu este un vis și **dacă** într-adevăr

noi suntem în Țara Românească , toți la un loc.

Ei bine, d-lor, într-o măsură oarecare **a avut dreptate.** La un moment atît de important ,
cum este discuția la Mesaj,

o provincie întregă n-a avut posibilitatea să-și spună cuvîntul."

-Voce : " Nu v-a oprit nimeni"

-Altă voce : "Suntem români cu toții !"

-C.Leanca : " D-lor, cînd **au vorbit** aici toate **provinciile** , toate **partidele,**
toate **grupările,** toate **confesiunile,** dar nu numai atît, toate **breslele** , toate **asociațiile,**

mari și mici, **eu singur** , care reprezintă un partid , mare sau mic, și care **am vrut să vorbesc în numele Basarabiei**, cum era firesc, fiindcă n-a vorbit nimeni ... (**întreruperi , vociferări, la majoritari**)

-Voci : "Nu reprezinți Basarabia!"(sgomot)

-C.Leanca : " Și eu cred că sunt multe lucruri acolo , care ar fi trebuit aduse la cunoștința țării întregi ... " (**sgomot, întreruperi**) Deși am fost înscris la cuvânt acum 8 zile, **am fost amînat zi de zi**, ieri mi s-a spus că voi vorbi la sfîrșitul ședinței, astăzi tot așa, însă nu mi s-a dat cuvîntul.[...] nu știu de ce am fost **amînat la infinit** și nu mi s-a dat cuvîntul.Am ținut cu acest prilej să **protestez contra acestui sistem ,de a mi se lua posibilitatea să vorbesc"**

-Iorga : " Îmi dați voie, eu **nu înțeleg sistemul** acesta de a spune cineva că **vorbește în numele provinciei unde s-a născut**, (**apaluze la majorități**) unde sunt mai multe partide. **Cineva poate vorbi în numele partidului său, independent de locul unde s-a născut.**

Astfel, eu, care m-am născut la Botoșani, aș putea să mă ridic și să spun că Moldova n-a vorbit încă. Or, cum Moldova n-are pretenția de a vorbi în calitatea ei de Moldovă, ar trebui **să vină vremea în care fiecare să vorbească în calitatea sa de Român."** (**aplauze la majoritari**)
Leanca-Iorga / dec.'31

8.) **I.Florea (majoritar,iorghist ?), "Cazul Romulus Boilă" , 12 mart.'32**

(DAD, MO 60, șed. din 12 mart.'32, p. 2403-2407)

[**LD: este regățean, stabilit din 1919 la Satu Mare ...**]

-I.Florea : cere să se facă lumină în acest caz ...

-DR Ioanițescu : A cerut Ministrului de Justiție [**Valeriu Pop**] să răspundă ...

-I.Florea : Cu diversivni de acestea nu-l vor opri să facă lumină într- o afacere urfă , față de un om din PNȚ...

-DRIoanițescu : Cel care a cerut să se facă lumină este Romulus Boilă, care a cerut telegrafic, de cîteva ori, acest lucru...

-Florea : F.bine! lumină s-a făcut ...

Florea / mart.'32

▣ **Raportul procurorului**

[LD: f. interesantă atitudinea lui **Iorga!** O face pe amuzatul , pe naivul, deși nu cred că nu era de convență cu acțiunea pornită de **Hamangiu !** Numai că , acum, ministrul era **ardeleanul Valer POP**]

Va da citire **Raportului** procurorului general **Paul Balașiu** , de pe lîngă Curtea de Apel Cluj, adresat ministrului de Justiție , **Hamangiu**, la 17 nov.1931(cf.ordinului telegrafic din 15 nov.)

Romulus Boilă a avut depus la **Banca Albina** , Cluj, **19.239.486 lei** , din care au rămas 14.900lei . La **Institutul Comercial de Credit**, Cluj, a avut depus **75 milioane lei**.

(**exclamații la majoritari**)

-Iorga : "Vezi că aveam eu dreptate cînd am spus că nu poate avea o existență reală ?

Vezi d-ta , acestea **sunt sume astronomice**, prin urmare **nu poate fi vorba**

de un om care există.De ce te încapățînezi d-ta ? " (**ilaritate la majoritari**)

-Florea (continuă din Raport) : Din actele dresate , rezultă că **R.B.** are legături cu

Banca "Svoboda" din Viena, iar din **zvon public**, cu bănci din Zurich și Geneva

(care urmează să se cerceteze de judecătorul de instrucție , Vioreanu)

Din depozițiile martorilor și extrasele de conturi de la cele 2 bănci din Cluj,

rezultă **<probe de vinovăție >** contra lui R.B.pentru felul cum a lucrat la **Comisia de pensii** ,

asa că **< se poate deschide acțiune publică cu concluziuni de arestare.>**

"Vedeți, dlor , **acesta este d.Boilă !** În ziua de 11 nov.'31, **d.Boilă a plecat la Viena**,

însoțit de **fiica sa ,Lidia Boilă și de șoferul Vad Andrei**.Boilă poseda pașaport diplomatic,

eliberat de Ministerul de Externe [...] Urmează să se cerceteze de Ministerul Afacerilor Străine

cum se folosește Romulus Boilă de un pașaport diplomatic."

-Iorga : "Dle Florea, mă întorc.Mă interesează chestiunea.Niciodată n-am asistat la o astfel de desbatere. **Invențați oameni, inventanți cifre fantasmagorice ."**

(**mare ilaritate**)

-Florea : Din **zvon public**, se zice că **sumele găsite** la diferite bănci pe **numele R.B.** ar proveni, în mare parte, de la **Președinția Consiliului de Miniștri** , din fondul pus la dispoziția președintelui, pe vremuri[**Maniu !**] .Judecătorul va cerceta. " Bineînțeles, **faptul nu poate constitui un capăt de acuzare** contra lui Romulus Boilă, **este bine însă să fie cunoscut pentru a se vedea ce fel de indivizi avem în față."** La Parchetul Ilfov, referitor la **societatea Minimax**, este vorba de **trafic de influență**, (care nu este prevăzut în Codul penal din Ardeal) , încît **urmează să fie dat în judecată la tribunalul Ilfov....**

-DRloanișescu : "Ați afirmat că este **rechizitoriul.Este sau nu este ? "**

I.Mihalache : " Nu strica farmecul unei **expunerii lipsite de cel mai elementar sentiment de responsabilitate** ; lasă-l să se consume."

Florea : "Ne aflăm în fața **un raport** făcut în mod **confidențial** de d. procuror general Bălășoiu [...] **Noi așteptăm să vie și rechizitoriul , să vină și condamnarea** , căci doar de aceea m-am ridicat la tribună pentru ca să se facă lumină.[...]

Să fie judecat .Poate are alte probe , că nu este vinovat ; acele 70 de milioane și celelalte 19 milioane, **poate le-a cîștigat la vreo loterie** .[.....]

La Casa pensiilor, RB **"a lucrat ilegal și abuziv "** [.....]

"Eu înțeleg să se facă lumină prin **arestarea lui**, înțeleg lumina prin **condamnarea lui**, pentru că **este vinovat...**

-CRSturdza : "Ce putem face noi ? **Noi să-l judecăm ? "**

-Florea : Să vă asociați cu mine și **să cerem ministrului de Justiție să vină să răspundă , să nu amîne** mereu această chestiune. **Ministrul Valeriu Pop** , este om de onoare , dar **lumea spune** că este ... președintele **Soc."Agru" din Ardeal**, al cărui vice-președ. este ... **Romus Boilă!** [.....]

El, care este stabilit din 1919 la Satu Mare, primește multe scrisori , circula diverse **"legende"** despre sumele vehiculate de Boilă din fondurile secrete de la Președinție și Interne [**Maniu, Mihalache**] ...

(**înteruperi, sgomot, la PNȚ**)

-Florea : Nu admit înteruperi ...

-Remus Caracaș : D-le Mihalache, țara vrea lumină și dreptate

(**aplauze la majoritari, proteste la PNȚ**)

-Mihalache : " Eu înțeleg să se scurgă orice - ierțați-mi cuvîntul - în această **atmosferă de canal**, cînd este vorba de alți oameni, **dar cînd este vorba de prim-ministrul țării , să se meargă pînă acolo și să se vînture informațiuni luate din cafenele , despre oricare om cu bun simț îi este rușine, nu înțeleg."**

(**apaluze la PNȚ**)

-Florea : Nu este un zvon de cafeenea, **este Raportul unui procuror general...**

Mihalache : "Să auzim astfel de lucruri de la tribuna Parlamentului , în legătură cu numele unor oameni care au fost prim-miniștri ai țării, **este un moment de inconștientă** , pe care îl port ierta d-lui (**arată spre Florea**) , **dar nu vi-l pot ierta d-voastre "** (**arată la majorități**)

-Florea : "Dlor deputați, eu zîmbesc la intervenția d-lui Mihalache,fiindcă **d.Mihalache este în declin politic , decînd a făcut fuziunea cu naționalii din Ardeal.** Dați-mi voie să dau acest răspuns d-lui Mihalache"

-I.Răducanu : Dle președinte, să vină ministrul de Justiție ...

-Mihalache : "Ești mai prejos decît orice dispreț...

-Florea : "**Aceiași dispreț ți-l întorc eu d-tale...** Eu te cunosc de mult, de cînd **erai modest** și de cînd **cu munca mea și a altora te-ai ridicat** acolo unde ești...

-Mihalache : **Ești inconștient ..**

Florea : "Toată această parte din Cameră este inconștientă (**arată la majorități**)

și **modestul învățător de altădată** , boierist astăzi cu munca altora, **a devenit conștient** și își ia astfel de aere .(**aplauze la majorități; proteste la PNȚ**)

Dlor deputați, eu **țin să închei** .Eu m-am ridicat la această tribună , zicînd că voi să arăt d-lui ministru al Justiției că **se întrzie în chestiunea Boilă** ;

fiindcă **acest Boilă**, cînd a venit la putere , **nu avea decît datorii** , iar în momentul **cînd a plecat de la putere** , **avea milioane**. Eu am dovedit aici că **afirmațiunile mele sunt adevărate** , și că **nu sunt un calomniator**.

Acesta este răspunsul pe care îl trimit de aici d-lui Boilă și opiniei publice."

(**apaluze la majorități**)(p. 2403-2405)

-Eduard Mirto

Mulțumește lui Iorga pentru intervențiile lui moderatoare ;cere ca chestiunea să fie limpezită.

D.deputat Florea a spus că ministrul de Justiție întârzie lămuririle;

că este într-o anumite Societate cu R.Boilă.

-Iorga : "Îmi pare rău că nu am fost de față, fiindcă datoria mea ar fi fost să apăr **omul de înaltă corectitudine , care este ministrul Justiției "** (**apaluze la majorități**)

-Florea : Nu am adus o acuzațiune d-lui ministru de Justiție.De ce insinuați, d-le Mirto ?

-Tiberiu Hodor : A fost vorba de o societate bisericească.[.....]

-Mirto : "[...] chestiunea ridicată de d.Florea, în împrejurările grele ale vieții de astăzi, cînd toată lumea suferă de o lipsă grozavă, cînd funcționarul duce cu amărăciune pîinea copiilor săi,

nu este o chestiune care să poată fi amînată.

-Iorga : A rugat pe ministru săvie în Cameră să dea lămuriri ... "Dar , în ce mă privește pe mine, vă puteți închipui că **eu am alte ocupații**, și, în toată sinceritatea , **căutam să văd dacă am de a face cu un mit sau cu o persoană reală**.

Acum văd că am de a face cu o persoană reală.Dar, pentru înțtia oară mă informez cu privire la anumite lucruri , pe care nu le pot judeca, de oarece eu însumi nu am avut nici un fel de putință , **eu însumi nu l-am văzut pe d.Boilă, dar dacă juri că există(ilaritate)**

-Mihalache : " D-le prim ministru, **situația este destul de serioasă** , pentru **ca glumele dvs. să nu fie interpretate altfel** de cum sper să fie intenția dvs D-le prim-ministru, **suntem o țară** în care din nefericire **țigăniile mahalelor se ridică deseori la tribuna parlamentară."**

-Iorga : În privința țigăniilor vom vorbi îndată...

-Florea : Țigănie e ce ați făcut d-voastră...

-CRSturdza : **Dacă 84 de milioane înseamnă țigănie de mahala, ce o fi țigănia de la centru ?**

-Mihalache : " **Oameni politici** a căror onestitate este mai presus de orice îndoială , în mintea oamenilor serioși, **au fost insultați de aceste guri ale mahalalei** .

Vă aduceți aminte , d-le prim-ministru, **că dumneavoastră înși- vă** , cu toată autoritatea morală a d-voastră, **a trebuit**, în aplauzele noastre, **să răspundeți** într-o vreme , cu tot disprețul cuvenit, **unor astfel de infamii (intreruperi la majoritari)**

Aici s-au făcut **aluzii evidente** la gestiunea unor foști prim- miniștri, ca d-nii **Maniu și Mironescu** .

- Florea : Nu a fost vorba de d.Mironescu , nu insinuați, că voi veni cu alte date...

- Mihalache : Cînd s-a vorbit de **fonduri secrete la președinția CM**, sub noi, nu am avut alți prim.-miniștri, decît pe cei doi... Cred că în mintea dvs.**onorabilitatea fiecăruia din acești doi oameni este în afara oricărei discuții....** [.....]

-Iorga : "[...] **nimeni nu a suferit de mai multă țigănie decît mine**, așa încît, de cîte ori aud vorbindu-se de **țigani și de țigănie** , **îmi vine rău."** (**ilaritate**) [.....]Fiindcă **vedeți, chiar dacă nu este foc, vedeți ce fum iese pe frestre ; și în interesul țării , este ca de la Președinția Consiliului , să nu iasă fum , decît pe coșul unde se face focul iarna , și mai departe , nu.**

Nu încercați să mă puneți în situații din acestea grele, căci este inutil.

Eu sunt un om de o francheță absolută ; nu aş arunca împotriva nimănui nici un fel de învinuire.Primesc toată lumea să mă atace , eu nu răspund atîcînd pe nimeni , atîcînd în onoare.

Dar, este bine , ca politica să o reducem la cît se poate mai puțin, și **să ferim situațiile de stat , de orice amestec al politicii de partid**, pentru ca,

nimeni să nu poată rosti nici un cuvânt , **contra onoarei noastre, a tuturor, cari formăm România politică.**"(aplauze prelungite la majorități)

-Mihalache : " Ce ați spus dvs este o chestiune de administrație , dar eu aici am vorbit într-o chestiune de ordine morală.[.....]

Eu am întreat numai atât : **este permis ca de la tribuna Parlamentului , să se facă isinuări , chiar și pe seama primilor-miniștri ... "**

-Iorga : "Nu mă privește pe mine "

-Mihalache : " contra foștilor prim-miniștri , pentru că în timpul acela , anumite fonduri ,care astăzi se administrează la Ministerul de Externe,**se administrau atunci la Președinție ?** Și chiar când este vorba de **onorabilitatea unor persoane , ca d-nii foștii prim-miniștri Iuliu Maniu și Mironescu ?** Aceasta este întrebarea.[...] **Insinuarea a fost că foștii prim-miniștri au dat bani din fondul de propagandă d-lui Romulus Boilă.[...]"**

-Iorga : " [...] dacă mă întrebați de convingerea mea personală , eu cred pe amîndoi acești domni , niște oameni perfect onorabili. **Ce vreți să spun altceva ? "**

-Mihalache : "Sunt mulțumit acum"

-Iorga : "În ce privește gestiunea la fondurile secrete, aceasta nu se dă."

-Mihalache : "Aceasta doream să aud "

-Iorga : "În ce privește pe d. ministru Pop, iată răspunsul telefonic de la Senat : <Dl. ministru **Valer Pop** prezidează consiliul superior al magistraturii și nu poate veni acum la Cameră.

Răspunsul îl va da în ședința de luni, fără amînare.> [.....]

-Ed.Mirto (reia intervenția) "**Am văzut aplauzele d-voastre unanime atunci când, de la tribună, față de un om care a avut o situațiune politică, se aducea grava învinuire de a fi posesorul unor sume de zeci de milioane [...] și nu este în stare să le justifice pînă la centimă, trebuie să fie sancționat** , pentru că , fără această justificare, proveniența banilor lui nu poate să fie curată.[...] În atari împrejurări , vă rugăm d-le prim-ministru , ca **să stăruiti pe lîngă dl ministru al justiției să întreprună ședința pe care o are astăzi în altă parte, pentru că eu n-am nevoie de alți judecători decît de domniile voastre.**" [.....]

-Iorga : " Mai este o soluție, dle Mirto.Uite ț-o dau eu : Ca să împachetăm pe d.Pop , să-l aducem așa hurduzburdus aici, este cam greu; dar dacă d-voastră sunteți doritori să nu ne culcăm fără să fi dat răspunsul, iată, **rog ped.președinte să facă o ședință de seară și va veni d.Pop și vă va răspunde.**

Prea sunteți pretențioși.Voiți d-voastră să iasă ca spiridușul din cutie , când apăsați d-voastră ?"

-Mihalache : "Dle prim-ministru, dacă n-ar fi sîmbăta seara, ...

-Mirto : "**Eu vreau ca aceeaș lume care l-a ascultat pe d.Florea , să-l audă și pe d. ministru**

▣ Raportul procurorului

[LD: f. interesantă atitudinea lui **Iorga!** O face pe amuzatul , pe naivul, deși nu cred că nu era de conivență cu acțiunea pornită de **Hamangiu !**

Numai că , acum, ministrul era **ardeleanul Valer POP]**

Va da citire **Raportului** procurorului general **Paul Balașiu** , de pe lîngă Curtea de Apel Cluj, adresat ministrului de Justiție , **Hamangiu**, la 17 nov.1931(cf.ordinului telegrafic din 15 nov.)

Romulus Boilă a avut depus la **Banca Albina** , Cluj, **19.239.486 lei** , din care au rămas 14.900 lei . La **Institutul Comercial de Credit**, Cluj, a avut depus **75 milioane lei.**

(**exclamații la majoritari**)

-Iorga : "Vezi că aveam eu dreptate cînd am spus că nu poate avea o existență reală ?

Vezi d-ta , acestea **sunt sume astronomice**, prin urmare **nu poate fi vorba de un om care există.De ce te încapăținezi d-ta ? "** (**ilaritate la majoritari**)

"Vedeți, dlor , **acesta este d.Boilă !** În ziua de 11 nov.'31, **d.Boilă a plecat la Viena**, însoțit de **fiica sa ,Lidia Boilă și de șoferul Vad Andrei.**Boilă poseda pașaport diplomatic, eliberat de Ministerul de Externe [...] Urmează să se cerceteze de Ministerul Afacerilor Străine **cum se folosește Romulus Boilă de un pașaport diplomatic."**

-Iorga : "Dle Florea, mă întorc.Mă interesează chestiunea.Niciodată n-am asistat la o astfel de desbatere. **Inventați oameni, inventanți cifre fantasmagorice . "**

(mare ilaritate)

-Florea : Din **zvon public**, se zice că **sumele găsite** la diferite bănci pe **numele R.B.** ar proveni, în mare parte, de la **Președinția Consiliului de Miniștri**, din fondul pus la dispoziția președintelui, pe vremuri[**Maniu !**] .Judecătorul va cerceta. " Bineînțeles, **faptul nu poate constitui un capăt de acuzare** contra lui Romulus Boilă, **este bine însă să fie cunoscut pentru a se vedea ce fel de indivizi avem în față.**"**Florea** : "Ne aflăm în fața **un raport** făcut în mod **confidențial** de d. procuror general Bălășoiu [...] **Noi așteptăm să vie și rechizitoriul , să vină și condamnarea ,** căci doar de aceea m-am ridicat la tribună pentru ca să se facă lumină.[...] **Să fie judecat .** Poate are alte probe , că nu este vinovat ; acele 70 de milioane și celelalte 19 milioane, **poate le-a câștigat la vreo loterie .**[.....]

-Mihalache : " Eu înțeleg să se scurgă orice - iertați-mi cuvântul - în această **atmosferă de canal**, când este vorba de alți oameni, **dar când este vorba de prim-ministrul țării , să se meargă pînă acolo și să se vînture informațiuni luate din cafenele , despre oricare om cu bun simț îi este rușine, nu înțeleg.**"

(**apaluze la PNȚ**)

-Florea : Nu este un zvon de cafeenea, **este Raportul unui procuror general...**

Mihalache : "Să auzim astfel de lucruri de la tribuna Parlamentului , în legătură cu numele unor oameni care au fost prim-miniștri ai țării, **este un moment de inconștientă** , pe care îl port ierta d-lui (**arată spre Florea**) , **dar nu vi-l pot ierta d-voastre "** (**arată la majorități**)

-Florea : "Dlor deputați, eu zîmbesc la intervenția d-lui Mihalache, fiindcă **d.Mihalache este în declin politic , decînd a făcut fuziunea cu naționalii din Ardeal.** Dați-mi voie să dau acest răspuns d-lui Mihalache"

-I.Răducanu :Dle președinte, să vină ministrul de Justiție ...

-I.Mihalache : "Ești mai prejos decît orice dispreț...

- Florea : "**Același dispreț ți-l întorc eu d-tale...** Eu te cunosc de mult, de cînd **erai modest** și de cînd **cu munca mea și a altora te-ai ridicat** acolo unde ești...

-Mihalache : **Ești inconștient ..**

Florea : "Toată această parte din Cameră este inconștientă (**arată la majorități**) și **modestul învățător de altădată** , boierit astăzi cu munca altora, **a devenit conștient și își ia astfel de aere .**(**apaluze la majorități; proteste la PNȚ**)

Dlor deputați, eu **țin să închei** .Eu m-am ridicat la această tribună , zicînd că voi să arăt d-lui ministru al Justiției că **se întrzie în chestiunea Boilă ;**

fiindcă **acest Boilă**, cînd a venit la putere , **nu avea decît datorii** ,

iar în momentul **cînd a plecat de la putere** , **avea milioane**. Eu am dovedit aici că **afirmațiunile mele sunt adevărate** , și că **nu sunt un calomniator**.

Acesta este răspunsul pe care îl trimit de aici d-lui Boilă și opiniei publice."

(**apaluze la majorități**)(p. 2403-2405)

-Iorga : A rugat pe ministru să vie în Cameră să dea lămuriri ... "Dar , în ce mă privește pe mine, vă puteți închipui că **eu am alte ocupații**, și, în toată sinceritatea , **căutam să văd dacă am de a face cu un mit sau cu o persoană reală.**

Acum văd că am de a face cu o persoană reală. Dar, pentru întîia oară mă informez cu privire la anumie lucruri , pe care nu le pot judeca, de oarece eu însumi nu am avut nici un fel de putință , **eu însumi nu l-am văzut pe d.Boilă, dar dacă juri că există(ilaritate)**

-Mihalache : " D-le prim ministru, **situația este destul de serioasă** , pentru **ca glumele dvs. să nu fie interpretate altfel** de cum sper să fie intenția dvs D-le prim-ministru, **suntem o țară** în care din nefericire **țigăniile mahalelor se ridică deseori la tribuna parlamentară."**

-Iorga : În privința țigăniilor vom vorbi îndată...

-Florea : Țigănie e ce ați făcut d-voastră...

-CRSturdza : **Dacă 84 de milioane înseamnă țigănie de mahala, ce o fi țigănia de la centru ?**

-Mihalache : " **Oameni politici** a căror onestitate este mai presus de orice îndoială , în mintea oamenilor serioși, **au fost insultați de aceste guri ale mahalei .**

Vă aduceți aminte , d-le prim-minstru, **că dumneavoastră înși- vă** , cu toată autoritatea

morală a d-voastră, **a trebuit**, în aplauzele noastre, **să răspundeți** într-o vreme ,
cu tot disprețul cuvenit, **unor astfel de infamii** (**întrepreri la majoritari**)
Aici s-au făcut **aluzii evidente** la gestiunea unor foști prim- miniștri,
ca d-nii **Maniu și Mironescu** .

- **Florea** : Nu a fost vorba de d.Mironescu , nu insinuați, că voi veni cu alte date...

- **Mihalache** : Când s-a vorbit de **fonduri secrete la președinția CM**, sub noi,
nu am avut alți prim.-miniștri, decât pe cei doi... Cred că în mintea dvs.**onorabilitatea fiecăruia**
din acești doi oameni este în afara oricărei discuții.... [.....]

- **Iorga** : "[...] **nimeni nu a suferit de mai multă țigănie decât mine**, așa încît,
de cîte ori aud vorbindu-se de **țigani și de țigănie** , îmi vine rău." (**ilaritate**)
[.....]Fiindcă **vedeți, chiar dacă nu este foc, vedeți ce fum iese pe frestre ;**
și în interesul țării , este ca de la Președinția Consiliului , să nu iasă fum ,
decît pe coșul unde se face focul iarna , și mai departe , nu.

Nu încercați să mă puneți în situații din acestea grele, căci este inutil.

Eu sunt un om de o francheță absolută ; nu aş arunca împotriva nimănui
nici un fel de învinuire. Primesc toată lumea să mă atace ,
eu nu răspund atîcînd pe nimeni , atîcînd în onoare.

Dar, este bine , ca politica să o reducem la cît se poate mai puțin, și
să ferim situațiile de stat , de orice amestec al politicii de partid, pentru ca,
nimeni să nu poată rosti nici un cuvînt , contra onoarei noastre, a tuturor,
cari formăm România politică."(**aplauze prelungite la majorități**)

-**Mihalache** : " Ce ați spus dvs este o chestiune de administrație , dar eu aici am vorbit
într-o chestiune de ordine morală.[.....]

Eu am întrebat numai atît : **este permis ca de la tribuna Parlamentului ,**
să se facă isinuări , chiar și pe seama primilor-miniștri ... "

- **Iorga** : "**Nu mă privește pe mine "**

- **Mihalache** : " contra foștilor prim-miniștri , pentru că **în timpul acela** , anumite fonduri ,care
astăzi se administrează la Ministerul de Externe,**se administrau atunci la Președinție ?**
Și chiar cînd este vorba de **onorabilitatea unor persoane , ca d-nii foștii prim-miniștri**
Iuliu Maniu și Mironescu ? Aceasta este întrebarea.[...] **Insinuarea a fost** că foștii
prim-miniștri **au dat bani din fondul de propagandă d-lui Romulus Boilă.[...]"**

- **Iorga** : " [...] dacă mă întrebați de convingerea mea personală ,
eu cred pe amîndoi acești domni , niște oameni perfect onorabili.

Ce vreți să spun altceva ? "

- **Mihalache** : "Sunt mulțumit acum"

-**Iorga** : "În ce privește gestiunea la fondurile secrete, aceasta nu se dă."

-**Mihalache** : "Aceasta doream să aud "

9.)"Cazul Romulus Boilă " , 14 martie '32

Mirto, Duca, Otetelișanu, Gh.Brătianu, Goiceanu, Mihalache , Spulber, Iorga, Valer Pop :

declarații pro-legea controlului averii și apărării onoarei .

(DAD, MO. 61, șed. din 14 mart.'32, p. 2433- 2459)

[LD: xerox complet, cu porțiuni ilizibile. Deoarece în ședința precedentă,

s-a pus în discuțiune publică și s-au pus în circulație o serie de aserțiuni

în legătură cu **averea** pe care o poseda **Boilă** (proces, verificări la bănci , articole în presă)

Nițescu, Mirto, Mihalache, încearcă, argumentează , cer să se lămurească pe cale legală,
dacă Boilă se face vinovat .Sunt încolțiți de interpelatorul **Florea**, de cîțiva ardeleni "majoritari "

- Anton Chemale, Dumitriu -Șoimu - și cîțiva "țepiști " -C.R.Sturdza .

Iorga, jubilînd, între amuzament și ironie. Campania a fost susținută de presă ,
mai ales "Universul", și l-a vizat pe **Maniu**.

PNȚ reanșează proiectul de **lege pentru controlul averii și apărarea onoarei.]**

▣ **Voicu Nițescu** (p. 2433- 2439)

Nițescu / mart.'32

▣ Casa pensiilor.

Consiliul de administrație - președinte Romulus Boilă.

Prin Legea din august 1929, s-a hotărât centralizarea reglementării pensiilor.

Pînă atunci funcționau în țară, pe lângă Curtea de Apel, cîte o Comisie de Pensiuni, 12 Comisii regionale. Fiecare membru al comisiilor, încasa cîte un jeton de 400 lei, la 5 cereri de pensii.

Prin legea din '29 (intrată în vigoare în oct.'29),

s-au suprimat cele 12 comisii regionale,

rămînînd doar o Comisie Centrală,

alcătuită din 3 membri, de Consiliul de administrație.

Cf. legii, cei trei primeau jetonul de 400 lei pentru 20 de cereri,

ridicîndu-se, apoi, la 50 de cereri.

-CRSturdza (Liga Vlad Ţepeş) : Desigur, **7 ședințe pe zi, a cîte 400 de lei fiecare !**

-Nițescu : După un calcul făcut, înainte se plăteau anual 12 milioane, iar după noua lege, 2 milioane și jumătate lei.

-Victor Duculescu : Ne interesează ce încasa Boilă ...

-Nițescu : Cca 150.000 lei, într-un an și jumătate... ceea ce nu este o sumă fantastică ...

Nițescu / mart.'32

▣ Favorizarea minoritarilor ?!

S-a ridicat contra d-lui Romulus Boilă acuzația că a favorizat la pensii pe funcționarii minoritari, plătindu-li-se sute de milioane, ba chiar miliarde...

" Ei bine, tuturor acestor funcționari minoritari li s-a plătit pe timpul de 10 ani trecuți,

[1919-1929] în temeiul legii din 1929, în total suma de 18 milioane lei.

Nu sute de milioane, cum s-a spus cu rea credință !

Anual, pensiile acestor minoritari, se ridică la 23 milioane lei.

"Este adevărat că în felul cum se pune această chestiune, poate face impresie:

de ce să li se dea minoritarilor cari au refuzat să depună jurămîntul de credință

față de statul român, pensiuni ? Ei motivează această chestiune cu Tratatul de la Trianon [...]

Să nu mă întrebați dacă unii minoritari au judecat bine sau rău. Eu cred că rău...

-Anton Chemale : Nu vă întrebăm acest lucru,

dar nu găsim că el ar avea vreo legătură cu chestiunea Boilă...

- Nițescu : Vă rog să nu-mi dați mie lecții de patriotism (**întrepreri, exclamări, mare zgomot**

Dar, d-lor, **să nu le mai facem învinuiri**; constatăm astăzi că ei, cetățenii minoritari,

sunt cetățeni loiali ai acestei țări (**întrepreri, zgomot**) și deci, merită protecția și sprijinul

statului român. (**întrepreri, mare zgomot**)

-N. Miculescu : Dacă li s-a plătit pensia, cred și eu !

-Iosif Willer : "Dlor deputați, am impresia că d-voastră sunteți foarte rău informați

asupra acestei chestiuni.[.....] Ce s-a făcut ? Funcționarii maghiari...

-CRSturdza: Nu este vorba despre ce spuneți d-voastră. Noi discutăm chestia Boilă...

-Anton Chemale : Este vorba de Boilă, nu de dvs.....

-Willer : Nu știu de ce vă enervează o simplă informație. Am auzit aici protestări

în contra afirmației că acești funcționari maghiari sunt cetățeni loiali.

-CRSturza : "**Nu ! nu! Nu! Ai înțeles greșit!** Am protestat contra amestecului

chestiunii Boilă în chestiunea aceasta, care nu are ce căuta aici, astăzi.

-Willer : Dacă am întrerupt pe d. deputat Voicu Nițescu, a fost pentru ca d-voastră să știți

acești funcționari maghiari nu au refuzat niciodată să facă servicii ....

(**zgomot, întrepreri**) Cînd a fost vorba de primirea administrației române,

funcționarii maghiari au răspuns că sunt legați de un jurămînt depus statului maghiar...

(**întrepreri, zgomot**)

-Voci : " Să se ducă acolo ! "

-Willer : " Au spus că pînă cînd tratatul de pace nu va fi iscălit, nu pot să dea jurămînt

statului român. Ceea ce este interesant în această chestiune este faptul că

imediat după iscălirea tratatului de pace, funcționarii s-au prezentat să depună jurământ, pentru că fiecare guvern român le-a spus că altfel nu vor avea dreptul la pensii. Primul guvern Averescu, în 1920, i-a chemat la jurământ, și toate guvernele au pus în vedere rezolvarea favorabilă a pensiilor lor. (**întreruperi, zgomot**)
Va să zică , **nimic nou nu s-a întâmplat în 1929.**

Acum d-lor, dacă este vorba despre o greșală, recunoscută ulterior, și despre despăgubirea unui funcționar care a suferit foamea timp de 10 ani de zile, printr-o lege care să-i asigure această pensie, **nu ar fi fost pur și simplu o prostie nemărginită din partea unui funcționar , să stea de vorbă cu d. Romulus Boilă , când pretenția era legală ?** (**întreruperi, zgomot , la majoritari**) Nu vreau să mă amestec în chestiunea dvs. Vă rog însă, dacă este vorba de foștii funcționari maghiari, **să nu faceți politică pe spinarea acestor bieți oameni.** Atît am avut de spus și nimic mai mult." (p. 2434)
Nițescu / martie '32

▣ Controlul averii lui Boilă.

" D-lor deputați, am arătat că **un gazetar** a fost **denunțat pentru un articol calomnios** , la tribunalul din Sibiu , de către d. Romulus Boilă și că **judcătorul de instrucție din Cluj** , pe baza unei comisii rogatorii a judecătorului de instrucție din Sibiu, **a început să cerceteze ce avere are d. Romulus Boilă** și , în același timp, să stabilească proveniența acestei averi. Căci **nici un text de lege nu prevede aceasta.**

D-lor deputați, sunt dator să lămuresc lucrurile și să pun chestiunea la punct. **Este însă** - și eu pot declara , pentru că nu ați văzut din partea mea vreo atitudine care să vă jignească - **prea multă patimă politică aici ; d-voastră** , care aveți pretențiunea să vă instituiți aci în judecători , **asupra faptelor unui om, cumplit calomniat**, trebuie **să aveți calmul de judecători drepti și nu rolul de inchișitori intoleranți, care vreți să judecați și condamnați fără a asculta."**
Traian Dimitriu-Șoimu : " Nu-l judecăm noi, dorim să-l judece alții "
-Nițescu : " **Ce să judece cînd nu există nimic penal și nu e deschisă o acțiune publică ?** "
Nițescu / mart.'32

▣ Minele de la Baia de Arieș.

[**LD: regret enorm xerox ilizibil voi nota așa.....**]

" Dar să vedem **de ce avere și de ce afaceri este învinuit d. Romulus Boilă ?**

La Baia de Arieș, d. Iuliu Maniu are niște mine de la 1904... 1928...

Teodor Fischer ... administrator Romulus Boilă... împrumut la Banca Națională ...

[**citește din declarația lui T. Fischer** :

< Credința mea că voi putea traduce în fapt unele sau altele din diferitele **proiecte elaborate de mine** , s-a întemeiat pe faptul că, în conformitate cu materialul de expertiză și analiză, pe care îl aveam la îndemînă , **prin înzestrarea minelor din Baia de Arieș**, cu instalațiunile moderne , cu ușurință s-ar fi putut organiza **o întreprindere minieră** care să producă un beneficiu anual de 40-50 milioane lei.>
(**exclamații la majorități**)

D. Teodor Fischer mai arată că **s-a angajat personal** , în ce privește sumele pe care le reclamă exploatarea acestor mine. **În străinătate, a luat angajamente de debitor direct**, în țară de asemenea , pînă la suma de cca **10 milioane.**

În țară a mai luat angajamente de girant la suma de **15 milioane."**

-Samuel Singer (P. Evreesc) : " Spuneți vă rog că aceste cifre le dă d. Teodor Fischer și sunt lucruri pe cari le poate controla orice judecător, la prima examinare.

Cifrele sunt toate de la bănci, și registrele băncilor pot fi cercetate."

-ACCuza : " D. Fischer trebuia să stea aici , să nu demisioneze " (**zgomot**)

-Nițescu : " Justificarea acestor sume este luată, firește, din registrele băncii, și anume , de la Institutul de Credit Comercial, despre care a fost vorba în ședința tracăută și al cărui

director e d. Sebestyen , despre care vorbea d.Cuza.

D.Teodor Fischer este rudenie cu acest domn, director și copărtaș la bancă.

Am arătat d-lor, că **d. Romulus Boilă a primit ca d.Teodor Fischer să fie mandatarul domniei sale, pentru înjgheburile unei societăți , care să exploateze minele de la Baia de Arieș, și că acesta a contribuit însuși cu sume de la dînsul.După cum se poate constata de oricine din registrele băncii sale, Institutul de Credit Comercial, d.Fischer a luat angajamente directe și a fost și girant pentru circa 25 milioane lei ."** [.....]

-Anton Chemale : Mă rog, mine, mine, dar ce fel de mine erau acestea ? [.....] **de aur sau de pirită ?**

-Voicu Nițescu : Mine conținînd metale prețioase, **aur și argint ... (exclamații)**

-Tr.Dimitriu Șoimu : Am aici statistica minieră a României pe anul 1929 , publicată de Ministerul Muncii și Institutul de statistică generală.

La pag. 182: mine de pirită ; la nr. 15, scrie **dr. Iuliu Maniu , pirită 46 % și sulf, Baia de Arieș, jud.Turda , suprafață 61,71ha**

Producțiunea și valoarea minei , coloana 1, **producțiune 420 tone**, a 1000 kgr, **valoare 421.000 lei .(exclamări la majorități)** [.....]

Cum **nu a găsit d.Maniu aur** de la 1904 la 1929, nu a găsit nici ministerul respectiv.Prin urmare, **aur nu există în această mină.**

Aur s-a găsit, pentru cine a vrut să găsească el , **numai de la data cînd a venit la guvern d.Maniu , proprietarul minei de pirită."**

(**aplauze la majoritari**)

-D.Manu (preot , PNT) : "Cînd este vorba de apărarea unui om și de onoarea lui , oricine vorbește de la dvs. este ascultat,

dar **cînd vorbește unul din oratorii noștri, nu este ascultat.[...]**

Dle președinte, vă rog , **apărați pe orator ca să vorbească.**

-Anton Chemale : Noi am dori să nu fie nimic adevărat din ceea ce se spune...

-M.Popovici (PNT) :Dlor deputați, acolo **este un complex întreg de mine.**

Dvs spuneți că sunt mine de pirită.Vă rog să-mi spuneți atunci ,

de unde au livrat acele mine aur la banca Națională, dacă acolo nu există aur ? "

-Sergiu Lecca : " De la Mica și de la celelalte" [.....]-**Voicu Nițescu :** "În ce privește **observația d-lui deputat Șoimu**, am aici expertiza

pe care a făcut-o d.inginer Vosiceck , șeful Institutului geologic de la Rodna, funcționar de stat.[...]Acest domn inginer constată că valoarea actuală de la Baia de Arieș este de 525 milioane. [.....] două expertize făcute în iunie 1929 , de unul dintre cei mai renumiți ingineri geologi, Lucas Vagen , șeful Institutului geologic din Viena.[.....]

Să vedeți că toate observația făcută de d. deputat Șoimu este lipsită de absolut orice temei.[...] am aici și documente din care se vede că **de la minele din Baia-de Arieș , s-a pus la dispoziția Băncii Naționale, aur și argint ,**

în conformitate cu uzul și dispozițiunile legale. "(p. 2435-2436)

Nițescu / mart.'32

▣ **Depozitele bancare ale lui Boilă**

Ministru de justiție , Hamangiu, citînd diverse conturi, a arătat că Boilă ar fi avut la **Banca Albina** depuneri care se ridică al suma de 19 milioane lei,

iar la **Institutul de Credit Comercial** din Cluj, ar avea depuse cca 75 miliolane.

În total , cca 94 milioane.

-Anton Chemale, Traian Dumitriu -Șoimu : Pe ce nume ? Pe numele PNT ?

-Nițescu : Să se rețină că **pentru a se da bază calomniilor**, s-au publicat numai **conturile creditoare** , nu și cele debitoare ! [.....] Am aci **cele trei conturi , de cari s-a sesizat d. judecător de instrucție** , cu ocazia descinderii , neuzitate pînă acum, făcute de d-sa la Banca Albina din Cluj. Notez că d. Boilă lucrează cu Albina din 1920.

Din aceste conturi, rezultă că d.Boilă a depus, repet, pentru exploatarea minelor dela Baia-de -Arieș, în contul nr. 1, 1.095.149 lei.De unde provine această sumă ?

În 26 febr. 1929, d. Teodor Fischer, mandatarul d-lui Boilă, a depus la Banca Albina 700.000 lei; după aceea, la 18 martie 1929, d. Boilă a depus personal ...

-Remus Caracș: "Șperțonal" (ilaritate)

-Nițescu: Mă mir de dvs. că puteți face asemenea **glume sinistre**, când se vorbește de o chestiune atât de serioasă.

-Părintele Manu: **Nu-ți face cinste, d-le profesor**, dacă așa înveți și pe elevii d-tale. **Aruncă-ți mai bine diploma de profesor!**

-Nițescu: ... la această dată a depus personal 100.000 lei .
, București, 1.095.149 lei De la uzinele Metalurgice Unite.

Cum nu reușea să înjghebeze societatea, D.Boilă a reușit să încheie un contract de opțiune cu **Sigismund Bosel** (Union Bank, Viena, 28 mart.'29) prin care i se dădea în arendă o parte din grupul de mine de la Baia -de -Arieș, București-Rovina, contra unei sume de 30 milioane lei. Din această sumă, Bosel a plătit doar 13.750.000 lei, după care a reziliat contractul, urmînd ca Boilă să returneze suma.[.....]

Al treilea cont, l-a depus prin **d.Fischer**, la Banca de Comerț din Baia mare...

[LD: Voicu Nițescu continuă, pe baze de documente, să demonstreze operațiunile bancare ale lui Boilă, prin intermediul lui Fischer, la diverse bănci ... pentru a dezvolta minele de la Baia de Arieș...]

Nițescu / mart.'32

▣ Acuze și apărare

[LD: Nițescu enumeră și alte acuze aduse lui Boilă : că a făcut **declarații neconforme realității în ce privește impunerile**; că **și-a vîndut casa soției** (donație), pentru ca dacă intră în dificultăți de plată, să nu i se confiște; că **a folosit inițiale și nume a altor persoane**, la depunerile din bancă. Este atât de complicat, încît eu nu pricep. Notez doar replicile apreciative]

-Nițescu: Au cerut și el a demonstrat de unde a depus Boilă banii la Banca Albina; a explicat de ce unele depuneri s-au făcut cu litere, nu cu numele depunătorului : este un obicei în Ardeal; în 1928, avînd 15 milioane datorie la Banca Națională, Boilă a făcut niște împrumuturi la niște bănci din Banat;

-Chemale: nu a demonstrat nimic; un om politic nu folosește la bancă inițialele sau numele altor persoane (Ianoș Szabo!) decît dacă vrea să ascundă; nu a explicat de ce Boilă și-a achitat împrumutul de la Banca Națională, imediat ce PNȚ a venit la putere;

-Sturdza: își bat joc de deputți, cu asemenea explicații...

Nițescu / mart.'32

/Memoriul lui Boilă.

În fața atîtor acuze, calomnii și șicane judiciare, **Romulus Boilă** a adresat ministrului de Justiție un **Memoriu**, în care, printre altele a spus:

< **ce bani publici mi-am însușit pe cale ilegală**;

unde și la cine am intervenit vreodată în vreo manieră care poate fi consierată și calificată de trafic de **influență politică**; **cine și cînd cineva m-a corupt pe mine** sau m-a mituit pentru vreun serviciu public făcut de mine; să -mi arătați dvs din dosarele pe care le puteți achiziționa,

ce bani se găsesc în averea mea, cîștigați în mod necinstit. >

"**Aceasta a cerut dl Boilă**, aceasta trebuie să cereți și dvs.. aceasta **o cerem și noi**,

căci nu avem nici un interes să-l apărăm fără temei

(**mare ilaritate la majorități**) ... **nici să ascundem nimic.**

Să se cerceteze, să se lămurească proveniența averii fiecărui om politic și a fiecărui funcționar public.

Noi nu vrem să ascundem absolut nimic. Din contra, **și șeful partidului nostru [Maniu]**, și toți deputații noștri, care s-au perindat la această tribună, **au cerut acest lucru."**

Ministrul Justiției a promis că va proceda de urgență, că va face cercetarea în cadrul legal.

Este în interesul Camerei și al celui calomniat ..

-Voce : Să întindem mușama !

-Nițescu : să se lămurească odată această chestiune penibilă;
să se aducă la cunoștința Camerei rezultatul cercetării;
să se sfîrșească cu calomnierea unui om care a suferit prea mult.

-Șt.Cicio Pop: Prea mulți calomnatori are, de aceea îi trebuie mulți apărători .

▣ **Eduard Mirto** (p. 2439- 2449)

[LD:cînd a cerut cuvîntul **Eduard Mirto**, toți s-au năpustit la el cu întrebări :cum de, într-o vreme cînd capitalurile se obțin atît de greu, **Boilă** a reușit să facă **atîtea împrumuturi la bănci străine ? Cît aur a predat Societatea lui Boilă la BNR ?**

Dacă, într-adevăr, **mina lui Maniu scoate aur ?**

Extrag fragmentele cu semnificație moral-politică.....]

Mirto / mart.'32

▣ **Frauda și Calomnia**

-Iorga : ar pune o întrebare : " **nu crezi d-ta că** , oricum ar ieși din această dezbatere , în conștiința publică situația personală a d-lui Romulus Boilă , **ar fi bine ca în viața publică , să nu se amestece oameni** cari sunt legați **prin afaceri discutabile** cu tot felul de oameni ? Aceasta este întrebarea.Dar nu cer răspuns ! "

(**ilaritate, aplauze , bravo, la majorități**)

-Mirto : "Am convingerea , dle prim ministru, că **observațiunea făcută de dvs.este cea mai importantă**. Am aceeaș părere: **orice dovezi va procura d.Boilă**, va fi o imposibilitate în opinia publică **să mai fie socotit nevinovat**.

Și pentru aceasta, **peste toate legile penale** care pedepsesc calomnia, în **Franța** s-a făcut **Liga de apărare a onoarei**, pentru ca să fie sancționată calomnia , tocmai din aceleași motive ca și aici că **principiul diabolic :**

< calomniază , calomniază, fiindcă cu siguranță va rămîne ceva ! >

a fost aplicată ca **și în cazul de față."** (**apaluze la PNȚ , întreruperi la majoritari**)

-Anton Chemale : " **În Polonia, pentru jefuirea banului public s-a introdus pedeapsa cu moartea !"**

Mirto / mart.'32

▣ **Acuzele contra lui Boilă**

Romus Boilă este învinuit :

1. că în timpul guvernării PNȚ a făcut **diverse afaceri** , fie la Casa de pensii (președinte al Consiliului de administrație) , fie prin trecerea ce o avea la alte autorități ;

2. că a avut la 2 bănci **depuneri de 95 milioane** , deși , pînă în 1928, avea datorii;

3.că **d.Maniu a avut la Banca Națională o datorie de 14 milioane**, pe care a plătit-o imediat ce PNȚ a venit la putere.

Mirto / mart.'32

▣ **Mina de la Baia de Arieș.**

Din nov.1929, ca printr-o minune, **cantitatea de aur a crescut**, deși este exploatată de pe vremea lui Traian. (**ilaritate la majoritari**)

[**dă diverse date privind banii , contractele, etc.**]

-N.Marinescu : care era situația minei pînă la 1928 și după ?

-Mirto : În 1926, această exploatare avea o **datorie de 28 milioane**(12 milioane la BNR.)

În 1928, avea un **deficit 40 milioane**, (16 milioane la BNR)

În 1932, mina are un **deficit de 70 milioane** (cu datorie de 70 milioane

la o bancă din Viena și 10 milioane la alte bănci din Ardeal)

Acuzatorii lui Boilă au vorbit doar de "activ" , nu și de "pasivul" din bănci...[.....]

Mirto / mart.'32

▣ Raportul procurorului de Cluj.

▣ Aserțiunile lui Florea.

Valer Pop (ministrul justiției) : "După ce mi s-a făcut întâia comunicare la Cameră asupra cazului Boilă, de către d. deputat Florea, și am luat angajamentul în fața Camerei de a răspunde, cerînd dosarul de la Cluj, un domn senator a trecut într-o zi pe la mine și m-a întrebat dacă am cunoștință de **un dosar confidențial**, care a fost înaintat cu data de **17 nov.1931, ministrului de Justiție de atunci**. Am răspuns că nu am cunoștință, dar că voi cere dosarul care se găsește la minister, și voi examina acest raport. Am cerut dosarul care se găsea la minister ;

acest dosar nu consta decît din cîteva adrese lipsite de orice interes."

[.....]

-Mihalache : **Atunci care este substratul acestei campanii ?** [.....]

-Mirto : Sîmbătă cînd i-a spus d. deputat Florea că ministrul intenționează să răspundă, Florea i-a răspuns : **< Nu mă privesc aranjamentele dintre partide.[...]**

Aduc aici dovezile justiției și aceste dovezi sunt zdrobitoare > [.....]

Este adevărat că **d.Valer Pop** este președintele asociației bisericești "**Agru**", dar **Romulus Boilă** nu este nici măcar membru al acestei societăți.

- Valer Pop : "**În acest cont [institutul Comercial de Credit]**, care este la dosar, **soldul creditor nu a fost niciodată de 75 de milioane**. S-au depus sume, în cursul timpului, în valoare totală de 75 de milioane, minus **3 milioane cît este soldul creditor**, cînd s-a făcut constatarea.

[diverși deputați majoritari s-au enervat, îl hărțuie pe Mirto cu întrebări...]

- Mirto : Acest cont nu a fost creditor nici cu 3 milioane; **pe măsură ce veneau sumele de la Viena, se făceau plățile la băncile din România** (erau 40 de milioane datorii !)

[.....]

-Florea : "Noi vă cerem să dovedim proveniența banilor de la Viena. Asta ne trebuie nouă"

-CRSturdza : care este venitul minei în ultimii 3 ani ?

-General Cantacuzino-Grănicerul : Dle Mirto m-ai încurcat de tot ! nu mai pricep nimic!

Mirto /mart.'32

▣ Mărturisirile lui Boilă.

DI Boilă mi-a spus : **< am fost chemat la judecătorul de instrucție și, înainte de a mă întreba de avere - ceea ce eu din punct de vedere procedural îl socoteam neîndreptățit , fiindcă eu eram reclamant în procesul de calomnie , nu d-sa - mi-a făcut următoarea întrebare : <adevărat că ați fost abuziv la pensuni ? >**

Mi-a spus Boilă : **< Un judecător care mă cheamă și mă întreabă dacă am fost abuziv la pensuni,**

mă pune pe gînduri : **ori am greșit eu** că m-am dus la judecător,

căci trebuie să fie un alt motiv pentru care îmi face o asemenea naivă întrebare

ori am venit la un judecător care m-a judecat înainte de a mă asculta.

Și atunci , d-lor, **Boilă a zis** : **< d-le judecător, în tot ce privește viața mea publică**

sau faptele penale pe care le-am făcut, sunt la dispoziția d-tale,

să-ți dau toate declarațiunile. Fiindcă văd că nu mă întrebi de persoana mea ci

în mod meșteșugit, mă întrebi de legăturile mele familiale

și de administrația averii altuia [Maniu !] , puteți să-mi faceți ce vreți.

Eu nu mă pretez la o asemenea insinuare mai mult decît calomnioasă. >

Ăsta este răspunsul pe care mi l-a dat d.Boilă." [.....]

Dlor , eu nu pot să nu zic că, din punct de vedere **tactic, d.Boilă poartă această vină ,**

de a nu fi spus a doua zi imediat, ceea ce v-am spus eu astăzi, de la tribună,

ca să închidă gura calomniatorilor." [.....]

Nu poate fi vorba ca d.Boilă să fi făcut avere în timpul guvernării noastre,

ci a făcut numai datorii. " [.....]

Florea / mart '32

▣ Apărătorii lui Boilă.

"Dlor deputați, eu împart în două pe **cei care susțin pe Boilă: unii îl susțin din bună credință** -și dă-mi voie d-le **Nițescu** să te număr printre aceia - iar alții îl susțin , cum este d.**Mihalache**, **din interes, pentru că d.Mihalache crede că poate să ajungă șeful PNȚ cu ajutorul lui Boilă.**

Dar mai sunt și alții cari îl susțin din obișnuință, cum este d.Mirto .

Nu este un caz în care să se aducă acuzațiuni foarte grave , fără ca d.Mirto să nu sară.

-Nițescu :D.Mihalache este întruparea omeniei, și nu puteți să-l aduceți nici o acuzație.

[.....]

-Florea : Dlor deputați, plec de la această tribună cu satisfacția că această chestiune Boilă este în mâini bune și că lumină se va face."

Declarațiile partidelor în finalul dezbaterilor la "cazul Boilă"

[LD: Fie din motive electorale, fie din scrupul moral, fie din reala îngrijorare față de reacțiile opiniei publice, se înregistrează **o deplină unanimitate în parlament** : toate partidele cer și sprijină proiectul de **lege privind controlul averilor și apărarea onoarei** , propus de PNȚ. Unii punând accentul pe "**control**", alții pe "**onoare**"]

▣ PNȚ (Ed.Mirto)

"PNȚ a depus în ședința Camerii din **8 iul.'31** un proiect de **lege pentru controlul averilor și apărarea onoarei**, înțelegînd să dea statului și societății posibilitatea de a urmări cu înlesnire pe **funcționarul sau omul politic** bănuit că **și-a făcut sau și-a sporit averea** pe căi nepermise și în **dauna avutului public**. (**aplauze la PNȚ**)

"PNȚ a înțeles , însă, -dle Florea - ca odată cu aceasta să se stabilească și **răspunderea reală , prin lege, a calomniatorilor** cari, oriunde ar fi, se grăbesc cu ușurință să **descrediteze onoarea oamenilor corecți** și să infiltreze **descurajarea și neîncrederea generală** în reprezentanții statului și ai forțelor politice cu răspundere față de opinia publică.

"**Camera a încuviințat urgența**, iar reprezentantul ministerului de justiție și-a luat angajamentul solemn de a studia proiectul depus de PNȚ , și **de a vota o lege în acest sens**, cel mai târziu în sesiunea de toamnă a acestei Adunări.

"**Angajamentul guvernului nu a fost respectat**, nici în actuala sesiune deschisă la 1 februarie, **guvernul nu a depus proiectul de lege pentru controlul averilor.**

Guvernul și-a călcat astfel , pentru a doua oară, angajamentul luat.

-Iorga : Îl acceptăm pe al dvs.Îl primim.

-Mihalache : Urgența e votată din august .

-Mirto : În schimb **guvernul, prin ministrul de justiție [Hamangiu]** , ca șef al parchetului, **a tolerat** în unele cazuri , ca **instanțele represive** să fie puse **în serviciul** apărării unor **inculpați particulari**, pentru a le procura **pretinse dovezi de apărare în procesele de calomnie** ce li s-au intentat.

- Valeriu Pop: Sub ministeriatul meu ?

- Mirto: Este vorba de trecut.

- Iorga : Nu este elegant - **este vorba de un mort**.Cum vorbiți dvs așa ?

Este **un gest de hienă** , de care sunt incapabil.

Mirto : " În acord cu majoritatea , **d.ministru de justiție [Valeriu Pop]** a afirmat **necesitatea unei legi de control al averilor** , fără de care justiția nu poate merge pînă la capăt în cercetările sale.Față de această stare de lucruri , cînd **guvernul** , călcîndu-și angajamentele luate, **nu a dat pînă acum justiției un instrument legal de control al averilor**, dar **tolerează cercetări** , cari nu pot avea un sfîrșit categoric și definitiv,iar pe de altă parte **întreține** prin diferiți membri ai majorității sale , **o atmosferă intolerabilă de suspiciuni**

generalizate și reprobabile, PNT își face datoria de a înainta din nou proiectul de lege pentru controlul averilor și apărarea onoarei.

-Iorga : Foarte bine.

-Mirto : **PNT cere guvernului și Adunării , votarea de urgență** , potrivit încuviințării date de Adunare și angajamentului luat de guvern în ședința Camerii din 8 iulie 1931.

Dacă însă nici de data aceasta , **guvernul nu-și va respecta angajamentul** , ce concordă cu angajamentul ministrului de justiție , **PNT constată că sunt interese de a nu se clarifica situațiunea, pentru a se putea continua calomniile, sau sunt interese de a nu se controla averilor funcționarilor și oamenilor politici** (**Întrepereri la majorități, aplauze la PNT**)

-Iorga : "**Râd. Eu primesc să se aducă în dezbatere acest proiect.**

Nu avem pe nimeni de acoperit. La urmă s-o vedea fiecare cum s-o găsi.[...]

Dar eu **aș dori** un lucru - și aici mă adresez și către majoritate și către PNL și către PNT și către toate grupările de aici -

cînd cineva redactează o operă literară de caracter politic,

ar fi bine **să nu o pună în spinarea altuia, să vedem autorul.**

[LD : Maniu ? Mihalache ?] Este foarte sigur că **din finul spirit al d-lui Mirto , nu ar fi ieșit un astfel de produs politic.**(**aplauze la majorități**)

-Mirto : Dle prim-ministru, v-au înșelat așteptările, **sunt colaborator.**

-Iorga : A, bine, pentru partea bună ! (**ilaritate**)

-Mirto : Vă rog , dle prim-ministru și d-lor deputați, **să încuviințați extremă urgență.**

-Iorga : **Nu am nimic în contra.**"(p. 2450)

▣ **PNL (I.G.Duca)**

-IGDuca : Dle președinte, cer cuvîntul.

-Gh.Brătianu : Țin să declar că Partidul -Liberal se asociază la extrema urgență și că proiectul intră în vederile sale...

-IGDuca : **Nu mai vorbi în numele unui partid pe care nu-l reprezinți .**

Dlor deputați, țin să **declar că suntem perfect de acord cu propunerea făcută de d.Mirto ca să se voteze** cu un ceas mai înainte proiectul de lege,

privitor la controlul averilor funcționarilor publici. (**aplauze prelungite la PNL**)

De altminteri , d-lor, **nu este prima dată** cînd am cerut acest lucru.

Dar, dacă cumva ar fi fost locul ca să ne îndoim de necesitatea practică și aș zice chiar imediată , a acestui proiect de lege, desigur că **dezbaterele penibile , la cari asistăm de două zile , ne confirmă necesitatea absolută a votării acestui proiect ."**

(**aplauze la PNL și majorități**) (p. 2450)

▣ **P.P (AI Otetelișanu)**

-Otetelișanu : Dle președinte, cer cuvîntul.

-Voci : În numele cărui partid ?

-Otetelișanu : În numele Partidului Poporului.

-Voci : Care ?

-Otetelișanu : În numele Partidului Poporului , țin să fac următoarea declarație:

În aceste două zile **s-a dezbătut un caz care privea o anumită persoană** , și în același timp, **s-a făcut o propunere pentru votarea de urgență a unui proiect,** propus de către reprezentanții unui partid , care se găsește astăzi în parlamentul țării.

În ce privește **chestiunea personală, noi nu avem a ne amesteca.**

Noi ne exprimăm însă mirarea că a fost adusă înaintea Camerei,

cînd **ar fi trebuit să fie epuizată în fața instanțelor judecătorești.**

În ce privește propunerea de a se aduce în discuția Camerei , cît se poate mai urgent , **proiectul pentru cercetarea averilor foștilor demnitari sau actualilor demnitari ai statului,**

declaram că ne asociem la această propunere , și rugăm și noi Biroul Camerei

să aducă spre votare acest proiect, evident, rezervîndu-ne dreptul

să facem **observațiunile** noastre dacă vom găsi de cuviință că proiectul ,așa cum este prezentat, nu-și îndeplinește scopul pentru care el urmează să fie votat ."

(**apaluze la PP și majorități**)

-Iorga : Da-ți-mi voie să intervin cu o observație.

Îmi pare foarte bine că d.Oteteișanu este de părere să se voteze acest proiect.

Dar mie o să-mi pară rău numai de un singur lucru.

Eu am dat în judecată pe d.XXX de la "Îndreptarea" , care mă întreabă cu ce bani mi-am făcut vicleșurile mele.Eu doresc să se zăbovească puțin discuția acestui proiect de cercetare a averilor, ca să am întâi ocazia de a se face condamnat d.XXX pentru o ignobilă calomnie și după aceea , vom cerceta și averea mea și se va vedea cum mi-am făcut vicleșurile mele ." (ilaritate,apaluze la majorități)

Știți că parchetul a și început urmărirea. Acum să-i dăm de rost cine este. "

[urmează o ciorovăială Iorga-Oteteișanu privind conceptul de "calomnie" și cel de "informație-întrebare " a unui gazetar] (p. 2450-2451)

▣ **PȚ-dr.Lupu. (Al-Ștefănescu-Goiceanu)**

În numele PȚ, este **de acord cu legea** și aducerea ei în urgență.

" Însă dvs. , d-le prim-ministru, sunt acum doi ani , spuneți , **în materie de legiferare**, următoarele : **legiferare , da ; dar < quid leges sine moribus ? >**

Ce înseamnă lege fără moravuri ?

Dvs. aveți obligația morală să votați urgența acestei legi,

dar să faceți dintr' însa **o cruntă și rapidă realitate."**(**apaluze**) (p. 2451)

▣ **PNȚ (Ion Mihalache)**

" Am de făcut **două scurte rugăminți** în numele PNȚ.

Prima, este adresată d-lui ministru al Justiției ; și anume , ca d-sa să binevoiască a interveni la justiție pentru ca în timpul cel mai scurt , **cercetarea [cazul Boilă] să se desăvârșească , și justiția** , cu o imparțialitate cât mai demnăde întregul nostru respect , **să-și facă datoria pînă la capăt.**

A doua rugămintă.Este ca "**extrema urgență**" să însemne altceva decît zece luni de zadarnică așteptare ; **să însemne în adevăr "extremă urgență"** , adică trecerea imediată în comisia specială și **aducerea cît mai repede în dezbatere publică.** (**apaluze la PNȚ**)

În discuțiunile cari au urmat zilele acestea, de la început pînă la sfîrșit, pînă în ultima clipă, a rezultat în modul cel mai evident ca **țara să aibă grabnic la dispoziție un instrument**

cu **îndoitul rol** : pe de o parte, să dea posibilitatea de **a se urmări acei cari**, deținînd o parte din puterea publică, **au putut să abuzeze de avutul public;**

iar pe de altă parte , **pe oamenii corecți , să-i pună la adăpost de calomnii "** (**apaluze**) (p. 2451)

▣ **PNL-2 (Gh,Brătianu)**

" D-le președinte, d-lor deputați, iau cuvîntul a doua oară.

D.Mirto spunea cu multă dreptate , că nu este obiceiul să se întrerupă declarațiunea făcută în numele unui partid [**aluzie la IG Duca**]

" Țin deci, pentru a fi auzit de toată lumea, să **repet** încăodată că **ne asociem la cererea de urgență** făcută de d.deputat Mirto.

Țin să mai adaug **o constatare** pe care am avut ocazia s-o fac în cursul unei recente călătorii în străinătate.Acolo, **un factor** însemnat al vieții politice din acea țară, mi-a spus că ceea ce **apasă asupra țării noastre** , este această **atmosferă de impuritate** , pentru două mari rele: **corupțiunea și calomnia.**

"Cred că **proiectul de lege** înfățișat de d. deputat Mihalache , **răspunde acestei nevoi**, și ca atare cerem **să se declare urgența** , pentrucă prezentarea lui în discuția acestei Adunări, va fi singura clarificare , deplină și obiectivă , a acestei penibile chestiuni ." (**apaluze**) (p. 2451)

▣ **Liga "Vlad Țepeș " (C.Spulber)**

" În numele "Ligii Vlad Țepeș" , **cer cu insistență** ca **proiectul pentru controlul averilor să fie prezentat** pentru luareîn considerare , **chiar în ședința de mîine,**

și rog **Camera să găsească mijloacele necesare pentru aplicarea legii.**

"Față de **consimțământul unanim al partidelor** reprezentate în această Adunare, rugăm biroul Camerei, **să ia măsuri ca proiectul de lege** din inițiativă parlamentară pentru **controlul averilor și apărarea onoarei**, să fie trimis de îndată **la comisia respectivă**, pentru ca de urgență să fie adus în **dezbateri publice** a acestei Adunări " (aplauze) (p. 2451)

▣ **Valeriu Pop** (ministrul Justiției)

" La **apelul** pe care mi l-au făcut **d.Duca și d.Mihalache**, am răspuns anticipat încă de sîmbătă . **Repet acest răspuns.** Voi face ca **acest dosar**, încă mîine dimineață , **să plece la Cluj**, și **cercetările justiției să se facă** în modul cel mai **prompt și urgent** posibil, cu toată obiectivitatea și păstrîndu-se cu desăvîrșire **prevederile legii.**

"În ce privește **legea pentru controlul averilor**, avînd consimțământul d-lui prim-ministru, voi face **tot ceea ce personal îmi este cu putință** și tot ce este în căderea departamentului meu ,ca acest proiect de lege **să vină cît mai urgent în dezbateri** în plenul acestei Adunări" (aplauze) (p. 2451)

"Cazul Boilă" // Legea controlului averii și apărarea onoarei // 12-14 martie mart.'32

10.) **G.Ștefănescu-Goiceanu (PT-Lupu)** , la **conversiune** , **5 , 6 martie '32**

(DAD, MO 54, șed. din 5 mart.'32, p. 2041- 2082)

[**LD:Xerox integral.Cel mai lung discurs.P.d.v. radical-țărănist** ; deputatul , evident, pune mult suflet și zel pentru problemă.A fost foarte activ ,participînd , în țară, la toate întrunirile unde s-a dezbătut chestiunea.Stăpînește - economic, juridic, social - toate argumentele pentru susținerea tezelor țărăniste.

Face un **rechizitoriu vehement la adresa PNL**, partid considerat (prin ideologie,doctrină, program, politici , guvernări antiagrariene) vinovat și **responsabil pentru starea rea a agriculturii și a plugarilor.Sustine legea -Argetoianu** (pentru principiul revoluționar) , îl **măgulește pe Iorga** pentru a-i cîștiga bunăvoința, face **lungi digresiuni laterale**, este pasional, pătimaș, dar ... eclectic și subiectiv.]

Goiceanu / mart.'32

▣ **Conversiunea Argetoianu**

Toate **partidele politice și grupările** vor să ridice " **triumful de partid peste ruinele morale ale țării** " .

Unele grupări imputau guvernului că **proiectul este "revoluționar"** , alăturînd numelui lui Argetoianu cel de "**Kerensschy**" ...

Alții îi alăturau pe cel de "**Mussolini**" ...

Alții l-au pus alături de figura sinistră a lui "**Stalin**" ...

Alții consideră că guvernul a fost "**parcimonios** " ,

că **nu a aplicat măsura tuturor categoriilor de datornici.**

.PT este din ultima categorie, " Noi am fi vrut o **reformă îndrăzneată**, o reformă **largă**, deși principiul cîștigat , pentru noi rămîne un **principiu revoluționar.**

Este un **principiu revoluționar**, este o **teză revoluționară** și

este o **problemă revoluționară.**Incontestabil, dacă revoluția , după concepția modernă, **nu înseamnă o nebulie sîngeroasă**, ci înseamnă **actul îndrăzneț**

cu care se atacă și se rezolvă o problemă pe urme de drumuri noi, desigur că **asanarea datoriilor agricole este un act revoluționar."**

-Xeni (PNL) : "Și neplata datoriilor ! "(p. 2041-2042)

Goiceanu / mart.'32, **retro'** 1833-1918

▣ **Miturile istorice "țărănești"**

[**LD :incursiune istorică selectată speculativ, pentru a argumenta tezele țărăniste**]

Reformele de la 1864, votul universal, expropierea însăși, n-au venit de la clasa care

era interesată :

la 1830, a fost opera unui filantrop, generalul **Kiseleff** ;

la 1864 a fost un **act de generozitate**

a unui domn de inimă blîndă și a unui boier moldovean ,**Kogălniceanu**, tot boier, cum era **Cuza**.

[**protestează față de blasfemiile citate în parlament de un coservator, la adresa lui Cuza ; citează masiv elogiile lui Iorga, despre Cuza ;]**

"Aceasta este **figura măreață** care trebuie să rămînă ca **icoană** , cel puțin a noastră ,care suntem **urmașii desrobiților de pămînt** din această țară. (**aplauze unanime**)

Tezele politice puteți să le făuriți oricum, figurile mărețe însă, ale neamului, și în special **figurile care pentru clasa aceasta de desmoșteniți , care au rămas figuri de mit popular și de mit religios ... "**

dlor, nu cred că este nici naiv, nu este cred nici imprudent, să vă mărturisesc o scenă , care pentru mine , copil, a fost definitivă în ce privește această figură măreață a Domnitorului Cuza :

a găsit **în pomelnicul familiei** , numele de **Alexandru**.

Cînd l-a întrebat pe tatăl lui bătrîn cine este, i- a spus :

<Acesta este Alexandru, este desrobitorul nostru,

Vodă Cuza, Pârcăbul de Galați . >

"**Kogălniceanu** nu a fost un simplu sfetnic intrigant , care să-l fi dus pe drumuri rătăcite, așa cum s-a insinuat în acest parlament.Rămas singur alături de domnitor,

a dat cea mai monumentală reformă pe care a putut să o dea sufletul larg cuprinzător al acestor doi oameni. "(P. 2043)

Goiceanu / mart.'32

11.) S.Mehedinți ,(**independent, "neînregimentat") "Frațiuni politice" , febr.'32**

(Rev. Parlamentul românesc", III, 7 febr.'32)

[**LD: Răspunde la o anchetă inițiată de revistă.**

Ilustrează ostilitatea față de guvernările de partid și starea de spirit antipartidistă în cercurile universitare și academice.Accent deosebit pe moralitatea politică.

Sugerează regim de autoritate regală , revenirea la rotativă , regenerarea partidelor și oameni politici corecți.]

Mehedinți / febr.'32

▣ **Rotativa !**

Ce-i de făcut ?

" Rămîne deci **o singură posibilitate** : restaurarea măcar a **două partide viabile**, adică întoarcerea la **sistemul lui Carol I , dar cu o notă nouă**, care să însemneze un progres real față de vechiul regim."

" **Regele Carol I** a fost un Suveran **prea tolerant** [...]

Eminescu l-a numit< Carol Îngăduitorul > Aici a fost **deficitul** cel mare al celui dintîi rege al României.Cu viața lui sfîntă, El avea dreptul **să fie mai selectiv** în ce privește valorile politice.Dar n-a fost .

Cînd P.Carp l-a zis : luați crucea și urmați-mă ! suveranul ar fi putut scăpa politica țării de **paraziții, șmecherii, fonfii și flecarii** pe care îi stigmatizase Eminescu.

S.Mehedinți / febr.'32

▣ **Moralitatea politică.**

" **Munca trebuie acum reluată**, legînd firul chiar de acolo de unde s-a rupt.

Am păcătuit prin lipsa unui regim moral în politică,

numai prin autoritate morală ne putem întrema. [...] Căci înainte de a fi bolnav și sărac

bugetul țării românești , **a fost sărac** - grozav de sărac - **sufletul acelor care au tolerat**

rînd pe rînd **jefuirea statului în folosul partizanilor ."**

[**dă exemple : petrolul, pădurile, metanul, Reșița, etc etc.]**

"Așa dar **sigur - absolut sigur - partidele politice au jefuit statul .**

Conducătorii partidelor , fie direct, fie indirect, prin **rudele** lor, prin **băncile** lor, prin **consiliile de administrație**, prin **falimentele** care au interesat banii contribuabililor, prin **risipa** lor sub toate formele, **au dus bugetul la aman,**

iar **viața politică la fracționare**, prin reacțiunea oamenilor cinstiți,

care au căutat să se opună exploatării politice.[...]

Începem să ne dăm seama că **moralitatea în politică nu e un lux, ci o necesitate** , ca și igiena în viața de toate zilele."

Simion Mehedinți / febr.'32

▣ **Suveranul să ia "crucea" (autoritatea)**

"Atunci, ce mai rămîne de făcut ?

E o singură scăpare : **inițiativa Suveranului** , sus, și **reconstituirea vieții de partid într-un regim** , ca acela pe care îl preconizase Petre Carp

cînd a zis: luați crucea și urmați-mă!

Dar aceasta n-o poate îndeplini decît **un om nou.**

A pune ca sindici ai falimentului tocmai pe acei care au provocat falimentul,

asta ar fi nu numai o totală absurditate, dar și o mare primejdie... [...]

Carol al II-lea nu mai poate fi "îngăduitorul" ,

căci aceasta ar însemna să continuăm mai departe cu bugetul falimentar de azi și cu **organizări de partid** unde să aibă cuvînt și

cei care au scandalizat conștiința publică.

Suveranul e silit să înceapă întremarea vieții de stat ,

printr-un mare act de purificare ,

punînd înainte oameni cu obrazul curat și mîinile curate." [.....]

"Așa dar , dacă voim ca România întregă să nu se fărîme , **după Carol I , Îngăduitorul, trebuie să vină Carol al II-lea , pilduitorul sever** ,

de cîte ori e vorba de interesele statului."

Simion Mehedinți / febr.'32

▣ **Imoralitatea politică.**

Cititorul se poate întreba :

ăsta să fie leacul care să vindece păcatele politicii românești ?

Oare **moralitatea conducătorilor e cea dintîi condiție** , pentru ca să înceapă reforma ?

"Fără cea mai mică șovăire , **răspundem : da."**

Fiindcă din lipsa moralității a venit **"bugetul sărăciei"** ,

"conversiunea mizeriei" și toate celelate pecingini care ne desfigurează.

"Cine dă vina pe criza mondială , dacă nu e mărginit, **e un vulgar ipocrit. "**

Criza putea afecta Anglia, nu a afectat Serbia, putea să nu afecteze

nici România, țară de plugari mici, agrară...

Criza a slujit doar să dea la iveală ☞ **fantastica risipă a partidelor**

care au jefuit statul. [...]

[**LD: toate aluziile sunt cu precădere la adresa PNȚ, a lui Maniu !]**

Căci **nu poți fi om cinstit** , cînd privești cum 3 ani de zile se umple țara

de maculatura coroanelor ,pe care o înfunzi apoi la Banca Națională.

Nu ești om de treabă , cînd sfeterisești terenurile petrolifere ,

ca să ajuți bănci de partid.

Nu ești corect , cînd te speli pe mîini , dar lași pe frate, pe văr sau nepot ,

, unii s-au ascins și în dosul nevestelor lor - ca să speculeze bunul public...

Poți să fii **mut și impasibil ca un sfinx** , sau poți să te zbirlești ca un **arici**;

poți să te juri pe toți sfinții , că trăești ca **schivnicii** , mîncînd pîine uscată

și rădăcini.

Dar **dacă tu și tovarășii tăi sunt sateliții băncilor și ai consiliilor de administrație,**

devastînd direct sau indirect averea statului,
cel dintîi vinovat ești tu, care ai tolerat.Cine tolerează, consimte.
Simion Mehedinți / febr.'32

12.) O.Goga (PP) , Circulară către președinții organizațiilor județene și

membrii Comitetului Executiv PP , 3 mart.'32
(AIC, Fond Casa Regală, dosar nr.14 / 1932, fila 1-4)

[LD: Scrisoare semnată O.Goga]

"Iubite amice" ,

Spune că are o sarcină dureroasă .**Președintele partidului, Averescu**, de aproape un an, prin atitudinea sa "**tulbură , consecvent și metodic, tradiționalul respect care a înconjurat Coroana la noi .**"

" Ziarul "**Îndreptarea**" ,s-a transformat într-un monitor subversiv, care răscolește opinia publică , **știrbind prestigiul Coroanei.**"

Toți sunt nedumeriți de atitudinea generalului.

Pentru PP, aceasta este o zguduire de credință !

PP este dator să stea alături de Tron, va asculta oricînd chemarea Regelui.

Mareșalul Averescu a lansat în ziua de **1 mart** a.c. o Circulară [LD: n-o am]

către șefii organizației noastre , așezîndu-se în calea evoluției firești a PP.

Ni se dă " psihologia tulbure a unui mic egocentrism rănit în așteptările lui "

și , în mod arbitrar, **i se interzice partidului " o ideologie**

pîna bine de curînd **unanim mărturisită .**"

D-sa exclude în mod dogmatic **colaborarea patriotică cu alte formațiuni ,**

cu care ne înrudim prin idei . [???]

Declară chiar că, **cît va conduce PP, nu va fichemat la guvern .**

Atunci unde va fi chemat ? ! Ce rost mai are PP?!

"De aceea, **am consultat majoritatea covîrșitoare a fruntașilor noștri și**

ne-am hotărît **să cerem reîntronarea logicii în rîndurile noastre.**

Întemeiat pe **dreptul meu de fondator al PP,**

îmi iau libertatea de a **convoca Comitetul Executiv** care

să decidă de atitudinea președintelui său..

Comitetul Executiv îl convoc pentru **12 martie** , ora 11 a.m.

în sala de sus a **restaurantului Enescu** "O.Goga .

13.) Petru Groza către mareșal Averescu , Deva , 15 mart.'32

(BCS. Mss 3982)

Circulara dvs nr. 9 , cerea un **Raport personal** privind opinia mea

la o **mișcare de ruptură a partidului.**

A urmărit comunicatele presei, declarațiile șefilor partidului.

Cu o săptămîină înainte a **primit și o scrisoare [3 mart.] semnată O.Goga,**

pentru o ședință a C.Executiv.

Conținutul acestei scrisori l-a zguduit, văzînd că **dușmanii PP au reușit aceasta.**

Ei sunt dezolați de dezbinarea "**marilor prieteni**" [**Averescu- Goga**]

Pe cei din **ramura ardeleană a PP . îi leagă Octavian Goga,**

cu o prietenie scumpă și amintirile unei epoci [,,,]visurile lui devenite realitate [...]

Dar , cunoscîndu-l și pe **realizatorul acestor vise [Averescu] ,**

războiul, luptele politice de 12 ani [...]

Acum ne cereți să alegem între dvs și el.

Să devenim **adversarul celui "părăsit " .**

Pentru interese și considerente politice, **am fost în tabăra dvs comună.**

Oameni cari v-am păstrat multă dragoste[...] **Ne cereți acum o jertfă maximă.**

O vom aduce și pe aceasta , **pentru unul, pentru a nu ne despărți de amîndoi ,**

pîngînd pe cel jefit.[...] Ne vom reculege și ne vom face datoria înainte. "

14.) Comemorarea unirii Basarabiei cu România, 9 apr.'32

Trancu -Iași (PP), **Bogdan-Duică** (PNL-1), **G.Grigorovici** (PSD), **C.Spulber** (PC), **M.Landau** (P.E), **G.A.Cuza** (LANC), **T.Iacobescu** (PNȚ), **D.Brătănescu** (PT), **Gh.Brătianu** (PNL-2) (LD: nefișat)

15.) Proiectul de lege pentru controlul averilor nejustificate ,

din partea funcționarilor și demnitarilor *, 15 apr.'32 -19 apr.'32
(DAD, MO 88, șed. din 15 apr.'32; DAD, MO 91, șed.din 19)

---

*Notă .În 1920 (guvern Averescu) ,

Nicolae Titulescu , pe lângă legile financiare ,
a deus și un Proiect privind **înființarea unui impozit progresiv pe averile îmbogățitorilor de război**.(raportor. INAngelescu și DRloanițescu) .
Proiectul a fost votat , dar legea nu a fost aplicată.
Vina este a PNL care a abrogat, în bloc," legiurile Titulescu "

---

15 apr.

-M.Negură (PNL-1) : Să se discute legea, pe articole, fără lungi discursuri.

-FI.Zaharia (Grup Manoilescu) : de aceeaș părere.Săse voteze legea !

-Al.Lucian (PSD) Proiectul are scăderi; trebuia o lege draconică;
îl va vota ca început de drum.

-Gr.Trancu-Iași (PP) : Va vota legea ,deși nu împărtășește unele prevederi
(ex. denunțul anonim) .Consideră legea cea mai importantă a acestui parlament

-DRloanițescu (PNȚ) : PNȚ a avut proiectul său , dar...a venit " surpriza " Iorga !
proiectul să fie votat chiar azi.Respinge atacurile la adresa PNȚ; face precizări cronologice
privind povestea legii ; insistă privind pedepsele ce trebuiau date
denunțătorilor de rea credință (polemică vie) ;

19apr.

I.Mihalache : insistă să se voteze legea

Iorga :răspunsuri evazive ; de ce nu l-au votat în guvernarea trecută ?!

Dr. Lupu : insistă să se voteze

Iorga :pozează, se eschivează...

Otetelișanu : insistă...

Opoziția toată : insistă...

Legea se votează

16.) **Congresul V al P.C.din România** , lângă Moscova, 3-24 dec.'31

(Arhiva CC al PCR, arhiva ISISP, "Scînteia " etc etc.)

(Arhiva CC al PCR, fond 1, mapa 330/ 1931)

[LD : pentru a "salva" , cît de cît, prestigiul partidului, istoriografia comunistă a încercat să prezinte **Congresul al V-lea PCR** ca avînd și unele "merite " .

În realitate , acest congres nu s-a deosebit de celelalte, dimpotrivă,

prin **accentul** pus pe **rezolvarea "leninistă " a problemei naționale** - cu dreptul la

autodeterminare pînă la despărțire de statul român a naționalităților - este o dovadă peremtorie

a rolului antinațional asumat de PCR .

Promovarea unui **pseudo- revizionism de tip bolșevic** (care nu urmărea nici reîntorcerea

Transilvaniei la Ungaria, nici a Dobrogei la Bulgaria)ci ascundea, în fond ,
tendențele imperialiste sovietice , care vizau - în perspectiva revoluției mondiale sau
în conjuncturi favorabile - **expansiunea în Europa sud-estică** ,
fie sub forma unei **Republici Federative Balcanice**,
fie a uneia în care să fie încorporate **teritoriile din România , Polonia și Ungaria ...**
care urmau să fie **încorporate în URSS** .

Astfel se explică și toate aparentele bîlbîieli, și schimbarea lozincilor de la o etapă la alta,
și îndcațiile contradictorii către PC din țările vizate, și , la un moment dat,
lichidarea "garniturilor " de care s-a folosit .

Participanții la congresul V al PCR , au constituit o asemenea "garnitură"]

"Scînteia"(an II , nr 1 - 6)

[LD: fiecare articol al organului de presă al PCR , cuprindea dezvoltarea unei teze
hotărîte la Congresul V PCR. Din mulțimea de articole, am ales, pentru exemplificare ,
cîteva " mostre" .Altfel , foaia este imundă , conține toate falsurile,toate calomniile,
toate enormitățile puse pe seama României]

(Vezi la **fișier PCR**)

17.) Proces de presă : **flagrant delict de șantaj // Al.Drăgulescu-Dralex// aprilie'32**

("Dimineața" , 2 aprilie '32)

La Tribunalul Ilfov, continua procesul lui **Al.Drăgulescu-Dralex**, dir.rev."Cronica politică și
parlamentară" ,

trimis în judecată în stare de arest , sub învinuirea de șantaj.

Dralex fusese prins în **flagrant** în **casa lui Gh.Chintescu** (șeful de cabinet al lui **Pangal**,
subsecretar de stat al presei) .

Cf.legii "**micului parchet**" , pe baza **procesului verbal** întocmit de procurorul

Procop Dumitrescu și comisarul Aurel Ionescu care au ascultat toată convorbirea
și tratativele Chintescu-Dralex, din baie , grație **microfonului** anume instalat în cameră.

Pentru **100.000** lei fusese dresat înainte un proces verbal cu **seria bancnotelor**.

/ **Chintescu** (martor) a relatat că Dralex a cerut diverse sume pentru a înceta **campania
contra lui Puiu Dumitrescu** [**LD : camarila regală**] , prin anunțarea unor episoade
dintr-un așa-zis roman "**Puiu și Puișorii**" .(Chintescu depune dovezi, chitanțe,convorbiri
telefonice ,
martori , etc)

/ **Dralex** a arătat la proces că **nu el a umblat după d-nii Pangal -Chintescu**,

ci ei au căutat să-i întindă o capcană.Cere dreptul la apărare și martori

(Manoilescu, Mihalache, Gh.Brătianu etc.) , pretinzînd că suma era pentru confiscarea revistei
, pe vremea gov.trecut .

/ Avocatul apărării , **Osvald Teodoreanu : Nu Dralex a umblat după Chintescu și Pangal**,

ci invers. Dralex nu este un escroc, cum îl prezintă procurorul ; **n-a urmărit șantajul**,

dar romanul pe care a început să-l publice , a nemulțumit unele persoane , care au stăruit
să nu-l continue, oferindu-i bani ; **că ele au pus la cale capcana** folosindu-se de faptul că
el mai avea de primit o despăgubire de la trecutul guvern ;

că de aceea a cerut mărturiile respective (Manoilescu, Mihalache etc.)

/ **Procurorul Procop Dumitrescu** [**LD? rudă cu Puiu ?**] , în rechizitoriu, s-a ocupat de
rolul imens al presei, de binefacerile aduse lumii civilizate, laudînd presa din țara noastră,
admirabilă sub toate raporturile, al cinstei și valorii intelectuale.

Dar a adăugat că "în marginea adevăratei prese, **există așa ziși gazetari**

cari nu acționează prin **publicațiile lor dubioase și suspecte** ,

de cît în urma **stipendiilor sau în căutare de stipendii** . Fără nici o valoare morală,

ele nu aduc nici un aport socieății și nu urmăresc , prin scrisul lor îndoielnic

și de mulțea fără niciun pic de talent, cum este scrisul lui Dralex,

să stoarcă bani de oriunde se poate.Acestea cultivă șantajul."

[face portretul " Cronicii politice" , a directorului Dralex, a romanului "Puiu și Puișorii" ,
prin care se urmărea defăimarea lui Puiu Dumitrescu, în care se aduceau atacuri

asupra vieții intime, de familie ; arată cum Puiu Dumitrescu s-a adresat Parchetului și cum s-a ajuns la perfectarea flagrantului;]

Cere o condamnare aspră, pentru pedepsire și exemplaritate.

[procesul va continua ...]

Procesul Dralex / apr.'32

18.) Congresul liberal din Ardeal, Declarații IG Duca și Gh.Tătărescu, 22mai'32

("Dimineața", 28, nr.9126) , 24 mai'32)

[LD: Ca și la Brăila, **Tătărescu** are " partitura " dură .

Duca - nu știu dacă prin temperament sau ca strategie psiho-politică - este **ferm dar ... atent, reținut**]

Gh.Tătărescu .

▣ PNL în Ardeal

" Se cuvine să punem în lumină **însemnătatea acestei zile**, zi dătătoare de **mari nădejdi pentru viitorul liberalismului**, în care reprezentanții tuturor claselor, ai tuturor profesiunilor și ai tuturor breslelor din aceste ținuturi, s-au adunat aci, pentru a dezbate problemele Ardealului, și , în același timp, pentru a afirma încrederea lor însuflețită în **programul și hotărârile partidului liberal**.

"Acum 12 ani, deabia puteam găsi propunători pentru primii noștri candidați, iar astăzi când stăm înconjurați de atîția fruntași printre fruntași ai vieții ardeleni, nu știm dacă suntem la un congres de partid sau la un congres național - mai ales cînd, prin problemele ce-ați dezbătut, și prin soluțiile ce-ați propus, nu ați reprezentat numai aspirațiile partidului liberal, ci aspirațiile, idealurile, și sufletul Ardealului însuși" (aplauze)

Tătărescu / 22mai'32

▣ "Autonomie" și "separatism" ardelenesc.

"O ultimă **manifestare a acestei stări de spirit de exasperare** a avut loc , acum cîteva zile, aici, **la Cluj**, unde s-au rostit cuvinte de **<autonomie și separatism>**. Nu putem lăsa neînregistrată **această manifestare** , care, ori de unde ar fi pornit, și oricare ar fi temeiurile care ar putea să o explice sau să o atenueze , nu rămîne decît **un act nedrept și condamnat**.

" Nedrept - pentru că nu se face răspunzătoare o țară pentru greșelile și păcatele unui guvern.

Condamnat - fiindcă **separatismul** , sub orice formă, este **un atentat adus**

împotriva unității Statului și o supremă ofensă adusă neamului.

" Nu pentru separatism s-au stins, dincolo și dincoace de munți, **vizionarii** cari , dealungul unui veac, au pregătit prin străduințele și pe jertfele lor , actul cel mare , pe care l-am trăit în zilele noastre; **nu pentru separatism ,au umplut temnițele** toți luptătorii și toți martirii mișcării naționale ardeleni !

Nu pentru separatism , ci pentru unirea de veci, **și-a dat , cu drag,**

viața floarea generației noastre ! și nu pentru separatism ci

pentru contopirea de totdeauna a tuturor fraților , în realizarea acestei vieți , trăită cu aceleași bucurii și aceleași suferințe, pentru **afirmarea geniului românesc**, în mijlocul celorlalte seminții ale lumii" (aplauze)

Aduarea acesteia [..] are calitatea să cheme la ordine pe cei care, **într-o clipă de uitare, au săvîrșit această greșală.**

Clipe de uitare - căci **împrejurările cer să ne pregătim ,**

nu pentru acțiuni de separatism și dezbinare , ci pentru o acțiune de unire și de conlucrare."

IG Duca / 22 apr.'32

▣ Ardealul, ardelenii .

A venit special la Cluj, nu pentru o întrunire publică, ci **pentru un congres** , în care să se sfătuiască

cu **organizațiile din Ardeal**, atât pentru **problemele generale** , cât și pentru **cele specifice**.

Conducerea PNL va examina propunerile și soluțiile aduse, cu cea mai caldă simpatie.

(enumeră câteva dintre acestea : exportul de lemn și vite ; efectul Conversiunii aspra instituțiilor de credit ;

repartizarea echitabilă a creditelor pentru Ardeal, de către BNR ; suferințele industriei ardelenice;

problema șomajului; doleanțele legitime ale funcționarilor și pensionarilor; problemele școlare

și culturale ; sănătatea ;) [.....] **Știu că Ardealul**, gelos de libertățile publice,

adânc democratic prin aspirațiunile ca și prin structura sa socială, **ne va da tot sprijinul său** ,

pentru triumful acestei cauze.[**răsturnarea guvernului**]

Și fac un călduros apel către dvs,toți fruntașii organizațiilor noastre de peste munți,

ca să **luminați în această privință poporul** și să ne asigurați **în liniște și pace** ,

realizarea singurelor soluții care pot chezașui temeinica consolidare

și normala dezvoltare a României Întregite.

Și fiindcă sunt aici, **în inima Ardealului**, dați-mi voie să adaug :

[Aluzie evidentă la Maniu !] nu coboriți marea problemă constituțională ,

care privește, deopotrivă, tot românismul,

la proporțiile înguste a unei probleme regionaliste .

Dar totdeodată , **PNL opune tuturor formulelor de regionalism dușmănos**,

și de **exclusivism distrugător**, ca un imperativ categoric pentru toți ,

lozinca mîntuitoare și a tot stăpînitoare a unității noastre sufletești :

O țară, un suflet !" Iată idealul care trebuie să ne conducă.

Fiți pretutindeni apostolii acestui ideal .

Urmați-ne cu încredere și fiți siguri că , oricît de grele ar fi vremurile, le vom birui.

Mintea mea refuză să conceapă că generația noastră se va arăta mai prejos

de tot șirul de generații care, dealungul istoriei, au îngăduit acestui neam oropsit de soartă,

să supraviețuiască vitregiei vremurilor și urgiei oamenilor."

Duca / 22 mai'32

▣ Mișcările centrifugale .

"Pe de altă parte , nu vă pot ascunde că, la conducerea centrală a partidului,

împărtășim grijile care vă frămîntă și pe dvs. cu privire la **progresele** ce le fac ,

de cîntva timp , în Ardeal, **curențele subversive și cele centrifugale**.

Mîine, ca și eri, **vom ști să apărăm ordinea publică** - ce însă în concepția noastră

nu se apără numai cu poliția și cu forța jandarmeriei, dar , în primul rînd,

o bună administrație a țării și cu priceputa soluționare a problemelor de la ordinea zilei.

" Iar în ce privește **mișcările centrifugale, le vom combate cu toată hotărîrea** ,

pe de o parte , prin voința noastră neclintită de **a apăra înăuntru , ca și în afară,**

tratatele pe temeiul cărora s-a încheiat România Mare.

"Pe de altă parte însă, noi înțelegem să **combatem mișcările centrifugale** ,

printr-o **politică de larg liberalism față de minorități**.

PNL/ Duca / Tătărescu / 22 mai'32

19.) " Congresul noului partid național-agrar "

Declarațiile d-lui **Goga** . Moțiunea. Banchetul. Duminecă, 10 apr'32

("Dimineața" , an 28, nr.9087, 12 apr.'32. reportaj+ foto)

Sala cinematografului "Rio" . Titulatura partidului au putut-o auzi cei din sală și cei

din piața teatrului, - cu ajutorul megafoanelor - și s-a putut vedea concomitent cu sunetul ,

inscripțiile imense pe firmele nou-nouțe așezate deasupra localului Gambrinus :

"Partidul Național Agrar " .

Căderea guvernului Iorga

Eșec Titulescu

Guvern de "alegeri" Vaida

20.) Interviu cu d.Octavian Goga , 8 iul.'32

("Dimineața" , 3 iul.'32 , H.Soreanu)

PNA a fost surprins de alegeri , în chiar primă fază a organizării sale. Unii dintre partizani au sperat - nu facem nici o indiscreție - că acest eveniment îi vor surprinde ... la guvern. De aceea , poate , entuziasmele destul de calde de la început , s-au tocit pe alocuri. D.Goga a avut de reflectat cu amărăciune asupra oamenilor și a moravurilor.

[.....]

HS: " Ce impresie aveți din campania electorală ?"

" Care este situația **partidului d-voastră** în aceste alegeri ?

Goga / 8 iul.'32

▣ **Curentele de zăpăcire : demagogie, superstiții , calomnii.**

Încă nu-și poate face o impresie; la Romanați, l-au așteptat bătașii;

"Spre nenorocirea mea, **nu mă pot încadra în nici o formulă de zăpăcire a mulțimii.**

În farmacia mea, nu se găsește otravă pentru proști.

Sunt trei curente care uneori merg paralel și alteori se încrucișează , încurcând mințile , mai ales ale țăranilor .

Toate trei produc pentru bucătărie : dau voturi .

Este curentul lui < Iartă tot > , care plimbă generozitatea neantului peste creștetele poporului.

După făgăduielile lui, **nu se vor mai plăti nici datorii, nici impozite, și mașina de bani**

va ușura toate nevoile . [aluzie lupiști] Al doilea, este < Garda de Fier > , care **stirnește imaginația populară**

cu icoane și sfinți bizantini și cu bucuriile vieții de veci .

Al treilea curent, știți bine, **e contra regelui. Cît pe șoptite, cît pe față.**

Spuneți și d-voastră , dacă o judecată normală poate să-și facă drum , ușor, prin asemenea erezii.

Goga / 8 iul.'32

21.) " Interviewul dr.Nicolae Lupu " , 27 iul.'32

("Adevărul" , ? , ... preluat de "Dimineața" , 27 iul.'32)

Înapoiat din campania electorală , dr.Lupu a făcut "Adevărului" o serie mărturisiri interesante

Lupu / iul.'32

▣ **Curentele extremiste**

Ocupându-se de rezultatul alegerilor, el amintea că ori de câte ori

cerea dizolvarea Parlamentului iorghist, i se spunea :

< E o nebulie ! **Vei avea în Camera viitoare , 50-60 de cuziști, 50-60 de partizani ai Gărzii de fier !** >

Rezultatele alegerilor i-au dat lui dreptate .

"Curentele extremiste nu prind.

Ele se lovesc de bariera solidă a tradiționalismului de **bun simț românesc.**

Nu spun că aceste curente nu prezintă o primejdie .Dimpotrivă.

Partidele trebuie să-și schimbe fundamental procedeele."

[.....]

Lupu / iul.'32

▣ **Ardealul - Ardelenii - guvernul Vaida**

Lupu și-a petrecut o mare parte din campanie în Ardeal.

A constata starea de spirit a țăranilor de peste Carpați și nevoile provinciei.

Elexpică de ce Ardealul i-a dat cel mai mare număr de mandate.

A întrevăzut asta încă din 1922, când i- a cerut lui Mihalache

să nu facă fuziunea cu PNR, care nu avea nici o legătură cu țăranismul.

Nu l-a ascultat, a făcut fuziunea...

" Ardealul e mai aproape de ideologia țăranistă ,

decît tendințele anti-regăteniste ale <Patriei> din Cluj.

Ardelenii fac politică de partid, iar nu politică regională.

Ardelenii votează programul , iar nu calitatea de ardelean a candidatului."

[LD:vezi dacă găsești de ce , în urma unui incident în Cameră, dr.**Virgil Solomon**

(deputat PNTJ de Odorhei) va provoca la **duel pe dr.Lupu** -cf."Dimineața", 5 aug.'32]

Lupu / iul.'32

22.)Congresul Partidului Liberal Democrat , 20 iun.'32

("Dimineața", 21 iun.'32)

? I.Th Florescu

▣ **Liberalii**

"Nu suntem **liberalii mugurilor primăvărateci** , [**Liberalii georgiști**]

nici **liberalii florilor în drum spre vestejire** [**Liberalii duciști**] :

suntem **liberalii democrației sincere , suntem liberalii frunzelor de stejar,**

emblema celor care rezistă și durează, emblema frunzelor veșnic verzi,

cu care se încunună frunțile celor ce luptă, suferă și izbîndesc.

"Înainte ca partidul tînăr al-d-lui George Brătianu să se fi născut,

noi am cunoscut în vechiul partid liberal , suferința pentru o idee,

mîndria persecuțiilor injuste și dorul de a introduce în altarul partidului ,

mai multă libertate și o mai largă discuțiune. N-am izbutit.

"Astăzi, după 3 ani, biserica noastră curată și modestă ,s-a transformat

într-o spațioasă și mîndră **catedrală politică a democrației românești.**

I. Th.Florescu / Iul.'32

▣ **Cît mai multe partide.**

" Cei cu gura veșnic la robinetul tradițiilor , și cu ochii bandajați în fața

noilor orizonturi , cei care confundă evoluția cu revoluția ,

cu spaimă sau dispreț , se vor întreba :

larăși un partid nou ? Asta ne mai trebuia acum ?

" Nimic pe lume nu se naște fără o necesitate.

Partidul este organul pe care îl creiază funcțiunea socială.

El moare dacă nu are de îndeplinit o misiune istorică sau o funcțiune socială.

Cu cât vor fi mai multe partide, cu atât va fi mai bine.

"Varietatea ideilor, stimulentele întrecerii la fapte bune și atenția mai mare ce se va da cetățeanului, vor îmbunătăți viața noastră publică și vor desăvârși selecțiunea.

" Conducătorii politici , în sensul cinstit și superior al cuvântului, sunt profesori de energie,propovăduitori și luminători ai mulțimei obidite și deprimată, sunt apărători și sprijinitori ai drepturilor poporului , în lupta pentru progres și libertate. " (aplauze)

" Putem oare spune că oamenii politici din partidele actuale sunt suficienți pentru a străbate bezna sufletelor și a sta de vorbă cu milioanele de țărani , care uneori nu știu în ce trăesc, și nici cine ne guvernează ?

"Grupuri să se formeze cât de multe , dar toate trebuie să aibe câteva puncte cardinale programatice identice :

iubirea necondiționată către Rege și salvarea țării , prin unire dezinteresată , atunci când ceasurile grele bat la cadranul destinului patriei .(aplauze) [.....]

" Nepăsarea conducătorilor față de dînșii [cetățenii] , și greșelile de guvernare , mîinate și exagerate de biciul de veleități , a adus discreditul partidelor și ruperea lor în bucăți. Trebuie o refacere pe baze noi." Partidul nostru văzînd gîlia uscată , va ara mai adînc , pentru ca rodul să fie mai îmbelșugat." [**Soluția și amănuntele - spune el - se găsesc în cărțica votată de comitete, și care formează "actul de botez"]**

I.Th.Florescu / iul.'32

▣ **Democrație reală**

[**LD: pune accentul pe pedagogia politică, pe educația cetățenească, care ar trebui asumată de partide]**

" Partidul liberal democrat recunoaște faptele istorice glorioase și reformele sociale importante ale vechiului partid liberal , la care am colaborat și noi."Partidul nostru crede că vremea nouă impune revizuirea metodelor de conducere ale acestui vechi partid, azi divizat. "Autoritarismul exagerat și lipsa de moravuri democratice la conducători, îi depărtează de mase, setoase de o asistență reală și de un contact nemijlocit.

Democrația trebuie să existe și **în fapte**, nu numai pe hîrtie și în discursuri.

Mulțimea sfîșiată de griji și îndurerată de mizerie, este astăzi **dezorientată**.

Cetățenii sunt azi ai nimănui !

" **Nepăsarea** conducătorilor față de dînșii , și **greșelile de guvernare** , mîinate și exagerate de **biciul de veleități**, a adus **discreditul partidelor și ruperea lor în bucăți**.

Trebuie o refacere pe baze noi."

ITH.Florescu / iun.'32

23.) Iuliu Maniu * , declarație : Misiunea guvernului Vaida** Cluj, 7 iun.'32

("Dimineața " , 9 iun.'32, reportj, N. Ionescu)

În drum spre Bădăcin, în gara Clujului, Maniu era așteptat de numeroși frunțași ai PNȚ și presă .A dat următoarea declarație :

Maniu / 7 iun.'32

▣ **MSRegele - Titulescu**

" **Țara întreagă trebuie să fie recunoscătoare MSR**

pentru soluția pe care a dat-o crizei politice , care bîntuie țara de un an de zile :

Demiterea guvernului Iorga -Argetoianu,

care a încurcat treburile țării într-o formă fără precedent,

pentru dizolvarea corpurilor legiuitoare eșite din teroare și fraudă și

pentru trecerea în mod clar pe terenul constituționalismului .

"Prin **ordonarea unor alegeri libere și legale**,
M.Sa a deschis calea unei evoluții politice normale și constituționale ,
care desigur va avea roadele ei binecuvântate și pentru națiune și
pentru prestigiul Coroanei.

Maniu / 7 iul.'32

▣ **Regele - PNȚ- provinciile**

" În special **partidul național-țărănesc** va trebui ca
-în disciplină de fier și în plină solidaritate - **sub luminata conducere a d-lui I.Mihalache**
-lăsînd la o parte orice considerații locale și vremelnice - [LD:ehheh!]

să dea **lupta energică dar ordonată** , pentru ducerea la victorie a steagului său,
dînd pildă și altora cum **o națiune de obîrșie nobilă**
știe să-și afirme **conștiința sa națională și cetățenească**.

În mod deosebit, **alegătorii din Ardeal ,Banat ,Basarabia și Bucovina**,
vor trebui să-și dea seama că au ocazia atît de binevenită

să-și dea mîna în lupta electorală, pentru ca prin rezultatul alegerilor ,
să se asigure drepturile și interesele juste ale acestor

provincii căzute , în contra voinței des exprimate a regelui,
la rangul de colonii."

" **Alegătorii din noile provincii** îndeosebi, trebuie să fie **conduși de instinctul lor sănătos**
pentru a se strînge **în jurul steagului partidului** național-țărănesc și în jurul acțiunii sale
electorale ,

pentru a scăpa astfel pe Suveran de sfătuitoarii de pînă acum, care au adus țara ,
împreună cu toate provinciile , **în situația dezastruoasă** în care se găsește."

Maniu / gara Cluj / 7iun. '32

▣ **Maniu -PNȚ**

" Precum vedeți ,**plec la Bădăcin**, aștept desfășurarea evenimentelor.

Sunt și voi fi pînă la moarte membru al PNȚ .Voi vota în alegeri pentru el ,
iar în decursul campaniei electorale **voi sta la porunca conducerii partidului** ,
în primul rînd a **iubitului Ion Mihalache "**

... **Între timp trenul se pune în mișcare și astfel interesantele declarații ale lui Iuliu Maniu au luat
sfîrșit... N.Ionescu.**

Notă *-

"Parlamentul Românesc" nr. de iunie, titra "**Triumful d-lui Maniu** " :

șeful de necontestat al Ardealului ; " omul în care s-a întrupta
cîteva din cele două faimoase spirite politice , **Machiavel și Metternich** " ;

atitudinea lui profund **legalistă, pe temeuri de drept și în bune forme occidentale** " ;
după moartea lui Ferdinand și Brătianu, **omul de prim-plan** al politicii vieții politice ;

latura fecundă și cea negativă a lui Maniu ;

Retragerea lui în "**claustrul**" **Bădăcinului** , a primit compensațiunea vizată.

Dublat azi de Vaida, mîine, poate , de Titulescu, sau Mironescu, sau Mihalache,
s-a convins că a procedat bine.

"Ne îngăduim însă luxul de a **nu-l socoti învingător**, așa cum o dorim noi.

Triumful d-sale de azi, pe deplin meritat, **va trebui degrabă împlinit** -

prin libertatea și puterea de a înfăptui, chiar împotriva unor prieteni, tot binele pe care națiunea îl
cere

cu dreptate de la acela căruia atît de tare l-a înarmat brațul.

Fi-va , pînă la urmă , **d.Maniu la înălțimea rolului ce și-aasumat ?**

Dacă ar depinde numai de dsa..." ("Parlamentul Românesc, nr.21-23, p.1, iun.'32)

Notă **

"**Patria** " din Cluj, scria încă cu o zi înainte cabinetului Vaida :
" **Biruința !** [...] Sub biruință noi înțelegem **doborârea regimului** care a avut îndrăzneala să frustreze bunul simț și conștiința națională , strecurându-se, acum este anul, prin ușa din dos , și cățărându-se în fruntea țării.
O guvernare imbecilă, o administrație destrăbălată, o serie de aventuri [...] țara la marginea catastrofei [. . . . .]
"Ne mândrim și cu drept cuvânt, că noi, tineretul, grupat în jurul ziarului "**Patria**" , am fost primii , cari am dat alarma. Din prima zia noi **am strigat** să se audă :
țara este pradă unor aventurieri nebuni și venali .
< **Băieții de la Patria** > , < **Băieții de la fițuca d-lui Vaida** >
cum vorbeau de noi adversarii noștri, sau cum spunea d.lorga abia cu o săptămână în urmă <**Patria, monitorul minciunii** > , noi am fosta ceia cariam deschis și am dus lupta [...]
Suntem mândri că am dus această luptă. [...]
Pe ruinele imoralității , a imbecilității și a inconștienței,
noi vom ridica **templul libertății , al tenacității și demnității naționale "**

Maniu -Vaida / 7 iun.'32

24.)"Partidul Național-Țărănesc, față de celelalte patide.

Ce-a fost,

Ce este ,

Ce-a făcut pentru țară."

Foto Iuliu Maniu , Vaida -Voevod, Mihai Popovici

Broșură electorală, semnul roata (cerul) , iul.'32

[**Manifest -electoral- broșura , pentru Ardeal.**

Propaganda vehiculată de ardelenii național-țărăniști , pe care s-a modelat **mentalitatea ardelenescă față de regăteni .**

România Mare, privită de peste Carpați, prin **ochelari negri și clișee negativiste ai resentimentarului Maniu.**

Vezi și alte doc. de sorginte național-țărănistă , în același tipar , la fișier PNT]

▣ **Căderea guvernului Iorga.**

"După un an de **guvernare destrăbălată [LD , !!!]**,

tovărășia Iorga-Argetoianu s-a prăbușit într-un mod rușinos.[...]

măturată de la putere de MSRegele Carol al II-lea [...]

nici un om de omenie n-a vărsat , după sicriul ei, o lacrimă de durere. [. . . . .]

Propagandă retro' / 1932

▣ **Trecutul Partidului Național**

"**Ramura lui ardeleană** , numită pînă în 1926 PNR, își trage începuturile din **răsmerița de la 1848,**

cînd Românii din Ardeal , conduși de **Simion Bărnuțiu (un unchi al d-lui Maniu)**,

de episcopul Andrei Șaguna și de către viteazul prefect Avram Iancu , "Craiul Munților" ,

au dat **lupte crîncene împotriva ungarilor asupritori** , pentru a scăpa de jugul greu al iobăgiei.

Ce s-a petrecut atunci în Ardeal , o știm din cărțile bătrînești [...]

Ungurii au vrut să ne maghiarizeze , dar românii s-au împotrivit [. . . . .] lupta a durat un an [...]

40 .000 de țărani și "domni" și-au jertfit viața [...] **Temnițele grele** le-am îndurat cu seninătate [. . . . .]

Înainte de 1918, anul în care ne-am scuturat pentru totdeauna de robia străină,

Partidul Național Român era întreg neamul românesc

de dincoace de Carpați, și aceasta ne-a fost tăria nebiruită față de prigonitorii de alt neam.

Toți românii făceau parte din acest partid, de la vlădică pînă la opincă,
în afară , bine înțeleș, **de cîțiva trădători urgisiți [L.D. !!!]**
a căror sămînță n-a pierit cu totul , se pare - nici azi. [LD !!!]

Ne nășteam în acest partid, vițuiam în el, șitot în Partidul Național Român închideam ochii pe veci, cînd Cel de Sus ne trimitea frigurile morții.De aceea partidul era ca o cetate neînvișă [...]
aduceți-vă aminte de **luptele** pe care le-au dat în **parlamentul unguresc**, pe vremuri, domnii :
Iuliu Maniu, Alexandru Vaida -Voevod, Aurel Vlad și Ștefan Cicio-Pop,lupte în care ,
acești bărbați neînfricați, aveau în spate întreaga suflare românească din Ardeal și Banat .
În cei 14 ani , cari s-au scurs de la Unire și pînă acum,
s-au aflat cîțiva neisprăviți [LD !!!] care au susținut și susțin înșă că
P.N.R și-a împlinit chemarea , deodată cu înfăptuirea norocoasă a României Mari,
și că acest partid ar fi trebuit să se împrăștie , încă de atunci, ca făina .
Să fie oare adevărat ? "
Propagandă retro ' / 1932

▣ **Consiliul Dirigent**

PNR a organizat **Adunarea de la Alba Iulia**, 1 decembrie 1918 , de unire ;
Consiliul Dirigent, în frunte cu **d.Iuliu Maniu**, care , după ruperea legăturilor cu Ungaria,
a introdus stăpînirea românească pe aceste plaiuri , **a potolit revoluția**,
și a pus iarăși **ordinea** pașnică întru toate.
Consiliul Dirigent a înfăptuit și **reforma agrară în Ardeal**, împărțind moșiile baronilor și conților
unguri , pe seama sătenilor lipsiți , care de sute de ani le munciseră, [...]
Tot **de dragul adevărului** , trebuie să mai amintim apoi că
înaintarea trupelor românești în Ungaria , în vara anului 1919 ,
și biruințele ei strălucite contra bolșevicilor, nu erau cu puțință,
dacă **Consiliul Dirigent** nu s-ar fi îngrijit din timp ca **armata noastră vitează**
să fie aprovizionată cu toate acele de lipsă.
Dacă am scăpat deci de primejdia bolșevică de la Apus,
și dacă **am putut cuceri pînă și capitala Ungariei, [...]** **aceasta se datorește ,**
într-o parte însemnată , **priceperii pe care a dovedit-o Consiliul Dirigent,**
care **a sprijinit de la spate armata** cu toate cele trebuincioase."
Propagandă retro' / 1932

▣ **Pacostea guvernărilor liberale și averescane**

"După dizolvarea Consiliului Dirigent , **asupra țării s-a abătut** , timp de 8 ani încheiați,
pacostea guvernărilor liberale și averescane,
a căror amintire **ne umple și acum mintea de groază.[.....]**
Putea oare Partidul Național Român să stea cu mîinile încrucișate ,
în fața atîtor nelegiuiri ? Nu! De aceea, aduceți-vă iarăși aminte, iubiți cititori,
el a pornit o luptă din cele mai crîncene împotriva lor.
D.Iuliu Maniu , vrednicul și iubitul președinte al acestui partid, a spus-o de
nenumărate ori , că **România Mare nu va fi fericită** și nu se va putea dezvolta
decît atunci cînd **temeliile ei vor fi așezate pe voința celor mulți și săraci , [!!!]**
cînd legile ei vor izvorî din **parlamentele** voite de cei ce poartă sarcinile multe,
iar **nu din trufia și bunul plac al cîtorva ciocoi , fără dragoste curată de țară !**
Propagandă retro/ 1932

▣ **Unirea cu țărăniștii din Vechiul Regat**

"În anul 1926, **PNR s-a înfrățit** apoi cu **Partidul Țărănesc** din vechiul regat ,
care se născuse și el după război,
din nevoia **de a face mai multă dreptate țăranilor și mai neprețuiți [!!!]**
din România Veche,Basarabia și Bucovina.
Vechiul "Partid Național" și-a schimbat astfel numele în cel de **Partid Național Țărănesc**,
avînd **organizații pe țara întreagă**, și **îmbrățișînd nevoile tuturor Românilor**,
de la Nistru pînă la Tisa. După unirea celor două partide,

lupta dîrză împotriva guvernelor puse cu sila , a mai durat încă doi ani."
Propagandă retro/ 1932

▣ **Guvernarea PNȚ**

După opoziția și lupta dusă timp de 10 ani, **PNȚ a fost chemat la putere, în 1928.**

Moștenirea "înspăimîntătoare" ; statul îndatorat "pînă-n gît" : 18 mii de milioane ;
în administrație, "jaful, neorînduiala" ; armata "desculță, fără îmbrăcăminte ,
ipsită de arme și muniție" ; judecătorii , "amestecați în politică" ;
Banca Națională, în prag de faliment ; moneda devalorizată ; etc etc.

PNȚ , venit la putere :

/ A făcut **cele mai libere alegeri** , din cîte s-au pomenit în România.

/ A făcut **reforma administrativă**, prin care s-a dat o largă **autonomie** locală

și **s-au înființat 4 Directorate Ministeriale , pe ținuturi**, pentru a scuti cetățenii din provincie

să alerge la București , pentru fiecare durere mărunță...

/ A făcut legiuiri pentru armată ;

/ **Al.Vaida -Voievod** (ministr.de Interne) a dat **o nouă organizare Jandarmeriei;**

/ **Stabilizarea monetară** ; 2 mari împrumuturi în străinătate (pentru plata datoriei) ;

/ Libertatea exporturilor de lemn ;

/ **Sarcina istorică de revenire pe tron a Principelui Carol ;**

/ **legea contra cametei ;**

Propagandă / 1932

▣ **Relele făcute de partidul liberal**

A guvernat **cel mai mult și cel mai prost** Vechiul Regat și România Mare ;

Brătienii l-au adus în țară pe regele Carol I , unchiul actualului nostru rege,
dar cînd regele a voit să-l înlocuiască cu conservatorii, **au vrut să-l alunge ;**

Totul era în mîinile a 1-2 familii , în primul rînd Brătienii, s-au îmbogățit zi de zi,
formînd o "**oligarhie bogată**" , conducînd "cu biciul în mînă" , pe săracii țărani ,
ca pe vremea turcilor.

Au pierdut războiul - țara a zăcut sub ocupație doi ani - în timp ce patrioții
din Ardeal - Maniu, Vaida, Aurel Vlad - luptau pentru dezrobire;

După unire ,cu vechile gînduri , de a jefui populația ;

au tratat cu dușmănie pe frații ardeleni, bucovineni,basarabeni;

Au dat pămînt țăranilor, dar **nu și mijloace** pentru a-l lucra ;

Au dat dreptul de vot poporului , dar au dat **o lege electorală reacționară,**
starea de asediu, cenzura ;

Norma de guvernare : jaful (se dau exemple)

Au distrus țăranimea , prin așa -zisa **politică de industrializare ;**

A sprijinit guvernul neconstituțional lorga -Argetoianu

Propaganda / 1932

▣ **Partidul Averescan zis al poporului.**

Pe șleau și pe scurt , ca despre **un om neputincios, urît de tot satul.**

A fost odată foarte popular.Țăranii, lumea , s-a înșiruit sub steagul său,
dar **generalul nu s-a ținut de cuvînt**, guvernînd ca și liberalii,

prin teroare și nepricepere. Astăzi nici sămîntă de om nu-l mai sprijină.

Propaganda 1932

▣ **Un om fără astîmpăr :dr.N.Lupu**

"Despre d.dr.Lupu poate ați auzit cîțiva dintre dvs., căci d-sa **s-a prezentat la stîna cu oi**
a fiecărui partid.A fost liberal, socialist, cuzist, național, țăranist și,

acum în urmă ...lupist, fără să-și găsească astîmpărul nicăeri.

Dr.Lupu este întocmai ca un **staroste** de la sate, dulce la vorbă, gata să spună oricînd o vorbă de duh despre alții, să țină cuvîntări la înmormîntări, cu aceeași convingere, **dar om slab la muncă**. De aceea, d-sa, ca **flecarul satului [...]** **fuge dintr-un partid în altul, să înșele oamenii cu făgădueli. Îi înșeală**, pentru că d-sa nu va veni niciodată singur la putere, [...] de altfel, fiind un **partid slab**, s-a născut **furînd**. În loc de o roată, el afăcut două. **[semnele elctorale]** **poporul a priceput viclenia lupului [...]** Acum umblă satele cu oamenii săi, **făgăduind inflație** , adică să tipărească bani mulți [...] **poporul să nu dea ascultare năzdrăvăniilor și minciunilor** oamenilor d-rului Lupu [...] Strigați, deci : Jos cu el ! " Propaganda / 1932

▣ **Socialiștii**

"Socialiștii vor înstrăinarea averii și distrugerea Bisericii.

Este **partidulsocial-democrat** , zis și țutulist.Ce vrea acest partid ? Acest partid,**compus aproape numai din streini, unguri și evrei**, vrea ca **pămîntul și avutul nostru** să fie dat pe mîinile lor, ca el să-l administreze și tot ei să facă împărțirea recoltei, după cum le place lor. Afarăde aceasta, **vrea să desființeze armata și jandarmeria**, lăsîndu-te **pradă armatelor streine și badiților la drumul mare**. Nici chiar **biserica nu este scutită de gîndurile lor rele**.[.....] Socialiștii sunt egali cu comuniștii , doar numele lor diferă.[.....] Alegători , băgați de seamă, căci **triunghiul** pe care vi-l prezintă socialiștii , **poate fi triunghiul morții voastre."** Propaganda / 1932

▣ **Comuniștii ...**

" Despre ei, numai cîteva vorbe și anume:

- 1.Cine nu vrea să fie stăpîn pe casa lui , pe averea lui, pe vaca lui,** să voteze cu comuniștii ;
- 2.Cine vrea să facă din Biserică , grajd sau cinematograf ,** să voteze cu comuniștii ;
- 3.Cine vrea să nu mai fie tată al copiilor lui și să nu dispună de soția lui,** să voteze cu comuniștii;
- 4. Cine vrea ca satul și orașul, statul și armata,** să fie conduse de bandiți și criminali, să voteze cu comuniștii;
- 5.Cine vrea ca văile frumoase și mănoase ale țării noastre să fie umplute cu sînge,** iar dealurile, înlocuite cu morminte de oameni uciși, să voteze cu comuniștii . "

Propaganda / 1932

▣ **Un om mort: O.Goga**

" [...] **Octavian Goga** care a murit definitiv politicește.[...]

Octavian Goga a fost cel mai interesant specimen de ardelean de la unire încoace , **a luptat mereu contra poporului nostru.**

Poporul i-a și plătit această nerușinare și **satul său, Rășinari, a votat totdeauna contra lui.**

În ultima vreme , d-sa **l-a trădat pe d.mareșal Averescu** care l-a făcut ministru de două ori. Dar Dumnezeu nu bate cu bota.**Toți prietenii lui din Ardeal și Banat , l-au părăsit și s-au înscris în partidul ardelean național-țărănesc.**

Astăzi, d.Goga a rămas singur singurel , de ocara lumii, ca orice trădător, ce a trădat prieteni, credință, idee și patria sa ardelenescă. "

Broșură-Manifest PN Ț / iul.'32

25.) PNL : reacții la formarea guvernului Vaida , 7- iun.'32

La partid

(Dimineața" , 8, 9 iun.'32)

/ PNL este , evident, **ostil cabinetului Vaida**. Liberalii se consideră **jigniți și nedreptățiți** de aducerea național-țărăniștilor, la un an de la căderea gub.GMironescu, fie și sub formula " guvern de alegeri " [.....]

▣ Comunicatul PNL

(" Viitorul" 8 iun.'32)

"Criza de guvern a fost rezolvată prin alcătuirea unei **formațiuni ministeriale național -țărăniște, prezidate ded.Alexandru Vaida** , sub **titulatură de guvern de alegeri**.

Constituirea acestui guvern nu poate fi considerată decît ca **o tentativă de mistificare** a opiniei publice și ca **o sfidare** adusă suferințelor de astăzi ale țării și simțămintelor ei atît de categoric exprimate în toate consultările electorale ce au avut loc în ultimul timp.[...] **Aducerea la guvern** , în împrejurările actuale, **a partidului național-țărănesc** care este , în cea mai mare parte , **autorul dezastrului financiar** în fața căruia ne găsim, **constituie o sfidare** aruncată nevoilor obștești, intereselor superioare ale statului , moralității publice și simțămintelor țării. [...] [.....]

PNL: deschiderea campaniei electorale , 13 iun.'32

▣ Întrunirea PNL , sala Eforia

("Dimineața , 14 iun.'32)

-**Dr.Costinescu** , deschide întrunirea :

"După căderea guvernului Iorga, se impuneau mai multe soluții, constituționale.

În loc de asta, **s-a recurs la o soluție la care nimeni nu se aștepta: un guvern național-țărănist, al unui partid pe care d.Rist îl indică drept vinovat al tuturor relelor.**

Acest guvern este **prezidat de d.Vaida** **autorul asasinatelor de la Lupeni, din Calea Griviței și batjocoritorul invalizilor de război.**

"Cei care **țes păienjenişul de la Bădăcin**, cred că ne vor putea răpune.

Național-țărăniștii să știe că **nu au pumnul destul de puternic ca să doboare roiul național-liberal**. Și nu-l vor doborî, **chiar dacă în luptă ar trebui să cadă cîteva albine.**

Țara întregă se adună **în jurul șefului nostru, d.Duca.**

Vă întreb : **sunteți gata de luptă ?**

Sala întregă :Da !

Dr.Costinescu : Șefule , suntem gata de luptă.**Ordonă atacul !**

Al.Matac (culoarea de verde):

indignarea pricinuită de revenirea la cîrmă a național-țărăniștilor, **neîncrederea** în promisiunea d.Vaida **că va prezida alegeri libere.**

I.Calciu (muncitor) : **se calcă legile țării , ținîndu-se de o parte, de atîta vreme, partidul liberal, pe care poporul îl vrea la cîrmă.**

Av.Mioara Bujor : Salvarea nu poate veni decît **de la PNL**; alături de bărbați, și **femeile își pun toată nădejdea.**

C.Dimitriu (ex-ministru) : guvernarea de astăzi este **opera unor uneltiri ascunse.**

PNL deschide lupta contra unui " **guvern de nechemăți** " ,peste voința țării.

Al.Donescu (culoarea de negru) : cetățenii Capitalei, reprezintă toate categoriile ...

"aveți datoria să dovediți că demnitatea dvs nu poate fi atinsă [.....]

S-a crezut că dacă nu insistați să fie trași la răspundere autorii morali și materiali ai mizeriei de astăzi, **dvs i-ați iertat**.Da! I-ați putut ierta atît timp cît **își puseseră**

cenușă în cap și se ascuseseră prin văgăuni [.....] Ajunge ! "

[...] Situația României nu se poate îndrepta decât punând la baza activității românești, **respectul. Trebuie să respectați pe alții**, ca să puteți spera să fiți respectați la rândul dvs.

Cînd sunteți , însă, disprețuiți, aveți dreptul să arătați că existenți.

Trebuie să arătați , odată pentru totdeauna, că **nu înțelegeți să fiți sclavii nimănui.**

Trebuie să se știe că **nu sunteți niște simpli contribuabili** cari să poată fi jefuiți de oricine și oricînd, ci **voiți să fiți cetățeni conștienți de rolul și drepturile dvs.**

N.Batzaria : Ca român macedonean, a fost impresionat de **faptele mărețe ale partidului liberal**, pentru ridicarea României.

De aceea , este cu atît mai **surprins** , astăzi, cînd vede că **" un asemenea organism politic este urgisit "** , în timp ce **"acelora a căror guvernare a fost literalmente nefastă"** , li se **încredințează** din nou, **destinele țării.**

"Sărăcia se poate suporta, dar pălmuirea țării, nu"

Radu Dobrescu (culoarea albastră) : protestează contra aducerii la guvern a PNT

Petre I.Ghiață : " Asistăm - prin chipul în care s-a rezolvat criza politică de factorul constituțional - la **devierea pînă la perversitate a trei noțiuni** , cărora **tradiția** le imprimase **o valoare precisă:**

guvern serios, alegeri libere și monarhism.

Guvern serios înseamnă, pînă acum, **pricepere și onestitate.**

Cuprindeți dacă puteți , cu mintea întregă,

istanța care separă priceperea și autoritatea morală a lui Vintilă Brătianu ,

onestitatea inflexibilă și puterea de înțelegere a d-lui Duca,

de priceperea verificată în doi ani de guvernare național-țărănistă și

experiența problematică a însăși **onestității în șirul filiației** ,

al cărei șampion s-a afirmat **Romulus Boilă.**

Pentru că orice acuzare puteți formula împotriva guvernului Vaida, afară de una: **nu-l puteți învinui de exces de onestitate .**

Noi eram deprinși **să-L slujim cu demnitate , fără slugărnicie**, creind **o dinastie** și **legînd-o** de opera țării înfăptuită sub auspiciile partidului liberal, **de sufletul poporului.**

Acum, articolul publicat în **"Patria"** , ziarul oficios al naționalilor ardeleni, numai cu trei săptămîni în urmă , **eticheta monarhia** cu termen superlativ , **ca fiind absolută , conducînd țara la ruină și destrămare.**

Acest articol a fost suficient să apară, pentru ca să însemne **prefața monarhică a guvernului Vaida.** Socotește cineva util ca ideea monarhică să fie taxată ca atare ? [...]**În fața acestei situații, partidul liberal nu ezită** , pentru că nu are două căi de laes.

El înțelege să rămînă **pe linia tradiției sale politice :**

între voința de sus, care poate greși, și voința de jos, [...]

partidul liberal merge cu voința de jos"

Costel Tătăranu : Tragi -comedia continuă -burlescă comedie ,

pentru cei ce-și închipuie că **se poate dansa pe un mormînt**

dureroasă tragedie , pentru cei ce simt în suflet **clocotul dragostei de țară.[...]**

se întinde iar masa pentru un **alt desmățat și pantagruelic ospăț național-**

țărănist.[...] **Vom duce lupta pînă la capăt, pe terenul politic, conștienți că acesta este supremul imperativ al conștiinței cetățenești.[.....]"**

C.Xeni (ex-ministru " Grandioasa întrunire de azi, răscolește iar patimile politice.

N-am fi dorit în aceste zile grele să turburăm conștiința publică, dar vina nu este a noastră.

Judecata Coroanei, care trebuie să fie augustă și impersonală,

a dat însă țării trista surpriză a guvernului Vaida .

Țara stă uimită și nu mai înțelege nimic. Și, vă asigur, că nu e niciodată bine

cînd țara nu mai înțelege nimic.Ceea ce e curios e că **nici guvernării de ieri,**

nici cei care au venit, nu înțeleg nimic.

D.Iorga , căzut din cer, declară că "el n-a fost el" ,

iar **d.Argetoianu** ne asigură că a avut mîinile legate .[...]

D.Maniu, sihastru misterios, care **declară că nu mai face politică ,**

deși face mai multă decît toți, **spunea** alaltăeri că **între Coroană și țară se sapă un abis** - iar d.Vaida , fericit de norocul ce a căzut pe dînsul, **copleșește Tronul de flori**, ca să-l răzbune de atacurile de ieri. Lumea se întrebă însă mereu , **cum și ce fel a fost cu puțință** ceea ce s-a întîmplat ? **Partidul liberal** a avut , timp de doi ani, **un limbaj respectuos**, și o **atitudine devotată** față de Coroană.Nu i-a folosit la nimic." În schimb ,cu zece luni în urmă, **actualul primministru rostea** [**NR: citește cîteva fraze despre "camarila carlistă" în care spunea că regele ascultă numai de șoaptele ei ...**] Lumea se întrebă dacă "**rețeta**" **medicului Vaida**, n-a fost **mai bună decît lealitatea noastră ?** Totuși, partidul liberal refuză această"rețetă" [.....] "**Partidul liberal crede că țara nu mai poate fi împărțită în carliști și necarliști**.Trebuie ca cei intereși săisprăvească cu aceasta . **Regele e al nostru.El nu poate fi confiscat**.[.....]" **IGDuca** : acum cîteva săptămîni, în această sal, i-a chemat la luptă pentru **răsturnarea guvernului și salvarea țării**. Primul obiectiv a fost îndeplinit.[...]salvarea țării , din nenorocire, este mai **compromisă**, mai mult ca oricînd." [.....] În ce privește **guvernul actual** , nu legitimează speranțele țării, fiind considerat de toți "**cea mai nenorocită soluțiune** " "**Într-adevăr, trei soluții puteau fi pentru rezolvarea crizei actuale:**
Un guvern național
Un guvern neutru, pentru alegeri
Un guvern unitar de partid, care să se bucure de încrederea și stima publică.
Nu s-a recurs la nici una din aceste trei soluții." PNL este învinuit că nu a acceptat-o pe prima. "**Da, este adevărat că ne-am opus la formarea unui guvern național, dar nu din lipsă de patriotism, și nici din egoism de patid."** Întrunire PNL, Eforie, / 13 iunie '32

26.) Poziția LANC , față de alte partide , primăvara -vara 1932

▣ **ACCuza (LANC), Intervenție** : în așteptarea victoriei lui Hitler în Germania , (DAD,MO 56, șed. din 7 mart.'32) [**LD: fișă.nexeroxat Din acest episod , și din altele, nu mă deranjează atît entuziasmul miop al hitlerismului cuzist, cît inconștiența cu care , totdeauna, se hlizeau parlamentarii români !**] **ACCuza** : "La 13 martie , vă atrag atenția ,că se hotărăște într-o țară foarte prietenă cu noi, **se hotărăște soarta politicii europene"** **Voce** :Hitler ! **ACCuza** : "**Da, Hitler.Și la 13 martie vom vorbi cu dvs altfel !** " (**exclamații, ilaritate**) **C.Argetoianu** : "Mi-i frică că vă veți dovedi mai tare în economie, decît în politică " **ACCuza** :Să așteptăm d-le ministru ... **Pamfil Șeicaru** :"**Cred că bucuria noastră nu poate fi prea mare , pentru că Hitler este pentru revizuirea tratatelor"** **ACCuza** :"**Am relațiile mele cu Hitler și , în această privință , am luat toate măsurile** " (**mare ilaritate**) **Șeicaru** : "Luați seama, pentru Germania tratatele de pace sunt petice de hîrtie , dapoî vorbele! " **ACCuza** : Pe noi nu ne surprind evenimentele , grație mie " (**ilaritate**) **C.Zamfirescu** : "**Aghiotantul lui Hitler este Rosenberg** "

ACCuza : "Da, am avut ocazia să-l cunosc personal "

▣ **Eugen Goga** ,(PNA) , "Hitler la noi" , "Țara Noastră" , ? apr.'32

(Preluat de "Dimineața" , nr.9097, ? apr.'32)

[**Sub acest titlu, Eug.Goga a publicat un articol în care a comentat Pactul Hitler-Cuza, prin intermediul național-socialiștilor sași din Ardeal, conduși de Fabricius.**

"Dimineața" reproduce fragmente]

Eug.Goga / apr.'32

▣ "Pact hitlerist "

"Iată însă că d.**A.C.Cuza** , prin fiul d-sale,[**G.A.Cuza**] face o alianță , un pact formal, cu reprezentantul lui Hitler la noi.Acest fapt agravează situația .

Și dacă, prin el, d.**Fabricius** este oarecum acoperit, d-l **ACCuza** se descoperă într-o lumină pe care nu o considerăm deloc favorabilă țării.

S-a zvonit la început, despre un simplu aranjament electoral, în vederea apropiatelor alegeri.

Înțelegerea aceasta nu era de natură să neliniștească pe nimeni, deoarece concepțiile arice , în materie politică, ale reprezentantului tipic al antisemitismului românesc, erau oarecum în evoluție normală.

Dar un pact cu tendința de a fixa o atitudine de caracter internațional , este cu totul altceva.**Un astfel de pact**, făcut chiar și de un organism politic cu puține resurse în masele largi ale României, **trebuie reprob**at cu toată energia.

Rolul acesta ar trebui să-l aibă, în primul rând, guvernul în fruntea căruia se găsește d.**Nicolae Iorga**.

Se pare însă că primul ministru , încurcat și d-sa într-o tovarășie electorală de viitor,cu d.**ACCuza**,

nu poate sau nu vrea să-și spună cuvântul său.

Datori sunt deci aceia cari au obiceiul de a sepune de acord cu interesele generale, fie că sunt la guvern sau nu, **să-și spună cuvântul.** [.....]

Bineînțeles, d.**ACCuza**, în patriotismul său, făcând concesii pe seama aliaților noștri, își închipuie că ne salvează pe noi.

Dar această naivitate nu ne mîngîie deloc și ea nu scuză prin nimic acțiunea d-sale detestabilă ,

din punctul de vedere al intereselor românești , cari nu pot fi satisfăcute , decît prin intangibilitatea tratatelor.[.....] **Prietenia cunoscută dintre d-nii N.Iorga și ACCuza**, este desigur văzută de către cei ce au ochi la București să vadă.

Oscilațiunile primului ministru , în materie de atitudini politice, sunt și ele, cum s-ar zice, trecute în patrimoniul preocupărilor mondiale. N-ar fi deci de mirare dacă din această prietenie s-ar trage concluzii dăunătoare țării ."

▣ **Afișe electorale, Manifeste, LANC-ACCuza** , iul.'32

(BCS, fd.St.Georges, pch.LXVII, ds. 2, f.25, 70, 75)

Imn național-creștin (dedicat lui **ACCuza**)

".....

De ce lăsați dar , oare, să fie chinuită ,

De ce ocrotiți jidanii, de ce i-ați ocrotit ?

Români! Priviți cu toții ce șerpi au încălzit ,

Jidanii n-au iubire, Semiții nu au țară ,

Ei ne urăsc Națiunea și Neamul fac de-ocară

Și nimeni nu-i întreabă, și ei nu se opresc

Și totul jefuind, în toate ne distrug.

Ne-au otrăvit credința prin sîngele ce-l sug .

Azi zugrumat de dînșii e Neamul Românesc.

Români ! Veniți la luptă și blestemați să fie ,

Cei ce ne vînd la Jidovi, pe treizeci de arginți,
Limbă și sfîntă țară : Blestem pe Jidovi
Iar Jidovii afară din buna Românie.
Jidanii toți să plece , precum n-au fost chemați,
Din Dunăre la Nistru , din Tisa pîn la Mare ,
Români, să trăiți liberi în România Mare
Și-o țară românească urmașilor să dați ! "

Imnul național-studențesc (de Justin Iliescu)

" Studenți creștini din România Mare,
Se-mbracă-n doliu Neamul Românesc.
Jidanii ne zugrumă națiunea-bis-
Și-avutul țării noastre -l jefuesc
Din nepăsare azi să ne trezim,
Suntem prădați de liftele păgîne,
Și țara cere să o mîntuim,
Nu vrem să mai fim sclavii jidovimii
Vom nimici dușmanii țării noastre-bis-
Și-om înfrunta al hoardelor avînt,
Nu șovăiți, dreptatea e cu noi,
Și vom strivi dușmanii sub călcîie,
Sau vom muri cu glorie în război ! "

Manifest electoral

[LD: Vezi la fișier partide mici , ceva despre **PSN-Șt.Tătărescu**
Nu prea am găsit "urme" ...]

Ascultați porunca vremii !

Votați numai linia orizontală _____ , drumul drept !

Semnul de vot al **Ligii Apărării Național Creștine** ,

Cartelat cu **Partidul Național-Socialist** [Ștefan Tătărescu] care luptă :

1.Muncă și pîine pentru toți.

2.Desființarea șomajului, prin **deschiderea forțată a industriilor închise.**

3.**Revizuirea averilor** făcute prin furt și jaf.

4 . [LD: lipsă text]

5.**Pedeapsa cu moartea** , de la ministru , pînă la ultimul perceptor ,
care s-ar dovedi că fură banul țării .

6.**Comerțul liber**, speculanții pedepsiți.

7. Orașenii și sătenii vor fi scăpați de jugul datoriilor ,
prin **programul socialist-național** [?]

Trăiască **ACCuza** și **Ștefan Tătărescu** !

Manifest electoral

Cetățeni ai Capitalei !

Băncile jidovești au avut grijă să așeze în **Consillile lor de administrație**,
politicieni din toate partidele, pentru ca , la adăpostul guvernelor, **să vă fure economiile și**
apoi,

cu potofolii putrede, să falimenteze.

Cetățeni !

Ați rămas săraci, iar **bancherii jidovi și-au plasat economiile voastre, pe numele lor,**
în băncile din străinătate.[.....]

Nici un vot pe listele politicianilor jidoviți !

Votați cartelul Liga Creștină ACCuza

cu **Partidul Național-Socialist** .Votați linia orizontală !

Manifest electoral,

foto **col.A.Vasilescu-Lascăr** , Lista nr.7, pentru Senat

(Text în l .franceză, rezumat în l.română :

scrisoarea adresată de el lui Avénol, la 13 iul.'32)

Jidanii au complotat 40 de ani contra umanității , izgonind dintre bogății argintul și moneda din circulație , **provocând criza economică mondială și sărăcirea lumii** , nu numai România.

Votați-ne odată și pe noi, ca să răsunе răspicat glasul nostru în Senat.

Mă veți răzbuna contra calomniatorilor de totdeauna,
care au făcut tot posibilul ca să mă scoată pe mine din viața publică.

LANC + PNS / iul.'32

27.a)Garda de Fier în alegeri , iul.'32

("Dimineața" , 8 iul.'32 , cf."Viitorul")

[LD: pe toată perioada, "**Dimineața**" a prezentat masiv activitatea partidelor politice atitudin- programe- declarații - comunicate - alianțe -întruniri - față de căderea guvernului Iorga ; față de tentativa lui Titulescu pentru guvern de concentrare ; față de formarea guvernului "de alegeri " Vaida .

Cu două semnificative absențe : **LANC -AC.Cuza și Garda de Fier.**

Despre ele , câteva preluări, câteva referiri indirecte .

Cum și celelalte ziare au procedat la fel...am f. puține informații]

Garda de Fier în alegeri(8 iul)

Am reprodus zilele trecute o **Notă** din "**Viitorul**" în care se vorbea de agitația pe care o desfășoară

propagandistii **Gărzii de Fier.**

Ni se semnaleză acum , alte cazuri.

"În județul **Turda**, sunt câteva **centre** pe care **au pus mâna "gardistii"** ,

și în care **nu poate intra nici un propagandist al partidelor de opoziție.**

Jandarmii asistă **nepăsători** la această gravă atingere adusă libertății de propagandă.

"La Râmnicul Sărat , unde Garda de Fier a depus **o listă** în ultimul moment,
autoritățile s-au sesizat de propaganda violentă a acestei organizații și
au arestat câțiva agitatori.

Aceasta, mai cu seamă că **trecutul guvern , dizolvase Garda de Fier.**

Autoritățile au primit însă **ordin să elibereze pe agitatori,**
dizolvarea Gărzii fiind ilegală.

" Din aceste fapte , **s-ar părea că guvernul înțelege să tolereze**
violențele unei organizații care - prin metodele ce utilizează -
împiedică celelalte partide să-și facă propaganda lor pașnică.

Dimineața / iul.'32

▣ **Cochetăria guvernului cu Garda**

"**Guvernul a făgăduit să facă alegeri libere.**

Alegeri libere înseamnă **libertate de propagandă.**

Iar **libertatea de propagandă** nu trebuie să fie **știrbită** nici de guvern ,
dar nici de vreunul din grupările în luptă.

Noi [!?] nu vom cere măsuri împotriva unei grupări oarecare.

Dar **Garda de Fier trebuie să înțeleagă** că ,

avînd libertatea de a-și face propaganda ei,

nu are și nu poate avea **dreptul de-a împiedica** prin violență , **propaganda altora.**

Spiritele sunt agitate .Vremurile sunt tulburi.

Crede guvernul că e ceasul nimerit pentru a **cocheta cu grupările anarhice ? "**

G. de F. / iul.'32

27.b) **Michel Landau** (P.Evr.) , **Declarație la validări, 2 aug.'32**

(DAD, MO 3, p. 12) Xerox, fișier P.Evr

[LD : subiect de meditație : era asta o dovadă că în Transilvania și Bucovina nu era antisemitism ? !

era asta un semnal că , în Vechiul Regat , țărăniștii erau antisemiți ? !

Antisemitismul din anii '29-'32 , se putea compara cu etapa ce va urma după 1933 ? !

-În 1928 și acum , în 1932, deci sub guvernările PNT, în Transilvania și Bucovina , din p.d.v. al Partidului Evreesc ,

alegerile au fost exemplare : libere, legale, egale .

-Că în Basarabia și Vechiul Regat , în schimb, au existat destule cazuri când PNT i-a șicanat , persecutat, terorizat .

---

28) **Al.Vaida Voevod, discurs concluziv** privind alegerile , 2 , 3 aug. 1932

(DAD, MO 3 , șed. din 2 aug.'32, p. 15 - 25)

(DS, MO 4, șed. din 3 aug.'32, p. 85-90)

("Dimineața " , 5 aug.'32)

Intervenții Cameră : **CICBrătianu, Leonte Moldovan, Dr.Costinescu,D.luca,**

dr.Lupu , I.Mihalache ș.a.

a) **Cameră** și b) **Senat**

[LD : răspunde la acuzele ce se puneau pe seama PNT, a lui Maniu, a lui personal.

Discursul său declanșează o polemică în lanț.

discursul lui Vaida și polemicile ce s-au declanșat, sunt emblematice, din toate punctele de vedere :**mentalități, clivaje, prejudecăți, ranchiune, politicianism, demagogii , răzbunări, polițe, ignoranță, patimi .**

Din toate, o evidență : **fracturile societății românești]**

a) **Cameră**

Vaida /

▣ **Frățietatea românilor ?**

▣ **Mentalități provincialiste**

"Trebuie să fac înaintea d-voastre o mărturisire ca să lichidez multe acuzații și calomniile nedrepte

ce s-au adus partidului căruia am onoarea să-i aparțin , și personal mie.

Cea mai jignitoare din toate calomniile , a fost aceea că **sunt instigator pentru desmembrarea țării** , pentru înstrăinarea Ardealului

de la Patria Mamă, eu cu mâna sacrilegă , **vreau să distrug unitatea națională.**

Onorată Cameră, **30 de ani ai vieții mele**, cei mai buni, **au fost ani de luptă.**

Cu resemnare în suflet, eu și generația mea în Ardeal, nu aveam altă soartă

decît aceea a **frunzelor care cad** [LD, atenție] , pentru a îngrășa solul, pentru ca din pămînt

să răsără copaci mîndri [...] trebuia **să vină acea generație fericită** ,

care **să poată înfăptui** , pe urma muncii noastre, **idealul național : România Întregită .**

[...] Ne-a fost dat nouă, cari în acea epocă **am luptat cu toată resemnarea** , [LD: atenție]

gîndind numai pentru viitor, fiindcă **nu credeam că ne va fi dat** [LD atenție!]

să vedem tărîmul fericirii - dat ne-a fost să vedem înfăptuită România Mare ."

[...] **Atunci am găsit la București o mentalitate, alta decît sentimente frățești ,**

pentru idealul care ne condusesese pe noi." (zgomot, întreruperi)

-Leonte Moldoveanu (PNL-1) : " Noi protestăm . Toți ați fost îmbrățișați cu această dragoste [...]

Nu ați cunoscut niciodată țara aceasta . Mă mir cum colegii d-voastre

de pe banca ministerială , care sunt din Vechiul Regat, nu protestează "

(zgomot, întreruperi)

-**Vaida** : "Noi am găsit la București două mentalități ...

-**N.Simionescu** : Una a "Patriei" , alta a "Dreptății " ...

-**Vaida** : ... una românească, slăbită, săracă,

care oglindea adevăratul suflet de baștină românesc de peste munți ,
care era **întrupat în două extreme** :

/ în reprezentanții **vechilor boieri** , **întemeietori de țară** ;

\ și în **țărănimea română** de dincoace de munți , **susținătoare de țară**.

Aceste două extreme , erau exprimate , să zic , prin **două tipuri reprezentative** :

Cea dintâi , prin regretatul **Mihai Cantacuzino** - fie-i memoria binecuvântată -

iar cealaltă prin **expresiunea veritabilă a țăranului** de dincoace de munți ,

prin d.**Ion Mihalache** .(Aplauze prelungite la PNT)

În fața acestor mentalități , cu care **noi [ardelenii]** , **veniți la sînul patriei mume** ,

ne-am găsit din momentul prim al întâlnirii ,**în deplină armonie sufletească** ,

în deplină congruență a concepțiunii ,

i se opunea o altă mentalitate , pe care aș putea să o caracterizez cu un cuvînt :

era **mentalitatea românească pseudo** , pentru că era **mentalitatea liberală și liberaloidă."**

(Aplauze la PNT , protestări la PNL)

-**dr.N.Lupu** (PT) :

[LD : după părerea mea , de data asta dr.Lupu a spus destule și a atras serios atenția
asupra cuvintelor rostite , a responsabilității naționale.A fost "ecumenic " , a voit să aplaneze ,
să îndulcească , să-l oprească pe Vaida să alunece pe panta acestui regionalism nefast ,
păgubitor , dar... nu a avut succes !]

"Ca să nu fie **nici un echivoc** , mai bine spuneți cum spuneți și acasă :

mentalitatea regățeană. Avem pretenția că existăm și noi în țara aceasta.

Din moment ce d-ta , din toată România , **ai uitat pe toți bărbații de stat**

cari , în vremuri , au dat pe **Petre Carp** , **Ion Brătianu** , și alții ,

și n-ați găsit decît două tipuri expresive : pe regretatul Mișu Cantacuzino și Ion Mihalache ,

avem dreptul , **noi , ceilalți** , să **cerem să fim trecuți în grupul "regățenilor** . [....]

Nu înțeleg rostul acestui discurs și al acestei discuții.

La ordinea zilei sunt **validările**. S-au citit **declarațiuni** . [.....]

De la 1919 pînă astăzi , vă declar , că nu există membru al aceste Adunări sau al multiplelor
Adunări care au fost de atunci , care să fie mai **profund întristat** decît mine , ori de cîte ori , de o
parte și de alta ,

fie între d-voastră , ardelenii cu ardelenii , **fie basarabeni cu regățenii** ,

fie basarabeni cu basarabeni ,

iscați **asemenea discuții vătămătoare prestigiului național**." (Aplauze pe băncile opoziției)

/ Ori de cîte ori - bunul nostru prieten **Goga** a încercat să **vă atace** , eu v-am apărat ,

și în forul conștiinței mele **nu am crezut nici o dată că este exact ceva**

din ceea ce spun ei despre d-voastră , sau d-voastră despre ei , în această chestiune.

Din nenorocire , de rîndul acesta , umblînd mai mult prin Ardeal , **am constatat**

- și **nu cred că este inspirat de la d-ta sau de la d.Maniu** , că vă știu prea buni români

ca să faceți aceasta , ci de la acele cadre inferioare ale d-voastre -

am constatat la fața locului că **învățătorul institutor din Beiuș** , **Costea** , la o adunare pe care
am avut-o noi ,

m-a trimis pur și simplu în Moldova , să **fac politică** ,

uitînd că 50.000 de moldoveni zac în pămîntul Ardealului , ca să vă elibereze pe d-voastre."

(aplauze la opoziție)

-**Amos Borlan** : "D-ta ai atăcat cu cuvinte foarte aspre pe d-nii Maniu și Vaida .

D-ta ai ațîțat lumea din Ardeal. "

-**Lupu** : "Eu vorbesc cu stăpînul , nu cu cîinele stăpînului " (proteste la PNT)

-**Vaida** : Ațît guvernul cît și majoritatea , au ascultat în liniște acuzațiile aduse de dr.Lupu...

Să binevoiască și **minoritatea să ne asculte** ...

-**C.I.C.Brătianu** : [...] Ați spus un lucru care nu este exact Adevărul este că **majoritatea**

nu ne-a lăsat să citim declarațiile noastre.Nu erați aici , în acel moment ,

dar eu vă afirm că nu ne-a lăsat "

-**Vaida** : "Dar d-lui **dr.Lupu** i-aș adresa o rugămintă : ca să se răfuiească cu mine pe toate chestiunile, pe cari are să mi le reproșeze , dar să nu se erijeze în avocatul acestui onorabil partid liberal. "

(aplauze la PNL, proteste la PNL)

-**Dr.I.Costinescu** : Nu d-voastră v-ați gândit la eliberarea Ardealului ...(întreruperi, zgomot...)

-**I.Mihalache** :D-voastre l-ați eliberat ? ...(întreruperi, zgomot...)

-**CICBrătianu** : Pe front... (întreruperi, zgomot...) [.....]

Vaida /

▣ **Mentalitatea liberală .**

- **Vaida** :Face apel la majoritate să fie liniștită.Roagă să nu fie apărat, că se apără el singur...

"În ce constă această mentalitate liberală ? : mai întâi de toate [...]

că suntem tratați ca un fel de foști sclavi și ni se reproșează în fiecare moment că suntem eliberați

Din grația cui ? A partidului liberal !

Noi trebuie să ne recunoaștem inferioritatea noastră , și am fost recunoscuți de frați deplini și de români adevărați

numai în cazul când am făcut cauză comună cu partidul Liberal !

Și fiindcă n-am fost capabili de-a ne lăsa înduplecați și a ne abate de la convingerile noastre, ci din contră, am dat mină frățească și am creiat o alianță cu aceia care erau alături de convingerile noastre , și de aceeași mentalitate ca și noi, **cu partidul țărănesc, aceasta este pata pentru care trebuie să plătim !"** (aplauze la PNL)

D-lor, ce ușoară era soarta noastră : **în loc să stăm în opoziție 10 ani de zile, n-aveam decît să ne înscriem în partidul liberal,și puteam fi veșnic în fericita poziția a puterii ! "**

(întreruperi, protestări, schimb de replici ...)

-**dr.Lupu** : Numai de ei depindea această fericire a d-voastre .

Un loc de ministru și două locuri de senatori ; de atîta a fost vorba , ca să fie îndeplinită.

Și atunci noi eram dușmanii țării , și ei cu voi , creatorii ei !" [.....]

-**Vaida** : -lor această mentalitate , manifestată și aici, a împiedicat ca țara noastră să poată ajunge în albia normală a evoluției ei democratice constituționale ."

[.....] Sunt două partide liberale .

-**CICBrătianu** : Nu sunt două, este unul singur...

-**I.Vasilescu-Nottara** : Unul moare și unul se naște ....

-**Vaida** : Justiția a recunoscut legitimitatea celor două partide ; votul țării a recunoscut două partide liberale.

Este o situație legală și definitivă. Diferențele se pot găsi în declarațiile celor două partide :

/**PNL-1** , continuă mentalitatea care l-a împiedicat pe **Ion Brătianu** poată conduce PNL

în direcție evolutivă .(ilaritate, exclamări la PNL-1)

PNL-2 , este un partid liber de păcatele tradiționale ... (aplauze la PNL-2)

-**CICBrătianu** (adresîndu-se georgiștilor) :

"Aplaudînd , dovediți că sunteți în contra politicii lui **Ion Brătianu** "

-**C.Turtureanu** (PNL-2) :." D-le Brătianu, d-voastre știți foarte bine că

suntem legați sufletește de politica lui Ion Brătianu ;

dar nu putem fi legați de moravurile d-voastre .(întreruperi la PNL-1)

D-voastre nu vedeți că valul vremii trece peste d-voastre ? " (sgomot)

-**CICBrătianu** : "I-ați compromis , d-le Vaida " (sgomot)

-**Vaida** : Dvs, după acel trecut ipotecat cu furt de urne, cu violențe de jandarmi, cu morți, cu bătauși, veniți și ne faceți nouă imputarea păcatelor pe care d-vs le-ați comis (aplauze la PNL) D-lor , mai tineri și liberi de păcatele celui trecut ipotecat,

recunosc că s-au făcut alegeri cinstite, și , dacă s-au comis pe alocuri violențe, nu guvernul este vinovat.Vasăzică au franchețea de a mărturisi adevărul,

pe cînd d-voastră cutezați să falsificați în mod abuziv adevărul.... [.....]

LD: un Vaida lingușitor și fitiligiu...

▣ **Polemică despre guvernul lorga**

- **Vaida** : D-lor, **onoratul PNL a ajutat ca guvernul Iorga -Argetoianu să poată obține 47 % din voturi ...**

-**Voce PNL** : "Un glas de sus "...[**Carol !**]

-**dr.Lupu** : "A făcut și el o greșală, dar acum o regretă " ...

-**I.Mihalache** :

"Pardon,dle președinte, s-a spus de pe băncile PNL , că "au ascultat un glas de sus"

.Din două una : **sau acel glas de sus a fost potrivit cu interesul țării și cu demnitatea d-voastre,**

și atunci **nu vă este permis să vă ascundeți** fugind de responsabilitate și deplasînd-o tocmai acolo unde nu trebuie;

sau nu a fost compatibil cu demnitatea d-voastră și atunci, primind, **este rușinos pentru d-voastră "**

(**aplauze prelungite la PNȚ ; protestări la PNL**)

Este penibil că ați avut conștiința mereu încărcată, ca să ascultați îndemnuri peste prestigiul și responsabilitățile propuse de d-voastre ."

-**dr. I.Costinescu** : "A greșit și glasul de sus, am greșit și noi.Putem să o spunem.

Eu am curajul să o spun. Și acum **glasul de sus** a greșit din nou."

- **I.Mihalache** : "[...] Dar **cît a costat pe țară această greșală ?** "

- **Costinescu** : "[...] Dar **o să o coste mai mult pe țară, acum .**" [...]

-**D.luca** : "**Cît a costat Boilă pe țară ?** "

/ **Un Vaida perfid , indiscret, viclean , care o întoarce ca la Ploești ...**

▣ **Răsturnarea guvernului Iorga.Rotativa**

-**Vaida** : ... Acum, PNL a cîștigat 13 % .Dar în alegerile sub guvernarea Iorga a avut un aport de 50 % din cei 47 % , deci a fost un guvern cu titulatura Iorga, dar, **în fond, a fost guvern liberal.**Și văzînd că se compromit... **s-au erijat în opoziție !**

La întrunirile de la Brăila, Galați Cluj,au avut un oarece "ton agresiv",dar nu prea tare ... , nevrînd să se strice cu guvernul și Coroana, **care le dădeau firma și avantajele** ...

[.....] A avut onoarea să fie **vizitat , la Cluj, de fruntaș liberal...** "general de divizie" ...

-**Gh.Tătărescu** : "Am venit în nume personal și v-am vorbit personal ... "

-**Vaida** : după o tăcere de două luni... el trebuie să se apere , este un drept elementar...

l s-a ținut **un limbaj** , sub forma unui **apel la solidaritate,**

pentru răsturnarea guvernului Iorga... în numele patriotismului...

" Propoziția : **să exmită PNȚ, și să exmită PNL, o comisie ,**

care să construeze **baza de acțiune comună**

pentru înlăturarea guvernului Iorga -Argetoianu "

El a spus că este contra "comisiilor" , care discută mult și nu ajung la nimic ;

Și le-a spus : **< aranjăm mai simplu : d-voastră , sunteți partid mai de dreapta ;**

noi , partid mai de stînga ; **începeți d-voastră lupta, iar noi ,** în mod automat ,

se înțelege, **trebuie să căutăm să vă întrecem . >**

Iar după căderea guvernului,**șefii celor două partide se vor prezenta la Rege ,**

în audiență , și **fiecare va face aceeași propunere : < Majestate, noi acceptăm ,**

fie că chemați pe național-țărăniști , fie că ne chemi pe noi ,

- iar noi , fie că chemi pe liberali, fie pe noi - **să guverneze oricare partid .>**

-**R.Franasovici** : Ne autorizați și pe noi **să spunem pe față conversațiile avute, cu toți fruntașii d-voastră ?"**

- **Vaida** : "Eu cred că **este o onoare că Partidul Liberal** a ajuns la o **soluție constituțională ,** adică **să guverneze cu partide,** și a fost **foarte frumoasă propunerea** că, întru cît MSRegele ar prefera PNȚ, **o să ne facă o opoziție patriotică, loială, cinstită,** ca organ de control al guvernării "

- **Lupu** (adresîndu-se lui Goga) : "Oftează, Tavi, oftează !" (**mare ilaritate**) [...]

"A l'eau de rose !" (**ilaritate**)

-**Vaida** : Eu însă , dlor, am învățat ceva în viață : să fiu precaut "

-**Lupu** : "Un lucru **nu ai învățat de la Maniu : să taci cînd trebuie "** (**ilaritate la opoziție**)

[.....]

-Vaida : < Eu , în numele partidului, se înțelege, **nu pot da nici un răspuns**, pentru că nu sunt în țară d-nii Mihalache, Popovici, Madgearu, Lunian, iar Maniu nu este la Cluj, însă de sine **se înțelege că orice partid** nu poate decât **să primească** ideea **înlăturării guvernului Iorga-Argetoianu** , iar după aceea, automat, **nu poate fi altă soluție** decât **ca și d-voastre și noi** să aveți **această atitudine în audiența** pe care o vom solicita MSRegelui. >
[.....] a urmat criza; căderea gov.;eșecul lui Titulescu ; demersul liberal; demersul național-țărănesc (cu propunerea gov.de concentrare) ; refuzul PNL ; guvernul de "alegeri - Vaida"
-Franosvici : de ce nu de "partid", ci de "alegeri "? ; ce spune Iorga în Memoriile sale ?
-Madgearu : Multe își închipuie Iorga , care nu a u fost ... [.....]
LD : Un Vaida pătimaș și arogant ...

▣ Polemică despre ardeleni

-M.Negură : Ce avantaje ? Aiurați !
-dr.Lupu : Aveți talentul **povestitorului umorist** ! [.....]
-Vaida : " Onorată majoritate , **un domn liberal zice că aiurez ; or că sunt vîndut ungarilor or că sunt Herr Alexander von Vaida** .Ei, bine, orice insultă mi-ar adresa , eu vă rog să nu vă supărați; și așa le citiți în "Viitorul" de luni de zile ! Nu vi s-au îngroșat pielea și nervii ?! Ai mei sunt groși ! "
-D.luca : " Aceasta este sigur ! "
-Vaida : "Eu primesc cu **seninătate orice insultă din partea liberalilor** "[...] dar este vorba și de **un fond serios**, [...] de lichidarea unei tragedii , **tragedia țării** acesteia , care pînă ieri a **suferit sub jugul mentalității d-lor .**" (**aplauze PNȚ**)
-D.luca : Poți să-mi spui ce este " jug " ?
-Vaida : "Pe mine nu m-a liberat nimeni ; eu am fost om liber totdeauna . Eu n-am fost dezertor din Ardeal , ca să-mi vînd conștiința, angajîndu-mă să-mi trădez și să-mi atac frații, ca ațiția de pe băncile acestea, care au fugit de la datoria lor "
-dr.Lupu : "Și Gheorghe Lazăr a venit aici . **Eu protestez** în contra acestei aprecieri făcută față de **ardeleni , cari, în decursul veacurilor, au trecut munții** și au jucat roluri importante aici"
-Vaida : "Gheorghe Lazăr nu s-a vîndut liberalilor ! "
-dr Lupu : "Leonte Moldovan a fost un **minunat profesor de limba română și de istorie** !
-Mihalache : De ce îl aperi d-ta ? Se va apăra d-lui singur...
-Lupu : Eu nu privesc lucrurile sub prisma **politicianismului îngust** . Pe mine nu mă importă dacă Leonte Moldovan a fost liberal sau nu. Dar, atunci cînd **un om de talia d-lui Vaida**, un om bun la suflet, împins de **temperamentul lui pătimaș, califică de dezertori pe toți ardelenii de valoare**, cari au adus servicii patriei, **se cade să protestăm."**
-Mihalache : cere **să se citeze dintr-un discurs al lui Lupu** ,de pe vremea cînd era țărănist... **despre liberali**, să se vadă ce spunea despre ei...
-Lupu : **să se citeze și din discursurile lui Mihalache, despre Maniu** , dinaintea fuziunii... [.....]
-Vaida : dr Lupu , înainte cu un sfert de ceas vă apăra, iar acum vă zeflemisește " ...
-Lupu : " Nu îi apăram pe ei , **apăram întreaga acea pleiadă de ardeleni** care, începînd cu **Gh.Lazăr**, în decurs de un veac, au dat cele mai valoroase elemente de cultură . Eu cunosc pe d.**Alexandru Vaida** , de cînd a **venit aici ca emisar și a stat de vorbă cu Ion Brătianu, cu < acest criminal mare >**
-Vaida : Nu am spus lucrul acesta niciodată.Din contră, **I-am scos din cauză , nu I-am identificat cu d-lor.** " [.....]
/ un Vaida , sufocat, enervat, șiret ...

▣ Răfuiala cu Lupu

-Lupu : cere voie la o întrerupere ...

-Vaida : "Nu-ți dau voie : ți-am dat voie pînă acum , dar d-ta abuzezi , pentru că , **așa cum ai creat d-ta situația , aveam tot dreptul** , d-le doctor, **să nu fiu așa de liber** , cum am **fost față de d-ta** , și mai cu seamă față de **șleahța d-tale...**

-I.Hudiță: "**Ca deputat de extracție rurală** , a cărei origină se pierde în negura clasei țărănești , **resping calificativul de " șleahță "** , care prin sensul ei peiorativ , se aplică numai clasei pe care o reprezintă d-ta."

-Lupu : Eu țineam să explic o împrejurare ...să fac o întrerupere avantajoasă d-sale ...

Măsurile nu le-ai luat d-ta, dar le-au luat agenții d-tale...

Iar împotriva cuvîntului rostit de d.Vaida, eu **protestez și rog pe "nobilul " Vaida să-și retragă acest cuvînt neparlamentar.**Eu, cu toate că **nu port de 7 generații pinteni de aur, dar asemenea cuvinte nu le pot primi."** [.....]

-Vaida : Vreau să știu **cu cine mă răfuiesc** , cu **dr.Lupu** , **în calitate de șef**, ori individual, cu fiecare , pentru că atunci trebuie **să-mi pregătesc și eu ceata ...**

-Lupu : **Eu nu am ceată, eu am partid** .Partidul meu ascultă; **cu ceata d-tale fă ce vrei...**

-Vaida: [...] **șleahță înseamnă protipendadă** [...]

-Iamandi : În Polonia, da ; **la noi , însă , a trecut în sens peiorativ...**

-Vaida : Eu am întrebuit **cuvîntul șleahță** în sens de protipendadă ...

M-am referit la felul de **campanie demagogică, iresponsabilă**, pe care au făcut-o mulți din marele stat major al partidului d-tale.Aceasta am înțeles prin șleahță , și am zis :

puteam să intervin cu drept cuvînt , **poate era datoria mea să intervin** , **nu am făcut-o** pentru că **am respectat libertatea alegerilor** ,

pentru care am fost desemnat de Maiestatea SaRegele, ca prim ministru. (**apluaze la PNȚ**)

Dacă însă ai sentimentul cîtuși de puțin că acest cuvînt de șleahță poate fi ofensator, **cer scuze** , d-le dr.Lupu, și să trecem la ordinea de zi "

-Lupu: Îl retragi, **foarte bine !** [...] **dar nu jugulați discuția.**Regulamentul îmi dă dreptul să vorbesc

Eram deprins de la ardeleni , cel puțin de la **cei trei ardeleni , care conduc:**

d-nii Maniu, Vaida -Voevod și Mihai Popovici, ca acest cuvînt: **sinceritate**

des repetat de dvs., **să fie și aplicat** . Dați-mi voie să **nu vă cred pe dvs,**

cu sensul de ne a înnobila pe noi aceștia, ne-ați calificat **cu cuvîntul de șleahță.**

Eu aș fi preferat altceva, acestei **întortochieri de limbă.**

Nu ne învățați pe noi limba românească, o știm foarte bine,

ne-au învățat Eminescu și Creangă , mai bine decît d-voastră "

-Vaida : Vreți să nu retrag ? Nu retrag.

-Lupu : "În loc de aceste cuvinte insinuante , să spuneți francamente că **v-a luat și pe dvs. gura pe dinainte , că ați greșit și să retractați.**

În ce privește **programul anunțat de noi**, vom avea ocazia , aici, în fața Camerei, să facem discuțiuni ample, și **să vă dovedim** că nu am spus în fața poporului, niciodată, mai mult decît **am spus timp de trei ani , în fața Parlamentului.**

Vom arăta , însă, că **alte grupări politice** , chiar din sînul partidului d-voastră,

una spun aici în forul parlamentului , **și alta** au spus în fața poporului, în fața alegătorilor"

/ un Vaida, "homo regius " ....

▣ Regele Carol

Și nu pot întrelăsa , onorată Cameră, să nu aduc **tributul meu de adîncă recunoștință** ,

că și **dorința d-voastră, a liberalilor**, de **a intra în normele constituționale**

și de **a chema partidele la putere** , **a fost îndeplinită,**

că această inițiativă **nu a rezultat pe urma unei luptre violente** ,

date fie d-voastre , fie de noi, independent, fie, cum era propunerea d-voastră, în comun acord,

ci că **factorul suprem constituțional** , în înalta Sa înțelepciune,

a încercat mai întîi să facă guvern de concentrare ,

iar după ce n-a reușit, m-a onorat pe mine cu încrederea.

Pentru ce ? Pentru că eu am dat dovadă, în 1928, că știu să fac alegeri libere.

(**Aplauze la PNȚ**)

Pe cînd **d-voastră nu ați dat această dovadă** " (**apluaze la PNȚ**)

Și dați-mi voie , ca alături de **omagiul adânc** ce-l aduc față de **această înțelepciune a Maiestății Sale...**

-Voci PNT :Trăiască Regele !

-dr.Lupu : Trăiască Regele , pentru că e Rege, nu pentru că v-a adus la putere ! "

(Membrii PNT și PT , în picioare, ovaționează)

/ un Vaida ... "țărănist " ....

▣ **Elogiul electorului țaran**

-Vaida : "Dați-mi voie d-lor, ca să aduc totdeauna **prinosul meu de recunoștință**

față de corpul electoral , **față de acei țărani...** care în alegerile din trecut

au fost reținuți cu jandarmii , au fost batjocoriți, li s-au furat voturile , și cari, acum, cu toate acestea,

au perseverat să meargă la urne și, în deplină libertate, să ne dea voturile, cîte ne-au dat "...

-Voci PNL -1 : Cam puține...

b) Senat

[LD :Nu am xerox DS. Preluare **reportaj din "Dimineața"** :

" Un proces istoric în dezbaterile Senatului "

"D.dr.Vaida fixează relațiile ante și postbelice dintre liberali și ardeleni "

Atenție ! Cu toată rezerva ! Nu cred că este obiectiv .

Vaida, ocupîndu-se de declarațiile partidelor, s-a oprit , în special, la PNL-1 .

În partea a doua, a preluat argumentele de la Cameră, în apărarea libertății alegerilor.

Semnul îmi aparține și reprezintă dezacord parțial sau total.

În prima parte a discursului, d.Vaida a debătut **un mare proces politic și istoric :**

raporturile dintre ardeleni și partidul liberal.

"D.Vaida a arătat cu cîtă **căldură** au fost îmbrățișați frunțașii atdeleni ,

în clipa cînd au descins , **după Unire, la București** . Li s-au rezervat toate atențiile și toate onorurile.

" Dar, încetul cu încetul, **această simpatie a început să se răcească.** De ce ?

D.Vaida a spus-o limpede : **fiindcă partidul național refuzase să se înregistreze**

în rîndurile partidului liberal, pe acea vreme de o atopoternicie care-l făcea să conducă singur viața noastră de stat.

"Ardelenii și Ardealul au avut de suferit din această pricină **grele persecuții.**

Provincia a fost politicește nesocotită. Frunțașii, care se alegeau sub regimul unguresc,

n-au putut să obțină mandatele lor sub guvernul Ion Brătianu .

Însăși **provincia a fost împiedicată să participe la viața de stat.**

Aparatul administrativ și funcționăresc din Ardeal a fost alcătuit din elemete - a căror reputație

nu le îngăduia să ocupe o funcție publică în regat ."

< Eu însumi aveam simpatii pentru liberali pînă am văzut de ce sunt capabili ,

dacă nu te înfeudezi politiceii lor . >

" Și atunci au început acele **lupte grele** care se cunosc și care au dus la fuziunea PNR

cu PT din Vechiul Regat. D.Vaida a arătat ce **afinități** au determinat cele două partide să se unească

spre a duce lupta împreună, împotriva unei **autocrații** , care nu voia să cedeze nimic din privilegiile sale .

< Noi n-am fost și nu suntem sclavi, ci **oameni liberi** , adînc **pătrunși** de necesitatea

libertăților cetățenești și absolut nici o presiune nu poate să ne sustragă

de la **datoria impusă de conștiința noastră . >**

"D.Vaida a făcut și o **declarație** care **aduce o notă nouă**, pentru **cercetătorul politic**

care se va ocupa de **raporturile dintre ardeleni și partidul liberal."**

<Ni s- a repetat : "*Sclav mizerabil de ieri, noi, partidul liberal te- am liberat ;*

noi ți-am dat libertatea ,noi am făcut să moară [!!!] 800 de mii de români ,

ca să fii tu liber. " >

"Acest permanent reproș **a trezit o revoltă**, în sufletele ardelenilor,

care nu puteau admite să li se nesocotească nici jerfele, pe care le-au făcut, nici să li se spuie în fiecare zi : "nouă ne datorești libertatea și viața "

"Este adevărat că ardelenii au fost legați de partidul liberal și de Ion Brătianu.

D.Vaida declară că se simte obligat să facă o spovedanie publică ,

afirmînd că **partidul național a fost subvenționat de guvernul român.**

Pînă la Ion Brătianu , toate partidele românești - dinainte de război - vreau să aibă în mîină Ardealul.

Ionel Brătianu a fost **cel dintîi care a ajuns în această privință la un punct de vedere**

sănătos și chibzuit. Nici un partid să nu caute a-și rezerva exclusiv pe ardeleni.

Însă, **toate la un loc , să-i sprijine în lupta lor națională .**

A intervenit atunci un acord între Filipescu, Marghiloman, Take Ionescu și Brătianu , hotărîndu-se ca **orice guvern ar fi,**

să sprijine lupta politică și presa românească din Ardeal."

" **D.Vaida a ținut să stabilească un adevăr istoric, să fixeze rolul pe care l-a jucat Ionel Brătianu în relațiile cu ardelenii , să găsească cuvinte de recunoștință pentru fostul șef al Partidului liberal, care a determinat un punct hotărîtor în relațiile dintre lumea politică din Vechiul Regat și frunțașii partidului național din Ardeal."**

***

Dar **acest trecut , aceste relații antebelice , n-au putut fi baza unei înțelegeri postbelice.**

Partidul liberal avea ideologie și metode

pe care ardelenii nu puteau să le împărtășească.

Fatal, s-a făcut o apropiere între țărăniști și ardeleni, care a dus la situațiile politice cunoscute."

/ Un Vaida cu accente xenofobe

▣ Naționalism "băstinaș "

" Noi trebuie să **ajutăm țara aceasta** ca ea **să fie întemeiată de băstinași** ,

pe baze solide și niepieritoare , ca să devie cu adevărat țara poporului ,

țara neamului românesc." (**aplauze prelungite la PNȚ**) [.....]

Nu este momentul să facem studii sociologice , contact intelectual a existat întotdeauna .

Cu recunoștință mi-aduc aminte cum **citeam cărțile lui Rădulescu-Motru și ale lui ACCuza** ,

cînd eram student . [.....] În guvernul Iorga domnea un spirit ciudat [.....]

...a murit **clasa boierească** , este în stat "nascendi" **clasa viitoare țărănească.**

Au fost invadate serviciile conducătoare în stat , băncile și , în mare , **Camera și Senatul** cît și **guvernul** , de **anumite elemente nebăstinașe** pe care

Eminescu le caracterizează în satira a treia , iar eu mă abțin să le comentez . (**Aplauze**)

Pentru că nu există în sufletul lor nici o scînteie de dragoste , față de poporul acestei țări cu care nu aveau nimic comun , nici ca sentiment , nici ca interes , cu masele largi."

[.....]

El deplînge avalanșa de calomnii lansate contra lui **Mihalache și "cămășii naționale "** [**regățenii**] ,

și **"boanghenilor " de peste munți [ardelenii]** , într-o țară atît de țărănească...

de către **"ciocoi" parveniți** care **"n-au încă trei morminte în această țară "** ,

și care disprețuiesc pe **"săteanul român de baștină "** (**aplauze , "bravo !**) (p. 85-90)

Vaida / Senat, 3 august '32

29.) **dr.N.Lupu** , replică la **discursul lui Vaida, 2 august'32**

(DAD, Mo. 3, șed. din 2 aug.'32, p. 25-26)

Discursul lui Vaida , frumos și literar, este prost

din partea unor **partide care nu vor să ia parte la validări.**

Vaida a fost " un gafeur " , venind cu statisticile sale;

Vor veni partidele, cu statistici și morminte - 13 cruci aveți d-voastră pe conștiință -
Deabia astăzi se intră în ordinea de zi, la validări ...

---

30). **Gh. Tătărescu** , replică în **discursul lui Vaida** , **2 aug.'32**

(DAD, MO 3, șed. din 2 aug.'32, pag. 26- 30)

Punctul de vedere al PNL a fost prezentat în **Declarația** pe care a citit-o
deputat **C.Dimitriu**. La această declarație, el **nu are nimic de adăugat , nimic de retractat .**
Dar **are de clarificat anume aspecte** pe care le-a adus în discuție Vaida .

- **Tătărescu** : Refugiindu-se în trecut, d-sa a adus în discuție alegerile din 1922 , de acum 10
ani,

de acum 5 ani... "Este foarte comodă această atitudine , să disprețuești și să neglijezi prezentul,
refugiindu-te în trecut. **D.primministru, în loc să se apere, atacă.**

D.primministru , în loc de acuzat , se transformă în acuzator .

Această **strămutare de dezbatere, nu o putem primi.**

Nu pentru că am fugi de răspunderea actelor noastre din trecut. Suntem **gata oricând**
să reluăm această discuție , cu condiția să-mi îngăduiți **să viu să vărs în această dezbatere**
toate actele, toate faptele și toate elementele de propagandă anarhică,
făcută **timp de zece ani în această țară. "**

Nu neagă că s-au săvârșit abuzuri în trecut.

"Dar greșelile trecutului pot să scuze păcătoșiile și samavolniciile prezentului ?" ...

Virgil Madgearu , vrea să intervină ... nu este lăsat ... se iscă tumult...

reproșuri de intoleranță **Vaida** , se lamentează cât de des a fost întrerupt el ;

Tătărescu dă cuvântul lui Madgearu

- **Madgearu** : "[...] d. Tătărescu spune **că noi am urmări să facem o diversiune** ,
ca **să acoperim ilegalitățile** , samavolniciile, violențele, care s-ar fi săvârșit de administrație
în cursul acestor alegeri. Eu te întreb pe d-ta : **dacă s-au săvârșit [...]**

pentru ce dvs. n-ați făcut nici o contestație și pentru ce n-ați venit să arătați ,
la dosarul fiecărei alegeri , aceste acte care s-ar fi săvârșit ?

Cum a procedat **PȚ** , apoi **PNȚ** , în trecut ? **A venit în '22, '26, '27**

cu declarații generale ? Nu. **Au venit cu date, acte, dovezi ...**

De aceea, dacă PNL nu va aduce dovezi, **☞ nu-i este permis ca, prin această diversiune,**
să umbrească titlul de glorie al PNȚ, de a fi introdus metode civilizate în alegeri.

(**aplauze la PNȚ**)

- **Tătărescu** : ☞ **"Diversiunea d-lui Madgearu este o diversiune**

la diversiunea d-lui primministru. " Madgearu a vrut să sară în ajutorul lui Vaida .

▣ **Primirea ardelenilor la Bucuresti**

D.Vaida a adus **ofense nedrepte și nemeritate** , acuzînd PNL că a dorit unirea ...

ca să speculeze **" sclavii eliberați "**

Dle primministru, ca român , îngăduiți-mi să **regret că în momentul acesta** , în care [...]

știți ce ne amenință dincolo de fruntarii [**exclamări la PNȚ**] ,

d-voastră, învesmîntat cu autoritatea președințială, **în loc să ne uniți**, pe această mare
chestiune,

ne separați , în loc să ne apropiați, **ne depărtați** . (**apaluze la PNL**)

Actul de unire , de care ați vorbit, și care a fost **săvârșit prin partidul nostru și prin Ion**
Brătianu,

care era atunci la cîrmă, **nu a fost monopolizat** astăzi , astăzi, aici, de noi

nici de vreun alt partid, de nici o tagmă, și de nici o clasă,

fiindcă el nu aparține nici unui partid și nici unei tagme, ci **aparține întregului popor .**

Tot cu titlu de diversiune, Vaida a găsit oportun **să acuze PNL**

de antidemocratismul pe care l-a găsit , **cînd a pășit în România Mare...**

"Îmi amintesc , d-le primministru, de **momentul cînd ați venit la Ateneu** ,

unde era întrunită cea dintâi Cameră , **ca președinte de Consiliu al țării.**
Îmi amintesc că **generația noastră**, [...] a lăcrămat când v-a văzut pe d-voastră, d-le Vaida - un nume mare, de rezonanță - și pe care noi, din generația 1907, îl cunoșteam **legat de toate luptele** pe care le-ați dus **pentru cauza națională, și v-am întâmpinat cu toții** , fără deosebire de partid, așa cum v-a întâmpinat un neam întreg , **cu entuziasm și bucurie sfântă."**
" Dar d-le primministru, când dvs.veniți și **afirmați astăzi** , că ați găsit în România de atunci , **ca reprezentant al democratismului românesc, pe defunctul Mișu Cantacuzino și pe d.Mihalache**, ca al doilea reprezentant al democratismului integral....
Tătărescu /

▣ **Generația 1907-'12**

și când îmi amintesc , pe de altă parte,că toată **generația** din care am făcut parte , cu mulți dintre aceia care azi sunt la dvs. , **ne-am nscris între 1907și 1912** , sub cutele PNL , pentru ca **să luptăm pentru sufragiul universal , pentru împrăștiere și pentru democratizarea vieții noastre**, lăsați-mă d-le prim ministru să **regret că n-ați găsit în România Mare, după 1918**, ca buni români și ca democrați ai neamului nostru , numai pe democratul **Mihai Cantacuzino de ieri** și pe d.**Mihalache de azi.**

▣ **Eșecul fuziunii PNL-PNR , 1922.**

- **Tătărescu** : Vaida consideră că PNL reprezintă "ritmul vechi " , "năzuințele retrograde" , "spiritul reacționar" ...
dar în **1922** , în 1925 , **a găsit oportun să trateze cu ei o alianță** , pentru binele neamului.
"Nu d-le prim- ministru , **nu ne-au separat atunci și nu ne-au împiedicat în 1922 , chestii de program și de concepții. Abisul** între concepțiile democratice ale **d-voastre și între noi** , retrogaziile de ieri, nu, **ne-a separat numai numărătoarea locurilor de pe băncile acelea [Parlament] și de pe banca ministerială."** (**aplauze la PNL**)

- **Vaida** : "Aș vrea să se termine cu legenda celor câteva mandate.

Vă închipuiți d-voastră că **un om de talia lui Ion Brătianu** , pe care l-am exceptat și astăzi...

Vă închipuiți d-voastră că Ion Brătianu , **o problemă de stat,**

cum era atunci chestia fuziunii unui partid puternic , cum s-a dovedit Partidul Național , ar fi lăsat-o **să-i scape din mână , pentru două-trei mandate ?**

Ei bine, d-lor, eu nu pot să aduc această profanare memoriei lui Brătianu "

-**R.Franasovici** :Dar ați tratat ?

-**Vaida** : " Va veni o dată momentul [!?!] când, pe bază documentară, **se va arăta** care a fost **adevărată cauză pentru care tratativele au eșuat .**

Însă, d-lor, **cu acele mandate** , a fost , ca să zic așa, **un fel de tactică** din partea acelor cari erau însărcinați din partea lui Ion Brătianu , **să ducă tratativele.**

Vă puteți închipui : mai întâi atâtea mandate , apoi atâtea, pînă ce, în numele frăției,

d-voastre erați să primiți totul , iar noi nu primeam nimic , nici program, nici mandate."

-**Gh.Tătărescu** : Nu va mai adăuga nimic ; crede că Camera a înțeles...

-**Leonte Moldovan** : Toată discuția s-a dus în jurul a **7 mandate** , în sensul că , dacă, eventual, cei șapte ar cădea în Ardeal , **să ni se asigure ulterior alte locuri...**

▣ **Tratativele pentru rotativă.**

-**Tătărescu** : **Vaida** a considerat oportun să facă publică **conversația lor de la Cluj**,

cu câteva zile înainte de căderea guvernului... Conversația a fost particulară,

el nu a avut nici o însărcinare de la partid, ci **similară cu discuțiile altora** , de la București, cu Mihalache, Mirto, Popovici...Este adevărat că a avut acea discuție la Cluj.

Dar Vaida **a omis deliberat unele idei** : accentul pus pe interesul național (nu de partid !)

În virtutea căruia urma :

/ **să se pună capăt guvernelor " personale " ;**

/ să se pună capăt demontării legislațiilor ,de către cele două partide ,dacă
ajung la guvernare ;

/ să se facă o înțelegere programatică între cele două partide , cel puțin o decadă ;

/ să se renunțe la "guvernul de concentrare" , care s-a dovedit a fi un joc periculos,
paravan pentru ajungerea la guvern " personal" ;

(la acest capitol Vaida ar fi caracterizat ca "Turnul Babel " , un spectacol "pitoresc",
în care toți miniștrii se calcă pe picioare, asmuțindu-se unul pe altul)

Așa că ... Vaida - hotărât contra guvernului de concentrare - o dată chemat la putere,
însărcinat să facă "guvern de concentrare", a mers pe la toți șefii de partide,
pentru consultații, abandonând spiritul conversației .

Iar când i-a propus lui Vaida să se discute oficial, cu conducerile de partid, Vaida i-ar fi răspuns :

<Noi nu avem conducere ; la noi este haos .>

De aceea nu s- au mai dus tratative ,,,,

-Armand Călinescu (subsecretar la Interne) : "De câte ori nu mi-ați spus dvs mie
că în partidul liberal nu conduce cine este la conducere ?"

[.....]

Tătărescu : "[....] din alegerile din iulie 1932, înfrinții sunteți d-voastre din majoritate.

Știu , sunteți o majoritate parlamentară , o recunosc ; dar sunteți o majoritate înjghebată
cu ajutorul legii hulite , osîndite și țintuite la stîlpul tuturor vindictilor publice ,
sunteți beneficiarii primei electorale, împotriva căreia ați luptat.

Sunteți o majoritate parlamentară - da - dar sunteți o minoritate electorală.

Și sunteți o minoritate electorală înjghebată nu numai din silnicie și violență ,
dar sunteți o minoritate electorală națională ,

făurită cu concursul unei minorități etnice. (apaluze la PNL)

Iată ce reprezentați dvs. în Camera aceasta, și în fața opiniei publice a țării ."

[.....] d.prim- ministru, astăzi , a făcut profeții , iar șeful d-voastră, d.Maniu,
acum două zile, căutînd să angajeze viitorul , pronostica o guvernare de 4 ani

pentru regimul insturat astăzi.[.....] Eu cred că este un lapsus ,
datorit emoției inevitabile a clipei reînscăunării în fotoliul prezidențial,

și că nu a fost vorba de 4 ani, ci de 4 luni. (aplauze le opoziție)

Înfrîngerea pe care ați înregistrat-o și care vă va urmări pas cu pas

în dezvoltarea dumnevoastră politică , vă asigură un regim care ,

nu poate depăși acest termen .Peste 4 luni ne vom reîntîlni iarăși.

Veți vedea atunci în ce hal sunteți și veți vedea că din alegerile pe care le-ați prezidat ,

d-le primministru, s-a născut un regim care nu poate trăi !

(apaluze prelungite la PNL, protestări la PNT)

Gh.Tătărescu / 2 aug.'32

—

31.)**Leonte Moldovan** (PNL) , "Chestiune personală " - replică lui Vaida , 3 aug.'32

(DAD, MO 4, șed. din 3 aug.'32, p 32-33)

[LD : vezi eventual xerox , fraze splendide despre "Țară " în accepțiunea ardelenescă .
recurs istoric în trecut , privind atracția, drumul cauzele faptele , contribuțiile ardelenilor trecuți în
Țară , până la Unire.Respinge cu indignare acuzele aduse de Vaida la adresa ardelenilor ce și-ar
fi " trădat " frații .]

-ajutorul dat memorandiștilor ;

-activitatea prin "Liga Culturală "

-neutralitatea ; intrarea în război ;

- Războiul , intrarea în Ardeal , retragerea ;

- Refugiul ardelenilor în Ucraina (5 colonii la Elidsabetgrad)

" Pe când d. Vaida scria la "Reicspost " că trage cu pușca în soldatul român care va trece
munții ,

eu agitam să trecem munții ca să-i eliberăm " .

Nu ar fi vrut să repete lui Vaida ceea ce îi mai spusese în 1924,
nici nu-i nevoie să se știe prea multe [LD : își pune "filtru " la cuvinte !]
" Țin însă să se știe , o dată pentru totdeauna , că eu , împreună cu toți aceștia cari fac parte
din partidul liberal ,

și chiar cu toți ceilalți, care nu fac parte din partidul liberal, dar sunt în Regat * ;

noi toți am făcut politica sentimentului național
și el [Vaida] a făcut politica sentimentului austro-ungar "

(aplauze la PNL , întreruperi, proteste la pNT)

* Ardeleni în vechiul regat : înainte de Unire : **Popa- Liseanu , O.Goga ,**

C.Dimitriu , Leonte Moldovan ș.a.

L.Moldovan / 3 aug.'32

32.) Adonis Popov (PT) , contestație, dovezi // alegerile din Alba Iulia // , 3 aug.'32
Intervenții : Virg. Solomon, Augustin Popa, ș.a.

(DAD, MO 4, șed. din 3 aug.'32, p. 75- 84)

[LD : Este moldovean ; a participat la alegeri în Ardeal ; În Ardeal, PT a obținut 61.071 voturi.

La Alba Iulia , **Lupu a candidat contra lui Maniu.**

Dezbaterea degenerază : amenințări, etichetări, hărțueli, agresivitate, mîrlănie ,
toată gama . ...Aici extrag doar cîteva " mostre" Vezi xerox integral.]

-Popov : Are datoria să discute în fața Camerei dacă **alegerile din Alba Iulia** au fost pătate
de **acte reprobate** de **legile de drept comun** și de **legile de drept electoral** ;
dacă modul cum s-au desfășurat se încadrează cu permisiunile formale făcute de Vaida ,
libere, civilizate , ordonate.**Avea Iuliu Maniu** nevoie de astfel de alegeri ,
din partea subalternilor , în scumpul nostru Ardeal ?

-dr.Virgil Solomon : Roagă oratorul să nu fie așa agresiv. "**Vă lăsăm Ardealul, numai fiți
cuvincios "**

-dr.Lupu : " **Ei îl socot o moșie a lor** , așa sunt învățați.Dar tot învățul are și un desvăț.

Eu îți cer să fii decent și cuvincios [...]Avem noi ac de cojocul d-tale și al tuturor comparșilor d-
tale"

-Popov : Cînd au venit la putere, ambii șefi **-Vaida și Maniu - au făcut declarații solemne că
vor**

face alegeri libere , civilizate ; că vor dovedi că Ardealul este strîns unit în jurul PNT .

Au numit în centrele grele, pe cei mai mari electori : **Coltor** -ca un viceministru -la Blaj ;

Hațieganu -în haină de ministru- la Cluj ; **Ionel Pop** - în haină de sub-ministru - la Alba ;

Crișan, la Oradea ; iar în Banat, pe **Bocu** ." **Presentimentul electoral "** a fost un bun sfătuitoar,
deoarece Ardealul era ... "plin de lupi " ...

-Voce PNT : "**O șleahță de lupi** " ...

-Lupu : " **Eu sunt lup și voi purcei "**

▣ **Antiregătenismul ardelenesc .**

-Popov : (citează din manifeste electorale) :

< **Guvernul lui Iorga** s-o topit ca zăpada la razele soarelui de primăvară .

În veci pomenirea lui .Să-l mai vedem cînd ne vom vedea ceafa . >

< **Liberalii**, după moartea lui Vintilă Brătianu , s-o împărțit în două.Fiecare își zice liberal,
încît ei pe ei nu se mai cunosc.Este o vorbă din bătrîni că pe cine Dumnezeu vrea să-l piardă,
îi ia mintea. Turnul Babilonului e și la **averescani**, și ei o crăpat în două.Unul trage cea, ceilalt
hăis.

Foaie verde baraboi, ce cauți **Goga** la noi ? >

< Dar nu vedeți cum în grabă Vine și **Lupu** pe o gloabă

Că și el vrea să ne scapă Nu vedeți că-s trei pe-o iapă ? >

<A trecut și prin satul meu veste și povestea că este unul, cu numele de **Lupu**,

care **iartă datoriile** .[...] Nimeni nu știe **de unde a răsărit** , nimeni nu știe **ce meserie are** .

Nimeni nu știe de unde îi dă mâna să cheltuiască atâtea milioane cu sfara-n țară .

[...] **Și semnul două cercuri și numele partidului, erau furate !** Nu-i lucru curat când umbli să înșeli lumea cu numele și semnele altora ? >

... Acesta a fost începutul propagandei electorale "civilizate" , prezentînd odiul dr.Lupu...

calomniile răspîndite în mii de exemplare , pe seama aceluia care, din banii lui, a stat la Chelmsford ,

în Anglia, ca să facă pe Aurel Vlaicu să-și construiască aeroplanul , care, cel dintâi, prin văzduh, a înfrățit Ardealul cu România veche....

▣ Separatismul ardelenesc

-Voce PNȚ : Dar cîți candidați ardeleni au fost în Moldova ?

-Lupu : Gura păcătoșului adevăr grăește. **Cine te-a împiedicat să candidezi în Moldova ?**[...]

-Popov : Dar PNȚ are în Ardeal , ca candidați , pe dr.C.Anghelescu , pe C.Măldărescu pe Gh.Mironescu, Nic.Malaxa, care nu sunt ardeleni. De ce ? Poate pentru că **sunt greco-catolici ?**

- Pavel Pavel : Aceste argumente sunt contra dvs.

-Adonis Popov : (citînd dintr-un manifest, sub formă de anecdotă) :

<- Tărăboi : Și apoi ce vrea cu noi ?

-Tărăbuță : **Vrea și Lupu , ceea ce a vrut Brătianu. Adică vrea Ardealul fără ardeleni .**

Vrea adică teia să ne ia dracu , ca să poată d-nealui Lupu și d-lui Brătianu să se plimbe prin Ardeal

Cum se plimbă iapa popii prin iclejia satului . >

-dr.Lupu : **" Acestea sunt sentimentele d-voastre față de noi ? Să vă fie rușine ! "**

▣ Nepotismul ardelenesc

-Adonis Popov : iată ce se spune în broșura , tratat de propagandă," **PNȚ** față de celelate partide,

Ce a fost , Ce este și ce a făcut pentru țară) .Îl recomandă tuturor partidelor , să-și citească"Fișa"

Despre dr.Lupu : că este un om slab la muncă, că s-a născut furînd, că a furat semnul partidului ...a fost bursier la Paris, atașat de presă plătit cu 30 de mii de lei pe lunăeste străin de plaiurile noastre etc etc..

-Aurel Birtolon : Dar așa este...

-Dr.Lupu : Dta să taci din gură. **Ai fost maior în armată , ai făcut politică și numai prin nepotism [ginerele lui Șt.Cicio Pop] ai ajuns ceva.** Situația de acum comportă oarecare decență, pe care nu o ai ...

Pentru dvs. **Regatul României este bun ca să creeze o burghezie ardeleană compusă din 5 familii ...**

-dr.Virgil Solomon: și ai lui... sunt pionierii "unificatori" ?!

-dr.Lupu : Aceștia nu au să ocupe 3 slujbe , să nu facă nimic, și **să se plimbe ca dta în Egipt...**

-dr.Solomon : Eu trăesc din munca mea ; **dar d-ta din ce trăești ?** Răspunde !

-D.luca : **Boilă din ce trăește ?** Nu aveți autoritatea morală să întrebați pe nimeni din ce trăește .

(se iscă mare tărăboi, se suspendă ședința...)

▣ Regionalism politicianist

-Adonis Popov : **" Regionalismul este o creațiune a unor oameni politici**

cari vor **să-și deschidă cîmp nou politic de activitate , combătînd un pericol imaginar.**

Acestei literaturi de învrăjbire, acestei poezii populare, despre care vicepreședintele unei biete comune

de la noi - Sîncraiu - spunea că este **literatură cu huțuțu**, cu cucu, cu pasărea și cu cioara , acestei literaturi , care **sintetizează "ideologia" partidului Național-Țărănesc** , acestor cîntece , acestei ideologii , **noi i-am opus** o grijă de starea materială a țărănimii din Ardeal , o grijă de starea ei sufletească , o grijă de ordinea publică, o grijă de unire și de contopire sufletească "

-Lupu : **"Sunteți români mai întîi și pe urmă ardeleni.** Aceasta trebuie să o știți o dată.

Noi v-am făcut români. Nucleul acestui popor a fost Principatele Moldovei și Valahiei, de aici v-ați născut voi și făcă acestea nu ați fi existat "

▣ Etichetarea de bolșevism

-Adonis Popov (citind afișe și articole din presa electorală din Alba Iulia) : ce rost au avut afișele electorale iscălite "**partidul comunist**" : < Nu vom constrânge individul , adică pe om, să ia asupra sa lanțurile căsătoriei de astăzi și nu cerem ca bărbatul să trăiască numai cu femeea lui , iar bărbații vor avea dreptul la toate femeile.[...] din toate bisericile se vor face școl, iar înmormântări ca astăzi nu vor mai avea loc, pentru că după sistemul din Rusia , cadavrele vor fi arse după moarte. > .... sub care era pusă ștampila și lozinca < **Trăiască dr.Lupu, apărătorul nostru !** " >

-I-Florescu : "Acțiunea **oamenilor d-tale de la Hotin** , este bine precizată, ca **bolșevică**. "

-Popov : Originea acestui afiș este dovedită și el n-ar trebui să poarte pecetea cu Trăiască dr Lupu,

ci pe aceea a autorului de la Alba Iulia ! Aceste afișe au fost aruncate dintr-un automobil în care se găsea **cumnatul d-lui Pop Iancsi**, subsecretar de stat la Ministerul Ordinei Publice... Sub pretextul "demascării" lui Lupu...se semănau astfel de "documente " comuniste...

-Adonis Popov : De pe urma unei astfel de propagande, **d.Maniu** , la **Alba Iulia**, a câștigat 22.529 voturi și a pierdut 14.458 ; la **Sălaj** a pierdut 15.348 ; iar , pe total,în 1932, **în Ardeal, PNT a pierdut 350.000 voturi** (față de 1928) , ceea ce reprezintă doar **42, 80%** , și este salvat datorită voturilor ... din Vechiul Regat !

▣ Coruperea electoratului

-Adonis Popov : Au dat mită, cca 500.000 lei de județ, sub pretext de ajutor pentru sinistrați,

-Virg.Potîrcă : Îți pare rău că s-au ajutat sinistrații ? !

-I.Mitache (deputat de Fălciu) : **Dvs le-ați dat pască și ouă roșii ...**

-Lupu : Mă silești să aduc chestiunea în fața Parlamentului... înainte de Paști, 4 comune de pe malul Prutului , au fost distruse.Din inițiativă proprie, locuitorii din **Ghermănești** au făcut o colectă

și au strîns pască și ouă , pe care le-au trimis fraților năpăstuiți.Atunci a rugat el și pe sătenii din satul lui să facă o colectă...

Bătăușii electorali

-Lupu : La mine la Fălciu am rămas uluit de îndrăzneala și prostia unora.La **Rosești** (sat căruia el , ca prefect pe vremuri, i-a dat 5.000 pogoane de pământ din Eforia Sf.Spiridon) i-au întins **o cursă** : o mîină de oameni, i-au brat drumul la poduri ... **D.Ralea**, elevul lui Bouglé (studii înalte la Paris !), profesor de sociologie la Iași și scriitor de renume în țară, **a vrut să tabere pe mine**. A mîntuit discursul repede și a plecat la vale...

Ralea , a luat o ceată de bătăuși , cu muzica în frunte, și a ieșit în fața lui ca să provoace o ciocnire sîngeroasă ... El, care era om bătrîn, și-a sfătuit oamenii să se dea deoparte , să-i lase să treacă. S-au luat după el și, în ograda fratelui său, au spart cu pietre capul la 3-4 oameni...

Iar pe Mitache, cînd era copil, l-a tratat de gîlci... "Mai bine te lăsam să mori de anghină " ... (**mare ilaritate**) Sunt niște " țingăi" ...

-Părintele Man : Are mare prietenie și respect pentru dr.Lupu, dar acesta nu ar trebui să se poarte astfel cu tinerii .În parlament , ei sunt reprezentanți ai poporului...

-Lupu : Nu se aștepta de la părintele Man (pe care la scăpat de jandarmi !) să-i dea o asemenea lecție de pedagogie."**Îl trimit pe bătrînul popă Man la Biblie**, să vadă dacă cei tineri nu datoresc respect bătrînilor " ...

▣ Manipularea semită

- **Adonis Popov** : **În vreme ce la Alba Iulia, candidații lupiști** au fost defăimați ca fiind **jidoviții** d-lui Gluckmanu, prezentați ca **dușmani ai legii creștinești** și **dușmani ai poporului de țărani români**,....

la Cluj , Emil Hațiegan a răspîndit afișe în I.idiș, în care îndemna pe toți evreii să voteze cu PNT , ca să fie pe placul Regelui !

Adonis Popov / 3 aug.'32

▣ **Lupu -Maniu**

....Și subalternii d-lui Maniu nu ar trebui să-l compromită, cu astfel de apucături...

"Atunci veți vedea cum între cele două suflete , care s-au întîlnit ca doi gentlemeni la Alba Iulia,

între Iuliu Maniu și dr Lupu, în loc să se nască între ei această movilă de ordură ,s-ar fi putut naște

o curată și românească înfrățire , de la suflet la suflet , de la inteligență la inteligență și, precum între marea liniștită , care are întindere mare , adîncimi și numai la suprafață are agitații efemere,și între soarele cald,care privește totul cu liniștie și cu razele lui învietoare ,se nasc frumoasele lui curcubee și frumoaselor culori cari fericesc ochiul privitorului ,

tot așa din întîlnirea celor două personalități cari s-au regăsit la Alba Iulia ,

se putea face un adevărat spectacol de înfrățire românească ,

la care Iuliu Maniu să-și dea mîna în fața poporului cu dr.Lupu.

Dvs nu ați apucat pe calea aceasta , ci ați apucat pe calea pe care ați fost totdeauna :

pe calea urii , a zîzaniei și a calomniei .[...] Ați pierdut .

Chiar dacă nu veți invalida aceste alegeri, [...] chiar dacă veți pretinde și astăzi că sunteți încă reprezentanții unici și necontestati ai acestui Ardeal , care nouă ne este interzis;

Acesta este un neadevăr. Ardealul a încetat să fie reprezentat exclusiv de dvs.

Ardealul și-a deschis porțile sufletești [...] și dr Lupu vine să ocupe la timp, golul sufletesc

pe care dvs l-ați făcut.Și să fiți fericiți că el e cel ce vine să-l ocupe ,

și nu acei [comuniștii !] în numele cărora ați răspîndit manifeste la Alba Iulia.

-dr.Lupu : La Alba Iulia ați luat 39 % din voturi , și nu ați căpătat nici prima "

Adonis Popov / 3 aug.'32

33.) **Augustin Popa (PNT , ardelean) , replică lupiștilor , 3 aug.'32**

(DAD, MO 4, 3 aug.'32, p. 83-87)

Opoziția, mai ales lupiștii, vrea să facă din alegerile de la Alba Iulia , un "caz cu semnificație politică "

Iuliu Maniu, pentru a fi ales, nu avea nevoie nici de propagandă , nici de violențe.

Este regretabil că dr. Lupu, care ... a făcut cartel electoral cu bapțiștii ,

a făcut o propagandă demagogică deșănțată, nu se poate resemna de înfrîngerea suferită.

Țara cere ca Iuliu Maniu să reintre în viața politică directă, în conducerea partidului ,

a guvernului, la conducerea efectivă a politicii neamului românesc,

se cere ardelenilor să nu fie solidari !

P.lupist a candidat în 22 județe ardeleni , și nu a găsit un singur ardelean pe care să-l pună cap de listă.

-Voce PNT : a avut la Bihor, pentru Senat , pe comunistul Iosef Stoker (zgomot , vociferări)

Avem dreptul să criticăm acest procedeu , " fără să însemne că facem separatism, regionalism "dar să chemăm la "realitate" pe acei cari "vin să ceară voturile celor din Ardeal "

-Voce opoziție : De ce ?

-IMLeon : Unde scrie asta ?

-Aug.Popa : Scrie aceasta în ceea ce vă spun alegătorii .

-Voce PNL: Iuliu Maniu n-a candidat la Ilfov ?

-Aug.Popa : [se face că nu aude] P.lupist nu avea dreptul să facă contestație la Alba Iulia , când 22.529 alegători l-au votat pe Iuliu Maniu . Respinge contestația .

-dr Lupu : El nu a venit în Ardeal să facă concurență lui Maniu , ci chemat de intelectuali și

țărani ardeleni.

Din nefericire, în Ardeal, nu dvs. reprezentați pătura culturală a Ardealului ! (zgomot, proteste , vacarm)

-Aug. Popa : [citează din Manifestele electorale ale lui Lupu]

< [...] atât să cântați , oamenilor , mincinosului Mihalache , frați argeșeni.

Și să nu-l mai credeți. Câte vorbe-i ies din gură , sunt tot atâtea minciuni. >

< Despre Lupu ce să spui ? În hoți colții a băgat ,
camăta le-a dărâmat, Și ca trăsnetu-a lovit
Băncile ce ne-au belit, Băncile cămătărești ,
Din București și Pitești " Lupu'n Cameră a strigat
Că țăranu-i despuiat Și de bir și de dobânzi
Că toți sunt goi și flămânzi >

[LD : La conversiune, în Parlament, îi plângea pe moșieri !

Alt afiș îl prezintă pe Vaida (îmbrăcat ungurește) cum --- spânzură țărani !

Sub caricatură, versuri : < Ferește-te sătene ,

Pe cămătări și bănci îi taie

Doar doctorul Lupu Nicolae . >

Această propagandă deșăntată, demagogică , nesăbuită, de multe ori criminală, ar fi trebuit oprită de organele administrative.

Dr Lupu face acest tapaj pentru galerie, pentru ziarele de scandal.

Aug.Popa / 3 aug.'32

34.) O ședință penibilă la Cameră , 3 august '32

("Dimineața", 5 aug.'32)

Ședința de la Cameră s-a desfășurat în aceeași atmosferă penibilă.

De data aceasta, procesul a fost declanșat de un deputat lupist.

Chestia "regionalismului " amenință să devină marota perpetuă a acestui parlament.

" Că ardelenii pot face exces de zel în anume împrejurări - e cert .

Să nu uităm că timp de 10 ani, Ardealul a fost guvernat de la București, prin oameni trimiși de aici, străini de problemele locale, de însăși mentalitatea transcarpatină.

Era epoca de atotputernicie a PNL, când Ardealul trebuia să alege pe candidații liberali, oameni care, deseori, nici nu se străduiau să vadă județul.

Prefecții, magistrații, funcționarii - toți erau trimiși de-aici .

Azi, când s-au schimbat lucrurile, este firesc ca ardelenii să-și ocupe cu oarecare febrilitate locurile ce li se cuvin.

" Ceea ce însă nu e firesc , ceea ce este de neîngăduit , este ca excesele acestea

- explicabile în lumea cadrelor județene - să se propage mai departe și mai sus , adică

la unii frunțași.Limbajul unora dintre ziarele transcarpatine este tot așa de nepermis ,

ca și limbajul foii d-lui Octavian Goga , față de ardeleni."

"Excesele acestea produc o stare de spirit care se manifestă penibil în ședințele Camerei.

Și ieri și azi a fost vorba de "desrobiți" și "desrobitori " ... Un asemenea limbaj , mai ales azi

- când se impune o cât mai categorică afirmare a solidarității românești în cadrul granițelor actuale -

un asemenea limbaj este de-a dreptul criminal.

Aceasta dovedește cât de dominante sunt măruntele interese de partid,

care izbutesc să întunece orice urmă de rațiune politică."

Credem că trebuie să înceteze aceste conflicte penibile.Destul !

O inabilitate a lui Vaida a declanșat răspunsul lui Tătărescu și Lupu.

S-au spus cuvinte grele, s-au rostit insulte directe și neîngăduite,

s-au petrecut scene de violență urâte.

Ceea ce s-a petrecut , aduce apă la moară partidelor extremiste, anti-partidice.

E de datoria partidelor să-și tempereze atitudinile, să-și înfrîneze impulsivile,

să-și controleze gesturile...

"Dimineața" , 5 aug.'32
